

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
նչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

355

Կ-33

ՀԱՎԵԼՎԱԾ «Կ. ԶԻՆՎՈՐԻ»

ԿԱՐՄԻՐ ԲՈՂԱԿԻ ԴԱՍԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ԵՅՈՒ- ԹՅՈՒՆՆ ՈՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

ԽԱՀՄ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԻՈՒԹՅՈՒՆՆ ՈՒ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆ ՈՒ ԿԱՊԻՏԱԼԻՍՏԱԿԱՆ
ՅԵՐԿՐՆԵՐԸ

ՄԵՐ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՅԵՐԿԻՐՆ ԱՇԽԱՐՀԻՍ ԱՌԱՋԻՆ ՊՐՈԼԵ-
ՏԱՐԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆ Ե: Զորս կողմից մեր պետութիւնը
չընդատված և կապիտալիստական յերկրներով: Իսկ ԽՈՐՀՐԴԱ-
ՅԻՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ և կապիտալիստական յերկրներն խնդիրներն ու
չափերը միանգամայն հակառակ են և անհաշտելի իրար հետ:

ՄԵՐ ՅԵՐԿՐՈՒՄ ՎՈՋՆԶԱՅՎԱՅ Ե ԲՈՒՐԺՈՒԱԶԻԱՅԻ ՈՒ
ԿԱԼՎԱՅԱՏԵՐԵՐԻ ՏԻՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆԸ: Փողը, ֆարքիկները,
գործարանները, հանքերը, բանկերը կաղմում են վոչ թե առան-
ձին մարդկանց կամ խմբակների, այլ ամբողջ պրոլետարական պե-
տութիւնն սեփականութիւնը: Մեր սոցիալիստական տնտեսու-
թիւնն մեջ չկա և չի կարող լինել աշխատավոր-մասսաների չափա-
գործում: Մեր պետութիւնն մեջ աշխատավոր մասսաներն աշխա-
տում են վոչ թե կապիտալիստների, կալվածատերերի, այլ իրենց
համար, իրենց սեփական դատակարգի համար: Աշխատավոր մաս-
սաները ԽՍՀՄ-ում իրենք են կառավարում պետութիւնը բանվոր
դատակարգի ու նրա ամանգարդը կոմունիստական կուսակցութիւնն
ղեկավարութեամբ:

Մենք կառուցում ենք նոր սոցիալիստական հասարակութիւն,
վորտեղ չեն լինելու դատակարգեր, չի լինելու մասնավոր սեփա-
կանութիւն՝ արտադրութիւնն գործիքների միջոցների համար,
չի լինելու մարդը մարդու ձեռքով կեղեքում, չեն լինելու պա-
տերազմներ: Սոցիալիստական հասարակութիւնն բոլոր ուժերն
ուղղված են լինելու այն բանին, վորպեսզի հուժկու տեխնիկայի
ոգնութեամբ, աշխատանքի ճիշտ կաղմակերպումով հնարավոր
լինի ավելի լավ և ավելի լաշտորեն ոգտագործելու ընտրութիւնը,

մարդու կյանքի բարելավման համար: Մենք լայն չափով ծավալել ենք սոցիալիստական շինարարությունը քաղաքում ու դյուղում: Ամբողջ ժողովրդական տնտեսություն մեջ արդեն իշխում է սոցիալիստական մասը: Նա իշխում է վոչ միայն արդյունաբերություն մեջ, այլև գյուղատնտեսություն մեջ և հանդիսանում է վճռականը: Մենք թևակոխել ենք սոցիալիզմի շրջանը և 1931 թվին, — հեղափոխիչ 3-րդ՝ վճռական տարում, — հանդուգնությամբ ավարտում ենք ՈՍՀՄ սոցիալիստական եկոնոմիկայի հիմքի կառուցումը:

Մեր պետության քաղաքականությունն ուղղված է սոցիալիստական արդյունաբերության ամրացմանն ու զարգացմանը և գյուղատնտեսության սոցիալիստական հիմունքներով վերակառուցմանը: Մեր յերկրի հարստության ու բարեկեցության աճումը տեղի չէ ունենում միանգամայն այլ ձևով, քան կապիտալիզմի յերկրներում: Այնտեղ հարստանում են բուրժուան, կալվածատերերը, կուլակը, իսկ աշխատավորները չահագործվում են, քայքայվում են: Մեղանում սոցիալիստական տնտեսության աճման ու զարգացման հիման վրա աճում և բարելավվում է մեր յերկրի աշխատավորների ամբողջ մասայի բարեկեցությունը:

Մենք մեր պետությունը կառուցում ենք բանվոր դասակարգի ղեկավարությամբ, խորհուրդների յերկրում բնակվող բոլոր ազգությունների աշխատավորների ամենաազատ միություն հիման վրա: Մեր բյուրոկրատական պետությունն ամբողջ աշխարհի պրոլետարների հայրենիքն է: Բոլոր յերկրների բանվորներն ու չահագործվողներն ամենախիստ կերպով չահագործված են պրոլետարիատի ղեկատվության և սոցիալիստական շինարարության ամրացման մեջ ՈՍՀՄ-ում:

Կապիտալիստական յերկրներում իշխանությունը դանդաղ է կապիտալիստների, կալվածատերերի ձեռքում: Փարրիկները, գործարանները, բանկերը, հողը, արտադրության գործիքներն ու միջոցները պատկանում են կապիտալիստներին: Փարրիկանները, բանկերները, կալվածատերերը, կուլակները դաժանորեն չահագործում են բանվորներին և աշխատավոր դյուղացիներին: Միլիոնավոր աշխատավորներ ստիպված են աշխատելու իրենց չահագործողների համար, ապրում են սովի, կարիքի, ջրոմի մեջ: Իրենց աշխատավարձով նրանք չեն կարողանում կերակրել իրենց և իրենց ընտանիքին և չարունակ դառնում են գործարանատիրոջ, վաճառականի, կալվածատիրոջ, կուլակի կամքով՝ առանց աշխատանքի և առանց ապաստանի փողոց նետվելու սպառնալիքի տակ:

ԿԱՊԻՏԱԼԻԶՄԻ ՈՐՈՔ ԱՆԵՈՒՍԱՓԵԼԻ ՅԵՆ ԱՐՅՈՒՆԱԼԻ, ԱՎԵՐԻՉ ՊԱՏԵՐԱԶՄՆԵՐԸ, ԳԱՂՈՒԹՆԵՐ, ՇՈՒԿԱՆԵՐ ԳՐԱՎԵՆՈՒ ՀԱՄԱՐ՝ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐՆ ՈՒ ՇՈՒԿԱՆԵՐԸ ԲՈՒՐՔՈՒԱԿԱՆ

ՅԵՐԿԻՐՆԵՐԻ ՄԻՋԵՎ ՆՈՐ ՎԵՐԱԲԱԺԱՆՄԱՆ ՀԱՄԱՐ: Կապիտալիստական ղեկավարները չարունակ կոպտ են իրար դեմ: Նրանք կոպտ են, վորպես ղեկավարներ, հափշտակած ավարի բաժանման համար, այն չահույթների համար, վոր կարող են կորցել իրենց ձեռքով ստրկացրած, հետամնաց ու թույլ յերկրներին:

Կապիտալիստական յերկրներում տեղի չէ ունենում անընդհատ կատաղի դասակարգային պայքար բուրժուազիայի ու բանվոր դասակարգի միջև: Բուրժուազիան ձգտում է ավելի ու ավելի չահագործել բանվորներին և աշխատավոր մասսաներին՝ նրանց հալվին իրենց համար ավելի շատ չահույթ ստանալու համար: Բանվոր դասակարգը պայքար է մղում իր գրություն բարելավման համար, իր ազատագրման համար, բոլոր աշխատավորներին կապիտալի տիրապետությունից ազատագրելու համար: Բանվոր դասակարգը պայքար է մղում կապիտալի իշխանությունն տապալման համար, պրոլետարիատի ղեկատվության համար, սոցիալիզմի համար:

1917 թ. հոկտեմբերին Ռուսաստանում բուրժուազիայի տապալման ու խորհրդային իշխանություն հաստատելը ջանքախիչ հարված հասցրեց համաշխարհային կապիտալիզմին:

Մենք ձեռքեցինք համաշխարհային կապիտալիստական ծակադուր: Մեր յերկրում բանվոր դասակարգը խլեց չահագործողներից բանկերը, ֆարրիկները, գործարանները, հողերը, հանքերը: Ուրված էլին նաև այն հարստությունները, վոր ցարական Ռուսաստանում պատկանում էլին արտասահմանյան բանկիրներին, կապիտալիստներին: Տապալելով բուրժուազիայի իշխանությունը և խլելով նրանից այն հարստությունները, վոր նա հափշտակել էր ի հաշիվ աշխատավորների, ՈՍՀՄ աշխատավորներն սկսեցին սոցիալիզմ կառուցել:

Մենք ղրկեցինք արտասահմանյան և ուսական ֆարրիկանտներին ու կալվածատերերին, վաճառականներին ու բանկիրներին, մեր յերկրի աշխատավորներին թաղանելու և ստրկացնելու հնամալ փորձությունից: Մեր որինակով մենք ցույց տվեցինք և ցույց տվեցինք աշխատավորներին կապիտալիզմի տիրապետությունից ինչպես պետք է նրանք վերակառուցեն իրենց կյանքը նոր, սոցիալիստական հիմունքներով: Ամբողջ աշխարհի աշխատավոր մասսաները և կեղծավոր ժողովուրդները մեծ հույսով են նայում ՈՍՀՄ-ի վրա, նրանք հանձինս խորհրդային Միության տեսնում են իրենց միակ պաշտպանին, իրենց պրոլետարական հայրենիքը:

ԱՅՐԳԻՍՈՎ ԳՈՅՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒՆԻ ԴԱՍԱԿԱՐԳԱՅՐՈՐԵՆ
ՅԵՐԿԻՐՆԵՐ: ՈՍՀՄ-ում և կապիտալիստական յերկրներում պա-

սակարգային խնդիրները, քաղաքական ու տնտեսական հասարակարգը միանգամայն տարբեր են, իրար հակառակ և անհաշտ են: Ահա թե ինչու անընդհատ կատաղի պայքար է մղվում Սոր-հրդային Միության և կապիտալիստական աշխարհի միջև: ԽՍՀՄ-ն հանդիսանում է կապիտալիստական հասարակարգի դոյուսթյան սպառնալիքը:

Մեր պրոլետարական պետության ամրացումն ու սոցիալիստական հուժկու աճումը, այն հետևանքն է ունենում, վոր սրվում է դասակարգային պայքարը կապիտալիստական յերկրներում, աճում է այնտեղ հեղափոխական շարժումը: Խորհրդային Միության յեր ուրիշակով սովորեցնում է բոլոր յերկրներին աշխատավորներին, թե ինչպես պետք է հեղափոխական պայքար մղել բուրժուազիայի տիրապետության տապալման համար: ԽՍՀՄ փորձով ամբողջ աշխարհի բանվորներն ու աշխատավորները սովորում են սոցիալիզմ կառուցել: Այդ պատճառով բոլոր յերկրներին Փարբիկանները, բանկիրները, կալվածատերերը, կուլակներն ալղչալի ատում են Խորհրդային իշխանությանը և համառորեն ձրգատում են վոչնչացնել նրան:

Հոկտեմբերյան հեղափոխությունից անմիջապես հետո համաշխարհային իմպերիալիստները ռուսական բուրժուազիայի և կուլակության հետ միատեղ պատերազմ կազմակերպեցին Սորհրդային իշխանության դեմ: Նրանք ձգտում էյին վոչնչացնել յերիտասարդ խորհրդային հանրապետությունը: Սակայն նրանց չհաջողվեց մեղ խեղդել: Խորհրդային յերկիրը հաղթանակեց:

Գուրս դալով քաղաքացիական պատերազմից, ԽՍՀՄ բանվոր դասակարգն սկսեց վերակառուցել մեր տնտեսությունը նոր սոցիալիստական հիմունքներով: Բուրժուազիան քանիցս փորձել է ամեն տեսակ միջոցներով վիժեցնել մեր շինարարությունը, քայքայել մեր տնտեսությունը, նոր պատերազմի մեջ քաշել մեղ: Մենք հետ մղեցինք բուրժուազիայի նոր դրոհները և յլրովակացիայի մեջ չընկանք: Հաստատուն կերպով վարելով խաղաղության քաղաքականությունը, մենք ընթանում էյինք մեր ճանապարհով, ամրացնում և զարգացնում էյինք սոցիալիստական շինարարությունը: Միաժամանակ մենք չեյինք մոռանում նոր պատերազմի վտանգը և ուժեղացնում էյինք կարմիր բանակի, — ԽՍՀՄ հավատարիմ ու տոկուն պահակի, — մարտական կորովը:

Միևեթ ԱՅԺՄ ԼԻԱԿՍՍԱՐ ԱՆՀԱՁՈՂՈՒԹՅԱՆ ԵՆ ՄԱՏՆՎԵԼ ԲՈՒՐՅՈՒՍՁԻԱՅԻ ԿՈՂՄԻՅ ՄԵՐ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՎԻժԵՑՆԵԼՈՒ ԲՈԼՈՐ ՓՈՐՁԵՐԸ: Խորհրդային Միությունը դարձել է հաջողությամբ սոցիալիզմ կառուցող հուժկու յերկիր: Տարեց-տարի աճում է ԽՍՀՄ ուժը, նրա միջադարձիկ նշանակությունը: Սակայն մենք շարունակ պետք է հիշենք ընկ. Լենինի խոսքերը:—

«ՄԵՆԻ ԱՊՐՈՒՄ ԵՆԻ ՎՈՉ ՄԻԱՅՆ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄԵՁ, ԱՅԼՅԵՎ ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՍԻՍՏԵՄԻ ՄԵՁ, ՅԵՎ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳՈՅՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿՈՂԳԻՒՄԵՐԻ ՄԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԵՏ ՅԵՐԿԱՐ ԺԱՄԱՆԱԿՈՎ ԱՆՀԱՐ Ե, ՎԵՐՋԻՎԵՐՁՈ ԿՍՄ ՄԵԿԸ, ԿՍՄ ՄՅՈՒՍԸ ՊԵՏԻ Ե ՀԱՂՈՒՆԱԿԻ: ԻՍՎ ՄԻԵՁԵՎ ՎՈՐ ԱՅԻ ԿԼԻՆԻ, ԱՆԽՈՒՍԱՓԵԼԻ ՅԵՆ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՅԵՎ ԲՈՒՐՅՈՒՍԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԻՁԵՎ ՄԻ ՇԱՐԳ ՍՈՍԿԱԼԻ ԸՆԴՀԱՐՈՒՄՆԵՐ: ԱՅԻ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄ Ե, ՎՈՐ ՊՐՈԼԵՏԱՐԻԱՏԸ, ՎՈՐՊԵՍ ԻՇԽՈՂ ԴԱՍԱԿԱՐԳ, ՅԵՐԵ ՆԱ ՈՒՁՈՒՄ Ե ԻՇԽԻ ՅԵՎ ՆԱ ՊԵՏԻ Ե ԻՇԽԻ, ՆԱ ՊԵՏԻ Ե ԱՅԻ ԱՊԱՅՈՒՑԻ ՆՈՒՅՆՊԵՍ ԻՐ ՌԱԶՄԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅԱՐ»:

Աշխատավորները շարունակ պետք է հիշեն բուրժուական պետությունների հետ նոր ընդհարումների անխուսափելիության մասին և պետք է ամրացնեն յերկրի պաշտպանությունը կարմիր բանակի կորովն ու մարտունակությունը:

Վերջին տարիներս բուրժուազիան ուժեղ կերպով պատրաստվում է Խորհրդային Միության դեմ ուղղված նոր պատերազմի: Մենք տեսնում ենք, վոր բուրժուական պետությունները նորանոր փորձեր են անում՝ վիժեցնելու մեր սոցիալիստական շինարարությունը, տապալելու Խորհրդային իշխանությունը: Պատերազմի սպառնալիքն ամբողջ ժամանակ ուժեղանում է:

Ինչո՞ւ յեմ անհաշտելի ԽՍՀՄ և կապիտալիստական աշխարհի դասակարգային շահերը:

Ինչո՞ւ յեմ անխուսափելի ընդհարումները ԽՍՀՄ և կապիտալիստական յերկրների միջև:

ԽՍՀՄ ԿԱՌՈՒՑՎՈՂ ՍՈՑԻԱԼԻԶՄԻ ՅԵՐԿԻՐ Ե

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆ ԱՇԽԱՐՀԻՄ ՄԻԱՅ ՅԵՐԿԻՐՆ Ե, ՎՈՐՆ ՈՒՆԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՍՄԻՆԱՀԱՅԱԿԱՆ ԱՃՈՒՄ: Մեր տնտեսության բոլոր բնագավառներում հնգամյա պլանը վոչ միայն արդեն կատարված է, այլև գերակատարված է: 1950 թվի վերջումն արդեն ԽՍՀՄ արտադրել է 2 անգամ ավելի շատ արդյունաբերական ապրանք, քան ցարական Ռուսաստանումն էր արտադրում պատերազմից առաջ: Հենց միայն 1931 թվին շարքի մեջ են մտնում սոցիալիստական ինդուստրիայի 518 նոր խոշորագույն ձևանարկություն:

Ներկայումս կառուցվում են այնպիսի գիղանոներ, ինչպիսին են՝ Մագնիտոգորսկի գործարանը, վորը չուղուն պետք է արտադրի, Կուլնեցկի կոմբինատը, Դնեպրոստրոյը և այլն: Այդ ձևո-

նարկություններն ամենախոշոր ձեռնարկություններն են աշխարհում: Յեւրեյ աշխարհը զիջանալ գործարաններն աշխատել սկսեն, ԽՍՀՄ եւլ ալիւրի արագ կրնթանա սոցիալիզմի ճանապարհով: Մեր յերկրում արդիւնաբերությունն արագ աճում է: Խորհրդային Միութիւնն ալիւրի ու ալիւրի մեծ չափով տնտեսաբան անկախ է դառնում կապիտալիստական յերկրներէ: Մեր Ֆարրիկներն ու գործարաններն ալիւրի իսկ արտադրում են շատ աշխարհի մեքէնաներ, զոր առաջ մենք գնում է յինք արտասահմանից:

Սոցիալիստական շինարարության աճման հետ միասին աճում է ամբանում է բանվոր դասակարգը: 1931 թ. բանվորների քանակն արդիւնաբերության շինարարության և գյուղատնտեսության մեջ կալեւանա 2 միլիոն հոգով: Բարեբալվում է բանվոր դասակարգի նյութական դրությունը: Մենք չունենք գործադրկութիւն. ընդհակառակը, մեր սոցիալիստական տնտեսության վիթխարի, — պատմության մեջ չտեսնված, — տեմպերով դարգացման հետեանքով մեղանում չի բալականացնում բանվորական ուժը, պակասում են մասնագետները՝ ճարտարապետները, տեխնիկները և այլն: Մենք մացրել ենք 7-8ամյա բանվորական ուր և հնգորդա չարաթ: Անշեղորեն բարձրանում է աշխատավարձը: Աճում են սոցիալաբան արահոյադրության, ստողջարահոյության հատկացվող միջոցները, բարեբալվում է բանվորների կենցաղը: Կառուցվում են բարեկեցիկ տներ՝ բանվորների համար: Զարգանում է հասարակական սնունդը:

Շնորհիվ սոցիալիստական ինդուստրացման արագ տեմպերի և մեր կուսակցության լենինյան ճիշտ քաղաքականության, ձեռք ենք բերել վիթխարի հաջողութիւններ կոլտնտեսական ու խորհտնտեսական շինարարության մեջ: Փոխանակ մանր, հետամնաց, աղքատիկ, մենատնտես գյուղացիական տնտեսության, մենք կառուցում ենք խոշորագույն, առաջավոր սոցիալիստական գյուղատնտեսութիւն: Աճում է դարգանում են հացահատիկի և անտնարուծության խոշորագույն սոցիալիստական գործարանները՝ խորհտնտեսութիւնները: Զբալորներն ու միջակներն միլիոնավոր մասաներ վճռականապես անցել են կոլեկտիւացման ճանապարհի վրա: Կոլեկտիւացման վերաբերյալ հնգամյա պլանի նախատեսումները դերագանցված են միջանի անգամ: Հյուսիսային Կովկասում, Ստորին ու Միջին Վոլգայում, Ուկրաինայի դղալի մասում, Կրիմում ու Մուլդաւիայում կոլեկտիւացումը հիմնականում ալարում է արդեն: Այդ շրջաններում կոլեկտիւացումն ընդգրկել է տնտեսութիւնների ընդհանուր թվի 80-90 տոկոսը և գյուղատնտեսական արտադրանքի միջոցների գյուղացիական ցանքերի 90 տոկոսից ալեկին: Այլ ուայոններում կոլեկտիւացումն ընդգրկել է 50-60 տոկոսը:

Կոլտնտեսական գյուղացիութիւնը դարձել է խորհրդային

հողագործութիւն կենտրոնական դեմքը, դյուղում Խորհրդային իշխանության հիմնական ու գլխալոր հենարանը: Կոլտնտեսական շարժման բուռն աճումը, կուլակութիւնն դեմ մղած պայքարում, մեր ձեռք բերած վճռական հաջողութիւնները լիակատար վրատահոթիւն են տալիս ստելու, զոր 1932-33 թ. թ. ԽՍՀՄ բոլոր ուայոններում գյուղը հիմնականում կոլեկտիւացված կլինի: Համատարած կոլեկտիւացման հիման վրա՝ մենք վերացնում ենք կուլակութիւնը, վորպես դասակարգի, արմատախիլ ենք անում կապիտալիզմը մեր յերկրում: ԽՍՀՄ գյուղատնտեսական կարեւորագույն ուայոններում կուլակութիւն, վորպես դասակարգի, վերացումը հիմնականում ալարում է:

Շնորհիվ խորհտնտեսութիւնների ու կոլտնտեսութիւնների դարգացման, մենք ունենք գյուղատնտեսութիւն վիթխարի վերելք: Ալեւանում է ցանքադաշտը: Բարձրանում է հացահատիկների ու տեխնիկական մշակութիւնների բերքատվութիւնը:

Մեր Յերկիրը ԴԱՐՁԵԼ Ե ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՄԵՆԱԽՈՇՈՐ ԳՅՈՒՂԱՏՆԵՍՈՒԹՅԱՆ ՅԵՐԿԻՐԸ: Կոլտնտեսութիւններն արդեն դարձել են հիմնական արտադրողները, զուգ միայն հացահատիկի բնագալաում, այլև գյուղատնտեսական կարեւորագույն հումույթի ասպարիղում (բամբակ, ձակնդեղ, արեածաղիկ և այլն):

Սոցիալիստական հիմունքներով գյուղատնտեսութիւն վերակառուցումը, կոլտնտեսութիւնների ու խորհտնտեսութիւնների աճումը բարձրացնում է գյուղացիութիւնն ամենաալին խալերի բարեկեցութիւնն ու կուլտուրական մակարդակը:

Սոցիալիստական շինարարութիւնն այս հաջողութիւններն ամուր հիմք են տալիս մեր յերկրի պաշարանունակութիւնը: Նրանք ուժեղացնում են նաև միջաղգային պրոլետարիատին՝ կապիտալիզմի դեմ իր աղատագրման համար նրա մղած պայքարում:

Սոցիալիստական հարձակման այս բոլոր վնուական հաջողութիւնները հնարավոր դարձան շնորհիվ մեր կուսակցութիւնն և ընկ. Ստալինի ղեկալարութիւնը՝ նրա Կենտկոմի հատատումն լենինյան քաղաքականութիւնը, շնորհիվ աննկուն, անխնա պայքարի ընդդեմ ալ ու «ձախ» ոտորտունիստների բոլոր վորձերին, վորոնք ձգտում էին շեղելու կուսակցութիւնը լենինյան ճանապարհից: Մեր կուսակցութիւնը ջախջախիչ հակահարված տվեց ալ թեքումալորներին, վորոնք վախեցան սոցիալիստական շինարարութիւնն արագ տեմպերի դժվարութիւններին, վորոնք առաջարկում էին հրաժարվել խոշոր դիգանտ գործարանների արագ շինարարութիւնից, դեմ էին կոլտնտեսութիւնների ու խորհտնտեսութիւնների ուժեղ դարգացմանը, դեմ էին համատարած կոլեկտիւացման հիման վրա կուլակութիւն, վորպես դասակարգի, վերացմանը: Կուսակցութիւնը մղել է ու մղում է վճռական դի, վերացմանը: Կուսակցութիւնը մղել է ու մղում է վճռական պայքար ալերի հակալենինյան տնտեսականների ու պրակտիկայի

դեմ, վորոնք հանդիսանում են գլխավոր վտանգը: Միևնույն ժամանակ կուսակցությունն անդուլ լրացնար և մղում նաև ամեն տեսակ «ձախ» խոտորումների կիսաաբողիկականների դեմ, վորոնք իրենց գործողություններով և արտահայտություններով ուղնում են մեր դասակարգային թշնամուն, թուլացնում են բանվոր դասակարգի ամուր կապն աշխատավոր գյուղացիության հետ:

Ենթահիվ լենինյան ճիշտ քաղաքականության և անխնա պայքարի ընդդեմ կուսակցության գլխավոր դժեց կատարած ամեն տեսակի շեղումների ու դեպի թեքումները ցույց տված հաշտ-վորականության, կուսակցությունը կարողացավ մոբիլիզացիայի լենինյան աշխատավորների լայն խավերին, սոցիալիստական շինարարության հերթական խնդիրներին շուրջը: Սոցիալիստական մրցակցության ու հարվածայնության հիման վրա, մեր կուսակցությունն առաջ բերեց աշխատավոր լայն խավերի ակտիվության չափանիշը: Բնականաբար, վորոնք արդեն իսկ մեծահասակներ ձեռք բերին մեր անտեսության սոցիալիստական շինարարության մեջ:

ԲԱՆՎՈՐ ԴԱՍԱԿԱՐԳԸ ՅԵՎ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԸ ԲԱՅԼՇԵՎԻԿՆԵՐԻ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹՅԱՄԲ ՀԱՋՈՂՈՒԹՅԱՄԲ ՍՈՑԻԱԼԻԶՄ ԵՆ ԿԱՌՈՒՑՈՒՄ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ:

Ինչպե՞ս ե գարգանում ժողովրդական տնտեսությունը ևս Ինքնաշխատական Միության մեջ:

Ինչո՞վ են բացատրվում ԽՍՀՄ սոցիալիստական շինարարության վիթխարի հաջողությունները:

ԻՆՉ Ե ՏՆԵՂԻ ՈՒՆԵՆՈՒՄ ԿԱՊԻՏԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՅԵՐԿՐՆԵՐՈՒՄ

ԱՐԴԵՆ ՅԵՐԿՐՈՒ ՏԱՐԻ ՅԵ, ԻՆՉ ԿԱՊԻՏԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՅԵՐԿՐՆԵՐԸ ԲՈՆՎԱՄ ԵՆ ԱՄԵՆԱԴԱՅԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՃԳՆԱԺԱՄՈՎ: ԻՆՉ Ե ԲՆՈՐՈՋ ԱՅԸ ճգնաժամի համար: Ամենից առաջ այն, վոր այդ ճգնաժամը գերարտադրության ճգնաժամ է:

«ԱՅԴ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄ Ե, ՎՈՐ ԱՊՐԱՆՔՆ ԱՎԵԼԻ ՇԱՏ Ե ԱՐՏԱԴՐՎԱԾ, ՔԱՆ ԿԱՐՈՂ Ե ԿԼԱՆԵԼ ՇՈՒԿԱՆ: ԱՅԴ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄ Ե, ՎՈՐ ԱՐՏԱԴՐՎԱԾ ԵՆ ԱՎԵԼԻ ՇԱՏ ՄԱՆՈՒՑԱԿՑՈՒՐԱ, ՎԱՌԵԼԱՆՑՈՒԹ, ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՅԻՆ ԻՐԵՂԵՆՆԵՐ, ՄԱՆԱՄԹԵՐՔ, ՔԱՆ ԹԵ ԿԱՐՈՂ ԵՆ ԿԱՆԵԿՎԱՐՈՎ ԳՆԵԼ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՍՊԱՌՈՂՆԵՐԸ, ԱՅՄԻՆՔՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՄԱՍ ՍԱՆԵՐԸ, ՎՈՐՈՆՑ ՅԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐԸ ՄՆՈՒՄ ԵՆ ՑԱԾՐ ՄԱԿԱՐԴԱԿԻ ՎՐԱ: ԻՍԿ ՎՈՐՈՎՀԵՏԵՎ, ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՄԱՍ ՍԱՆԵՐԻ ԳՆՈՂՈՒՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿԱՊԻՏԱԼԻԶՄԻ ՊԱՅ-

ՄԱՆՆԵՐՈՒՄ ՄՆՈՒՄ Ե ԱՄԵՆԱՑԱԾՐ ՄԱԿԱՐԴԱԿԻ ՎՐԱ, ԱՊԱ ՈՒՐԵՄՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ, ՄԱՆՈՒՑԱԿՑՈՒՐԱՅԻ, ՀԱՅԻ ՅԵՎ ԱՅԼ, «ԱՎԵԼՑՈՒԿՆԵՐԸ» ԿԱՊԻՏԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԹՈՂՆՈՒՄ ԵՆ ՊԱՀԵՏՆԵՐՈՒՄ ՅԵՎ ՄԻՆՉԵՎ ԻՍԿ ՎՈՐՈՎՀԱՅՆՈՒՄ ԵՆ, ՎՈՐՊԵՍՁԻ ՊԱՀԵՆ ԲԱՐՁՐ ԳՆԵՐԸ, ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿՐՀԱՏՎՈՒՄ Ե, ԲԱՆՎՈՐՆԵՐԻՆ ԱՐՁԱԿՈՒՄ ԵՆ ՅԵՎ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՄԱՍՍԱՆԵՐԸ ՍՏԻՊԱԾ ԵՆ ԱՂԵՏՆԵՐ ԿՐԵԼՈՒ ՆՐԱ ՀԱՄԱՐ, ՎՈՐ ՉԱՓԱՋԱՆՑ ՇԱՏ ԱՊՐԱՆՔ Ե ԱՐՏԱԴՐՎԱԾ» (ՍՏԱԼԻՆ):

Կապիտալիստական յերկրներում ճգնաժամեր յեղել են և առաջներում: Ճգնաժամերն անխուսափելի յեն կապիտալիզմի որոք:

ԱՅԺՄՅԱՆ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՃԳՆԱԺԱՄԸ, ԱՄԵՆԱՌՐ, ԱՄԵՆԱՎԵՐԻՉՆ Ե ԱՌԱՋՆԵՐՈՒՄ ՅԵՂԱՄ ԲՈՂՈՐ ՃԳՆԱԺԱՄԵՐԻՑ: ՆԱ ԾԱՎԱԼՎՈՒՄ Ե:

«ԿԱՊԻՏԱԼԻԶՄԻ ԱՅՆ ԲՆԻՀԱՆՈՒՐ ՃԳՆԱԺԱՄԻ ՀԻՄՆԱՎՐԱ, ՎՈՐԸ ԾԱԳԵԼ Ե ՏԱԿԱՎԻՆ ԻՄՊԵՐԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱՋՄԻ ՇՐՋԱՆՈՒՄ, ՔԱՅՔԱՅՈՒՄ Ե ԿԱՊԻՏԱԼԻԶՄԻ ՀԻՄՔԵՐԸ ՅԵՎ ՀԵՇՏԱՅՆՈՒՄ Ե ՃԳՆԱԺԱՄԻ ՀԱՐՁԱԿՈՒՄ» (ՍՏԱԼԻՆ):

Տնտեսական ճգնաժամն ընդլայնել և ներկայումս կապիտալիստական բոլոր յերկրները: Տնտեսական ճգնաժամն անընդհատ ուժեղանում է, յերկրով կապիտալիստական յերկրների աշխատավորների համար վիթխարի զրկանքներ:

Անդադար կրճատվում է արտադրությունը, ներքին և արտաքին առևտուրը: Փախվում են նորանոր գործարաններ, Փարրիկաներ, ձեռնարկություններ: Մնանկանում են բանկեր, առևտրական և արդյունաբերական ձեռնարկներ: Վոչ միայն առանձին բանկեր ու ձեռնարկություններ, այլև ամբողջ պետություններ վերադրում են ծանր Ֆինանսական ճգնաժամ, սնանկություն: Գործազուրկների թիվն որեցոր աճում է: Իրենք կապիտալիստները խոստովանում են, վոր գործազուրկների քանակն ամբողջ աշխարհում հասել է ներկայումս 40 միլիոն հոգու: Բայց իրոք այդ թիվն ավելի մեծ է: Ուժեղացել է բանվոր դասակարգի շահագործումը: Ինչեղվում է աշխատող բանվորների աշխատավարձը: Չգալիորեն նվազել է կամ համարյա բոլորովին ընդհատվել է գործադրության համար սոցալազուլազրույթյամբ նպաստներ տալը: Աճել են աշխատավոր մասսաների հարկերը: Բարձրացել են մանրածախքի արժեքները:

Վիթխարի չափերով աճել և բանվորների և աշխատավոր ամենալայն խավերի մեջ կարիքը, աղքատությունը, քայքայումն ու մահացությունը: Հաճախանում են ինքնապաշտպանությունների դեպքերը: Ծնողներն սպանում են իրենց զավակներին, վորոնց չեն

կարողանում կերակրել: Չի կազոյում (Սմբերիկա) ամերիկական խոշոր քաղաքում, ամեն որ բուրժուազիայի խոտովանությամբ բնակարաններից փողոց են շարժվում բանվորների 300 ընտանիք՝ բնակարանավարձ չտալու պատճառով:

ՃԳՆԱԺԱՄՆ ԸՆԴԳՐԿԵԼ Ե ՎՈՁ ՄԻՍՅՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ, ԱՅԼՅԵՎ ԿԱԳԵՏԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՅԵՐԿՐՆԵՐԻ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆԸ: Խիստ իջել է հացահատիկների ու տեխնիկական մշակույթների ցանքերի տարածությունը: Խիստ իջել են գյուղատնտեսության արտադրանքների գները: Աճում է գործադրությունը գյուղատնտեսական բանվորների ու բաղադրիչների մեջ: Քաղաքային է մանր ու միջին գյուղացիությունը: Այս բոլորն էլ ավելի յեն ուժեղացնում գործադրությունը և աղքատությունը հեղեղը:

ԱՃՈՒՄ Ե ՀԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԸ ԲՈՒՐՃՈՒԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ:

Ճգնաժամն ավելի յեն սրել կապիտալիզմի բոլոր հակասությունները: Ել ավելի յեն ուժեղացրել դասակարգային պայքարը: Բուրժուազիան ճգնաժամի ամբողջ ծանրությունը բարդում է աշխատավոր մասսաների վրա: Նա կատարյի հարձակում է գործում բանվոր դասակարգի դեմ, իջեցնում է բանվորների աշխատավարձը, պակասեցնում է գործադրություն համար արժող նպաստների գումարները, դաժանորեն հալածում է բանվորների հեղափոխական կազմակերպություններին:

Այս բոլորը մղում են պրոլետարիատին դեպի դասակարգային նորանոր մարտեր: Աճում է ծավալվում և հեղափոխական շարժումը կապիտալիստական յերկրներում: Տեղի յեն ունենում բանվորների մասսայական գործադուլներ, հուժկու ցույցեր, վորոնք շատ հաճախ վերջանում են արյունահեղ մարտերով: Բանվորներն անցնում են դասակարգային պայքարի նոր ձևերին, անցնում են հարձակման: Նրանք գլխավորություն են ցույց տալիս վոստիկանության ու ժանդարմերիային, գրավում են աշխատանքի բոսաները, ուժով ազատում են ձերբակալվածներին, գրավում են ֆարքիները, քաղաքային վարչությունները (գումաները):

Պետրակովում (Լեհաստան) գործադուլավոր բանվորները գրավեցին գործարանը, սարքեցին բարիկադ և գործարանում մնացին 3 օր: Գործարանը չընդատուել էլին վոստիկաններն ու ֆալխանները: 3-րդ օրը կանանց ամբոխը գրոհեց վոստիկանությունը: Բանվորների համառ գլխավորությունը ստիպեց գործարանատիրոջ ժամանակավորապես դիվումներ անել, նա խոստացավ բանվորներին թողնել նրանց առաջիկա աշխատավարձը: Բայց յերբ բանվորներն աշխատանքի անցան, գործարանատիրը կրկին իջեցրեց նրանց աշխատավարձը:

ԱՃՈՒՄ ՅԵՎ ԸՆԴԱՐՁԱԿՈՒՄ Ե ՀԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԸ ԳՅՈՒՂԱՏՆՈՒԹՅԱՆ ԼԱՅՆ ԽԱՎԵՐԻ ՄԵՋ: Ավելի ու ավելի հաճախ են նկատվում աշխույի դեպքեր, յերբ գյուղացիները հրաժարվում են վճարել հարկերը, վարձակալական վճարումները: Դյուղացիները կաղմակերպում են հակահարկային կոմիտեներ, սովի արշավներ դեպի քաղաքները, կալվածատիրական հողերի գրավում, կալվածքների ջարդեր: Ավելի հաճախակի յեն բռնկվում գյուղացիական ապստամբությունները: Ուժեղ կերպով աճում է և արհեստավորների, ծառայողների, ուսուցիչների դժգոհությունը, վորոնք ավելի ու ավելի մեծ չափով են քայքայվում:

ՁԱՅԱՅԱՅ ԴԱԺԱՆ ՀԱՂԱՏԱՆՔՆԵՐԻՆ ՈՒԺԵՂ ԱՃՈՒՄ ԵՆ ԲՈՒՐ ՅԵՐԿՐՆԵՐԻ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ ԿՈՍՏԱԿՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ: Բանվորներն ավելի ու ավելի յեն գիտակցում սոցիալ ՇԱՐՖԵՐԸ: Բանվորներն ավելի ու ավելի կուսակցությունների դավաճանական դերը: Այդ կուսակցությունները, վորոնք իրենց բանվորական կուսակցություններ են անվանում, իրոք ոգնում են բուրժուազիային ճնշելու բանվոր դասակարգին: Սոցիալ Փալխատական կուսակցությունները ներկայումս հանդիսանում են բուրժուազիայի գլխավոր հենարանը: Բանվորական մասսաները դառն փորձով տեսնում են, վոր այդ սոցիալ Փալխատական կուսակցությունները շատախոսում են սոցիալիզմի մասին, իսկ իրոք դավաճանում են բանվոր դասակարգի շահերին հոգուտ կապիտալիստների: Բանվոր դասակարգի համար ավելի ու ավելի ակնհայտ է դառնում, վոր սոցիալ Փալխատները խաբում են ու մոլորեցնում հետամնաց աշխատավոր մասսաներին:

Դասակարգային պայքարի սրումը մերկացնում է սոցիալ Փալխատների, վորպես բուրժուազիայի սպասարկուների և աղետների: Բանվորների համար ակնհայտ է դառնում, թե ինչու բուրժուազիան, կատարորեն հալածելով կոմունիստական կուսակցությունը, խրախուսում է սոցիալ-Փալխատական կուսակցություններին, հրավիրում է նրանց մասնակցելու կառավարություններում: Բանվորները տեսնում են, թե ինչպես սոցիալ Փալխատները ձախողում են նրանց գործադուլները, նրանց ցույցերը: Բանվորները տեսնում են, վոր բուրժուազիայի դեմ հանուն բանվոր դասակարգի շահերի բանվորների մղած պայքարում սոցիալ-Փալխատները միշտ ել անցնում են բուրժուազիայի կողմը: Բանվորները տեսնում են, վոր միայն կոմունիստական կուսակցությունները տեսնում են, վոր բուրժուազիայի դեմ հանուն բանվոր դասակարգի ու սոցիալ Փալխատների դեմ, կազմակերպում է բանվոր դասակարգին այդ պայքարի համար, գլխավորում է բանվորական մասսաներին: Յեվ բանվորական մասսաները ավելի ու ավելի մեծ չափով կորցնում են իրենց վստահությունը դեպի 2-րդ ինտերնացիոնալի կուսակցությունները, թողնում են այդ կուսակցու-

թյունների շարքերը, մտնում են կոմունիստական կուսակցության մեջ: Բանվորները տեսնում են, թե ինչպես արհեստակցական միությունների ղեկավար սոցիալ-ֆաշիստները՝ փոխանակ՝ ողենլու բանվորներին՝ զործարանների դեմ մղած նրանց պայքարում, բուրժուազիայի ձեռքն են մատնում նրանց: Հեղափոխական բանվորներն արհմիություններում վտարի յեն յենում արհեստակցական միությունների դավաճան առաջնորդների դեմ: Բանվորները կազմակերպում են նաև նոր հեղափոխական արհմիություններ, վորոնք կոմունիստական կուսակցության ղեկավարութայամբ դասակարգային մեծական պայքար են մղում բուրժուազիայի դեմ: Այդպես ավելի ու ավելի մեծ չափով ուժեղանում և ամրանում են բանվորների հեղափոխական ճակատը: Հեղափոխական շարժման վերելքը մի շարք կապիտալիստական յերկրներում վերածում է հեղափոխական ճգնաժամի, վորն սպառնում է կործանել կապիտալիստական հասարակարգը:

ԿՍՊԻՏԱԼԻՍՏՆԵՐԻ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐՈՒՄ ՏԵՂԻ ՅԵՆ ՈՒՆԵՆՈՒՄ ԱՊՍԱՄԲՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ: Ուժեղ չափով զարդանում է հեղափոխական շարժումը իմպերիալիստական պետությունների կողմից ստրկացած գաղութային յերկրներում: Գաղութներում առանձնապես դաժան ձեւով են շահագործվում աշխատավոր մասսաները: Այդ յերկրներում աշխատավորները դտնվում են կրկնակի ճնշման տակ-տարերկրյա իմպերիալիստական բուրժուազիայի և իրենց տեղական բուրժուազիայի ճնշման տակ:

Աղքատությունն ու սովը գաղութային յերկրներում հասել են չտեսնված չափերի: Շատ մարդեր, ամբողջ ժողովուրդներ անխնա դաժան շահագործումով հասցված են աշխարհի դրության, վոր բնակչությունը կոտորվում է, յերկրներն ամաշանում են: Աշխատավոր մասսաների դեմ ծաղր ու ծանակը ամենապարզ, գաղբելի ձեւեր է ստանում: Հարկեր չվճարելու համար հրդեհվում են ամբողջ դյուղեր, դյուղացիներին քշում են կարվածատերերի պլանտացիաները, բռնի կերպով ստիպելով նրանց այնտեղ աշխատել: Շատ գաղութներում տակավին զործադրվում է տորկություն, մարդկանց, յերեխաների վաճառում:

Համաշխարհային տնտեսական ճգնաժամի հետեւանքով գաղութների շահագործումն ավելի յե ուժեղացել: Ավելի ու ավելի յեն սրվել հակասությունները իմպերիալիստական յերկրների ու նրանց գաղութների միջեւ:

Գաղութներում բարձրացել է հեղափոխական պայքարի հուժ-կու նոր ալիք ընդեմ իմպերիալիստների և իրենց կարվածատերերի ու կապիտալիստների: Ավելի ու ավելի հաճախ են տեղի ունենում գաղութներում զինված ապստամբությունները: Չինաստանում, Հնդկաստանում, Հնդկաչինում և այլ գաղութներում հեղափոխական ապստամբական շարժումը հասել է վիթխարի չափերի:

Իմպերիալիստներն ու տեղական բուրժուազիան վայրագ արյունալի տերորով փորձում են խեղդել հեղափոխական շարժումը գաղութներում: Սակայն այդ նրանց չի հաջողվել: Չինաստանում վիթխարի տերիտորիայի վրա, վորի բնակչության յիվը հասնում է մինչև 60 միլիոն հոգու, գոյութայում ունի խորհրդային իշխանություն: Չինական կարմիր բանակը հաջողութայամբ կռվում է հակահեղափոխական գեներալների դեմ, նրանց մեծ հարվածներ է հասցնում, բնդարձակում է խորհրդային Չինաստանի տերիտորիան: Գաղութների աշխատավորները հակապական հույսով ու սիրով են նայում խորհրդային Միության հարածուն կորովին: Հանձինս խորհրդային Միության՝ նրանք տեսնում են իրենց հավատարիմ պաշտպանին իմպերիալիստների ու բուրժուազիայի դեմ նրանց մղած պայքարում:

ՃԳՆԱԺԱՐԸ ՍՐԵԼ Ե ՀԱԿԱՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԻՄՊԵՐԻԱԼԻՍՏՆԵՐԻ ՄԻՋԵՎ: Համաշխարհային տնտեսական ճգնաժամի ծանր հետեւանքները ել ավելի սրեցին իմպերիալիստական յերկրների իրար մեջ յեղած հակասությունները: Կապիտալիստական յերկրները միշտ եւ միմյանց հետ դաժան պայքար են մղել ապրանքների սպառման համար, շուկաների վերաբաշխման, կապիտալների արտահանության, հումույթ ստանալու համար: Ներկայումս ճգնաժամի հետեւանքով այդ պայքարն ավելի յե ուժեղացել: Առանձնապես աճել և սրվել են հակասությունները վերջին համաշխարհային պատերազմի հաղթող և պարտված պետությունների միջեւ: Այնպիսի յերկրներ, ինչպիսին է Գերմանիան, Ալատրիան ստիպված են տարեկան մի քանի միլիարդ ուլրլի կոտորիքուցիւ (ոսղմական տուգանք) վճարել հաղթողներին՝ Ֆրանսիային, Մեղլիային, Իտալիային և այլ յերկրներին, վորի պատճառով Գերմանիան ու Ալատրիան դտնվում են կատաստրոֆիկ դրության մեջ:

Վորո՞նք են համաշխարհային տնտեսական ճգնաժամի պատճառները:

Ինչպիսի՞ արդյունքներ է բերում իր հետ կապիտալիզմի համար տնտեսական ճգնաժամը:

ԱՃՈՒՄ Ե ՊՍՏԵՐԱԶՄԻ ՍՊԱՌՆԱԼԻԲԸ

ՍՐՎՈՒՄ ԵՆ ՀԱԿԱՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԽՍՀՄ ՅԵՎ ԿՍՊԻՏԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՅԵՐԿՐՆԵՐԻ ՄԻՋԵՎ: Կապիտալիզմի խոր, հարուճուն, ճգնաժամի և նրա բոլոր հակասությունների սրման պարագայում մեր սոցիալիստական շինարարության հաջողություններն առաջացնում են բոլոր յերկրների բուրժուազիայի ու սոցիալ-ֆաշիստների կատաղի տառելությունը դեպի ԽՍՀՄ: Բուրժուազիան տեսնում է, վոր սոցիալիստական շինարարության հուժկու

ամուսնը ԽՍՀՄ-ում հնգամյակի հաջող կատարումը մոռ չմիայն ամրացնում է ԽՍՀՄ պաշտպանունակութունը, այլև հակայական չափով պատճառ է լինում ամբողջ աշխարհում հեղափոխական շարժման զարգացմանը:

«ՆԵՐԿԱՅՈՒՄ», —ԱՍՈՒՄ ԵՐ ԼԵՆԻՆԸ, —ՄԵՐ ԳԼԽԱՎՈՐ ԱԶԳԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՂԱՓՈՈՒԹՅԱՆ ՎՐԱ, ՄԵՆՔ ԳՈՐԾՈՒՄ ԵՆՔ ՄԵՐ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՐ: ԲՈՂՈՐԸ ՆԱՅՈՒՄ ԵՆ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎՐԱ, ԱՇԽԱՐՀԻ ԲՈՂՈՐ ՅԵՐԿՐԵՆԻ ԱՇԽԱՍԱՎՈՐՆԵՐՆ ԱՌԱՆՑ ԲԱՑԱՌՈՒԹՅԱՆ ՅԵՎ ԱՌԱՆՑ ՎՈՐՅԵՎԵ ԶԱՓԱԶԱՆՅՈՒԹՅԱՆ: ԼՈՒԼ, ԹԱԳՆԵԼ ԿԱՊԻՏԱԼԻՍՏՆԵՐԸ ԶԵՆ ԿԱՐՈՂ, ԱՅՊ ՊԱՏԱՌՈՎ ՆՐԱՆՔ ԱՄԵՆԻՑ ՇԱՑ ՎՈՐՍՈՒՄ ԵՆ ՄԵՐ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՍԽԱՆՆԵՐՆ ՈՒ ՄԵՐ ԹՈՒԼՈՒԹՅՈՒՆԸ: ԱՅՊ ԱՍՊԱՐԻՋՈՒՄ ՊԱՅՔԱՐԸ ՓՈՆԱՆՑՎԱԾ Ե ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՄԱՍՇՏԱՐՈՎ: ԹԵ ՎՈՐ ԼՈՒՄԵՆՔ ԱՅՊ ԽՆԴԻՐԸ, ԱՅՆ ԺԱՄԱՆԱԿ ՄԵՆՔ ԿՇԱՀՆԵՔ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՄԱՍՇՏԱՐՈՎ, ՀԱՍՏԱՏԱՊԵՍ ՈՒ ՎՃՌԱԿԱՆԱՔԱՍ:

Սոցիալիզմի շինարարության մեջ մեր վիթխարի նվաճումները ներկայումս ամբողջ աշխարհի աշխատավորների լայն խավերի նվաճումներն են: Մեր փորձով նրանք ակնհայտ կերպով ավելի ու ավելի յեն համոզվում տնտեսության խորհրդային սխառմի վիթխարի առավելությունների մեջ: Նրանք տեսնում են, վոր միայն պրոլետարիատի զիկտատուրան կիրկի նրանց չքավորությունից ու քայքայումից: Այդ պատճառով բանվորներն ավելի ու ավելի յեն անցնում կապիտալիզմի դեմ պայքարի ճանապարհին՝ հանուն պրոլետարիատի զիկտատուրայի, հանուն կոմունիզմի:

Մեր յերկրում սոցիալիստական շինարարության այդ նշանակալիությունը համաշխարհային հեղափոխության դործի համար ներկայումս շատ լավ հասկանում է և համաշխարհային բուրժուազիան: Առաջ իմպերիալիստները ծաղրում էյին մեր հնգամյակը և սուում էյին, վոր նա միանգամայն անիրագործելի յե: Ներկայումս բոլ մեր վիթխարի հաջողությունների մասին չի կարելի և հընգամյակի մասին ծաղրը փոխարինվել է վախով սոցիալիզմի հաղթական շինարարության հանդեպ:

Վորչափ ավելի յե ամրանում մեր յերկրը, վորչափ ավելի յե զարգանում մեր սոցիալիստական տնտեսությունը, այնչափ ավելի յե օրվում բուրժուազիայի ատելությունը ԽՍՀՄ դեմ, այնչափ ավելի ուժեղ է նա ձգտում վոչնչացնելու Խորհրդային պետությունը:

Բուրժուազիան առաջ հույսը դրել էր Խորհրդային իշխանության բուրժուական վերաներման հնարավորության վրա: Բուրժուազիան հույսը դրել էր մեր կուսակցության մեջ աջ ուղղի-

ցիայի հաղթանակի վրա: Նա մեծ հույսեր էր տածում դեպի կուսակալությունը: Նա աշխատում է արգելակ հանդիսանալ ԽՍՀՄ սոցիալիզմի կառուցմանը, հրաժարվելով մեզ դրամական վարկեր տալուց: Սակայն ապարդյուն անցան բուրժուազիայի բոլոր հույսերը:

ԽՍՀՄ սոցիալիստական շինարարությունը զարգանում է առաջ տեմպերով: ԽՍՀՄ ինդուստրացվում է: Հանձնիս վերացվող կուսակի բուրժուազիան կորցնում է մեր յերկրում իր վերջին դաշնակցին ու դործակալին: Մեր կուսակցությունը ամուր հարվածեց աջ ու «ձախ» թեքումավորներին, հաշտվողականներին ու վաճեց աջ ու «ձախ» թեքումավորներին: Նա իր շարքերից դուրս չարանց բոլոր յերկյերեսանիններին: Նա իր շարքերից դուրս չարանց բոլոր նրանց, ովքեր յանգարում էյին լենինյան դժի հաստատուն կիրառմանը, ովքեր մեզ դեպի յետ էյին քաշում, ովքեր յախտում էյին կուսակցության յերկաթե կարգապահությունը:

Մեր կուսակցությունը ներկայումս միասնական և ամրակուս է ավելի քան յերբեմն: Նա վերջին տարիներս աճել է կուսակցության մեջ բանվորների հուժկու նոր ներհոսի հաշվին: Ներկայումս կուսակցությունն ունի 2 միլիոն անդամից ավելի: Դեռ յերբեք այդչափ մեծ չի յեղել բանվորների և աշխատավոր լայն մասսաների վատահոլությունը դեպի մեր կուսակցությունը, վորչափ աշխատում է: Բանվոր դասակարգը մեր յերկրի աշխատավոր մասսան վիթխարի յանդալատությունից իրագործում են մեր կուսակցության ու Խորհրդային իշխանության վորոշումները, ամուր համախմբված են կուսակցության գլխավոր դժի շուրջը, արագ տեմպերով կառուցում են նոր սոցիալիստական տնտեսություն: Այդ տարիներին ընթացքում աճել է Խորհրդային Միության հեղինակությունը: Կուսակցությունն ամբողջ աշխարհի աշխատավոր մասսաների մեջ: Կուսակցությունն ամբողջ աշխարհի աշխատավորներն ակտիվ մարտնչում են իրենց պրոլետարական հայրենիքի՝ ԽՍՀՄ պաշտպանության համար իմպերիալիստական հարձակումների դեմ: Այս բոլորն ուժեղացնում է միջազգային բուրժուազիայի կատաղի ատելությունն ընդդեմ ԽՍՀՄ:

ԽՍՀՄ սոցիալիզմի վիթխարի հաջողությունները, Խորհրդային պետության հեղինակության աճումն ամբողջ աշխարհի աշխատավորների մեջ, տնտեսական ճգնաժամի յուրացումը կապիտալիստական յերկրներում ստիպում են իմպերիալիստներին բռնաբար Խորհրդային Միության դեմ պատերազմի ուղին:

«ԱՄԵՆ ԱՆՊԱՄ ՅԵՐԲ ԿԱՊԻՏԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՎԱՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՆ ՍԿՈՒՄ ԵՆ ՍՐՎԵԼ, ԲՈՒՐԺՈՒԱԶԻԱՆ ԻՐ ՀԱՅԱՑՔՆԵՐՆ ՌԻՂՂՈՒՄ Ե ԽՍՀՄ ԿՈՂՄԸ. ԶԻ՝ ԿԱՐԵԼԻ ԲՈՒՐՅՈՒՆԸ ԼՈՒԾԵԼ ԿԱՊԻՏԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԱՅՍ ԿԱՄ ԱՅՆ ՀԱՎԱՍՈՒԹՅՈՒՆԸ, ԿԱՄ ԲՈՂՈՐ ՀԱՎԱՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՄԻԱՄԻՆ ՎԵՐՑՐԱԾ Ե ՀԱՇՎ ԽՍՀՄ, ԽՈՐՀՈՒԴԿՆԵՐԻ ԱՅՊ ՅԵՐԿՐԻ, ՀԵՂԱՓՈՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ, ՎՈՐՆ ԻՐ ԻՍԿ ԳՈՅՈՒՆ»

ԹՅԱՄԲ ՀԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԱՑՆՈՒՄ Ե ԲԱՆՎՈՐ ԴԱՍԱԿԱՐԳԻՆՆ
ՈՒ ԴԱՂՈՒԹՆԵՐԻՆ, ԽԱՆԳԱՐՈՒՄ Ե ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԵԼՈՒ ՆՈՐ
ՊԱՏԵՐԱԶՄ, ԽԱՆԳԱՐՈՒՄ Ե ՎԵՐԱԲԱՅԱՆԵԼՈՒ ԱՇԽԱՐՀԸ
ՆՈՐ ՁԵՎՈՎ, ԽԱՄԻԱՐՈՒՄ Ե ՏԵՐ ՈՒ ՏՆՈՐԵՆ ԼԻՆԵԼ ԻՐ
ԼԱՅՆԱՐՁԱԿ ՆԵՐՔԻՆ ՇՈՒԿԱՅՈՒՄ, ՎՈՐՆ ԱՅԴՁԱՓ ԱՆ-
ՀՐԱԺԵՇՏ Ե ԿԱՊԻՏԱԼԻՍՏԵՆԵՐԻՆ, ՄԱՆԱՎԱՆԴ ԱՅԺՄ,
ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՃԴՆԱԺԱՄԻ ՀԵՏԵՎԱՆՔՈՎ» (ՍՏԱԼԻՆ) :

Պատերազմի միջոցով խմբերիայիստները կամենում են ջախ-
ջախել իրենց ատելի խորհրդային պետությունը :

ԽՍՀՄ դեմ պատերազմում բուրժուազիան հույս ունի նաև
յեղջ դառնելու իր ախ ծանր ճգնաժամից, վերի մեջ դառնալու է ներ-
կայումս կապիտալիստական տնտեսությունը : Համալիարհային
բուրժուազիան պատերազմի ողնությամբ հույս ունի ջախջախելու
նաև աճող հեղափոխական շարժումը կապիտալիստական յերկրներե-
րում : Ինտերվենյալի վտանգը ԽՍՀՄ դեմ, այդպիսով անմիջա-
կան վտանգ է հանդիսանում նաև կապիտալիստական յերկրներե-
րանվոր դասակարգի համար :

Ինչո՞վ է բացատրվում հակասությունների ուժեղացումը
ԽՍՀՄ և կապիտալիստական յերկրների միջև :
Ինչո՞ւ յե աճում պատերազմի վտանգը :

ԻՆՁՊԵՍ Ե ԲՈՒՐԺՈՒԱԶԻԱՆ ՆՈՐ ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ
ԽՍՀՄ ԴԵՄ :

ԲՈՒՐԺՈՒԱԶԻԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՈՒԺԵՂ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹՅՈՒՆ
Ե ՏԵՍՆՈՒՄ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԴԵՄ և պատերազմը
կարող է բռնկվել յուրաքանչյուր րոպե :

Մենք չգիտենք, թե յերբ կսկսվի պատերազմը, յերբ թշնամին
դենք ձեռքին կհարձակվի մեր դեմ, բայց աշխատավոր մասսանե-
րը պետք է պարզ տեսնեն, թե ինչպես է աճում նոր պատերազմի
սպառնալիքը, ինչպես է նա պատրաստվում և ինչ ուժեր են խան-
դարում բուրժուազիային նոր պատերազմ կազմակերպելու մեր
դեմ : Աշխատավորները պետք է միշտ պատրաստ լինեն յետ յղելու
հարձակումը ԽՍՀՄ դեմ :

Իրենց թերթերի, ամսադրերի ու դրքերի միջոցով խմբերիա-
լիստները զրպարտում են Խորհրդային Միությունը : Վերջին
տարվա ընթացքում հակախորհրդային կամպանիաներն առանձ-
նապես աճել են :

Բուրժուական միլիտոները, արդյունաբերողները, բուրժու-
ական թերթերը պնդում են, վոր ԽՍՀՄ զոյություն ունի հարկա-
զրական աշխատանք, վոր ԽՍՀՄ բանվորներին ստիպում են աշ-
խատել հարկադրական կարգով, նրանց կամքի հակառակ : Իմպե-
րիալիստները կատաղի պայքար են մղում Խորհրդային ապրանք-

ների արտահանության դեմ : Նրանք ասում են բոլոր յերկրներե-
աշխատավորներին, վոր ԽՍՀՄ իրը թե այդ ապրանքները վաճա-
ռում է ցածր գներով : Կապիտալիստներն ու տերաերներն անցյալ
տարի աշխատում էյին կաղմակերպել խաչակրաց արշավանք ԽՍՀՄ
դեմ : Կապիտալիստական յերկրներե թերթերը սուտ տեղեկու-
թյուններ են տարածում ԽՍՀՄ ապրտամբությաների մասին,
սովի մասին, աշխատավորների մաստայական գեղականարու-
թյուններե մասին :

Այս բոլորն արվում է մի նպատակով : Այն է՝ խաբել կապիտա-
լիստական յերկրներե աշխատավորներին և ներգրավել նրանց
ԽՍՀՄ դեմ պատերազմի : Բուրժուազիան աշխատում է համոզել
բանվորներին ու դոլադայիներին, վոր ԽՍՀՄ դեմ պատերազմը
անհրաժեշտ է պաշտպանելու համար ԽՍՀՄ և այլ յերկրներե աշ-
խատավորների շահերը «բարբարոս բայլելիկներեց» : ԽՍՀՄ մա-
սին լիտի զրպարտություններ ու ստեր տարածելով, բուրժուա-
զիան ուղում եր թուլացնել աշխատավոր մասսաների համակրանքը
դեպի ԽՍՀՄ-ն, նվաղեցնել մեր հաջողությունները սոցիալիստա-
կան շինարարության գործում : Բանվոր դասակարգի շահերի դա-
վաճաններ, — մենչեիկները, սոցիալ Փաշիստները — բուրժուա-
զիայի հետ միասին զրպարտություն են տարածում Խորհրդային
Միության դեմ : ԽՍՀՄ դեմ պատերազմ պատրաստելու, ԽՍՀՄ
դեմ գրգռելու մեջ սոցիալ-Փաշիստներն առանձնապես զաղրելի
դեր են կատարում :

Կապիտալիստական յերկրներե շտարներում մշակվում են Խոր-
խրդային Միության դեմ ինտերվենյալի պլանները : Իմպերիա-
լիստներն ուժեղ գինվում են : Կառուցվում են նոր ռադամանավեր,
տանկեր, սավառնակներ, զրահապատներ : Մտցվում են գեներ նոր
պեսակներ, պատրաստվում են նոր դադեր :

Յեկրոպայի ռադմական ծախքերն առանց Գերմանիայի 1913
թվին կաղմել են մեկ միլիարդ 878 միլիոն դոլար (դոլարը հա-
վատար է մեկ ռուբլի 98 կոպ.) Իսկ 1930 թ. 2 միլիարդ 770 միլիոն
դոլար : Այդ մասին դրում է ինքը բուրժուազիան : Բայց իրոք
ռադմական ծախքերն ավելի մեծ են : Ֆրանսիայի, Անգլիայի,
Ճապոնիայի, Իտալիայի և Հյուսիսային Ամերիկայի Միացյալ
Նահանգների (ՀԱՄՆ) գինված ուժերը 1930 թ. կաղմել են 2 մի-
լիոն 582 հաղար հոգի : Այդ պետությունները 14 թ. ունեցել են
շարքում 263 ռադմական սավառնակ, իսկ 1930 թ. 6 հաղար 250
սավառնակ : Տարեց տարի ավելի ու ավելի յե աճում նաև նրանց
ծովային նավատորմը :

1913 թ. Անգլիան, ՀԱՄՆ, Ֆրանսիան, Ճապոնիան, Իտալիան
ունեցել են 63 զերդոնուտ, 7 ավիոկիբ նավ, 55 թեթեվ հաճանավ,
437 տկանանավ և 153 սուղանավ : Իսկ այդ պետությունների ռադ-
մա ծովային նավատորմի շինարարությունը նախատեսում է, վոր

1932 թ. նրանք կուսենական արդեն 65 զբեղնություն, 23 ավիակիր նավ, 222 թևթևի հաճանավ, 831 ականանավ և 463 սուզանավ:

Խոշոր բուրժուական պետությունների ոչնուխյամբ մեր հաջողությունները նույնպես, — Լեհաստանը, Ռումինիան, Ֆինլանդիան, Լատվիան, Եստոնիան ու Ֆեռացնում են իրենց բանակները, սպառազինում են նոր հրանոթներով: Այդ պետությունների ռազմական ծախսերը 1923 թ. յեղել են 184 միլիոն ուլրի, 1926 թ. 224 միլիոն ուլրի, իսկ 1931 թ. 358 միլիոն ուլրի:

Մեր հաջողությունների, — Ֆինլանդիա, Եստոնիա, Լատվիա, Լեհաստան և Ռումինիա, — ցամաքային բանակները միասին վերցրած 1923 թ. կազմել են 491 հազար 500 հ., իսկ 1931 թ. 572 հազար հ.: Ռազմական սալառնակներ այդ պետություններն ունեցել են 1923 թ. 350 հատ, իսկ 1930 թ. 730 հատ:

ՈՒՅԵՂ ՍՊԱՌԱՋԻՆՄԱՆ ՀԵՏ ՄԻՍԺԱՄԱՆԱԿ ԲՈՒՐՅՈՒՄ. ԶԻԱՆ ԶԳՏՈՒՄ և ԶԱՆԱԶԱՆ ՄԻՋՈՅՆԵՐՈՎ ՆԵՐԳԻՐԱՎԵԼՈՒ ՄԵԶ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ, բարձրացնելու մեր միջադպրային դրությունը: Խոշորագույն բուրժուական յերկրների հրահանգով չինական սեզ հարյուրակային զենքերկաները 1929 թ. հարձակվեցին Չին-Արեվելլյան յերկաթուղու վրա և զբաղեցին այդ յերկաթուղին: Դրանով իմպերալիստները կամենում ելին պարզել, թե ինչ չափով և ամուր ԽՍՀՄ պաշտպանունակությունը և յեթե այդ հաջողի ապա ներգրավել մեզ պատերազմի Հեռավոր Արեվելքում: Կարմիր բանակը ԽՍՀՄ և ամբողջ աշխարհի աշխատավորների ոչնուխյամբ յետ մեկից այդ հարձակումը:

Ֆինլանդական Փաշխտները բռնեցին ու թաղցրին Ֆինլանդական հանրապետության նախկին նախագահ Ստոյբերգին և աշխատում ելին նրան ԽՍՀՄ փոխադրել, վորպեսզի իրել տան մեր հարաբերությունները Ֆինլանդիայի հետ:

Լեհական Փաշխտները փորձեցին պաշթեցնել մեր լիազոր ներկայացուցչության չենը վարչապետ, վորպեսզի այդպիսով պատերազմի պրոպակադիստեղծեն ԽՍՀՄ-ի դեմ:

Պատերազմի պատրաստության մեջ հատուկ դեր և խաղացել էին չե վերջին որերս Ֆրանսիան, —

«ԱՇԵԱՐԸԻ ԲՈԼՈՐ ԱԳՐԵՍԻՎ ՅԵՎ ՄԻԼԻՏԱՐԻՍՏԱԿԱՆ ՅԵՐԿԻՐՆԵՐԻՑ ԱՄԵՆԱ ԱԳՐԵՍԻՎ ՅԵՎ ԱՄԵՆԱՄԻԼԻՏԱՐԻՍՏԱԿԱՆ ՅԵՐԿԻՐԸ» (ՍՏԱԼԻՆ):

Ֆրանսիան, ինչպես և մնացած կապիտալիստական յերկրները, սարսուռ և վերահաս և հաղթանակող հեղափոխության հանդեպ: Սակայն Ֆրանսական իմպերալիզմը, բացի դրանից, չահադրգոված և նաև Խորհրդային իշխանության տապալումով: Ֆրանսիայի նախապատերազմյան պարտապանների մեջ ցարական Ռուսաստանը զբաղել և առջին տեղը: Նախապատերազմյան արտառհմանյան փոխառությունների 82 տոկոսը ցարական Ռու-

սաստանը վերցրած և յեղել Ֆրանսական բուրժուալիայից: Նախքան համաշխարհային պատերազմը Ռուսական արդյունաբերության մեջ արտառհմանյան ներգրած կապիտալների 50 տոկոսը պատկանել և Ֆրանսական և բելգիական կապիտալիստներին: Ռուսաստանի համարյա ամբողջ քարածխային արդյունաբերությունը պատկանել և յեղել Ֆրանսական բանկիրներին: Ֆրանսական բանկիրները ցարական Ռուսաստանում նույնպիսի տեղ ու տնորենն են յեղել, ինչպես իրենց տանը:

Հոկտեմբերյան հեղափոխությունը իսկ Ֆրանսական բանկիրներին ու դործարանտերերին այդ բոլոր հարստությունները և հանձնեց պրոլետարական պետությունը: Այդ պատճառով Ֆրանսական բուրժուազիան այդչափ համառորեն ձգտում և վերականգնելու բուրժուական Ռուսաստանը, վորը նրան կվեպաղարծներ Խորհրդային իշխանության նրանից խլած դործարանները, հանքերը, և ցարական հին պարտքերն իրենց տոկոսներով: Ֆրանսական բուրժուալիային պետք և, վորպեսզի բուրժուական Ռուսաստան լինի, վորը դարձյալ դառնար Ֆրանսիայի գաղութը և նրա դաշնակիցը Գերմանիայի դեմ մղած նրա պայքարում:

Դադարացիական պատերազմի ժամանակ Ֆրանսիան ալիտիվ ժամանկություն և ցույց տվել Խորհրդային իշխանության դեմ մղած պայքարում: Նա ողեն և դրամով, զենքով ու մարդկանցով Կուչակին, Դենեկլին, Վրանդելին, Լեհաստանին: Ֆրանսիան ինքը դորքեր և ուղարկել կովելու համար Խորհրդային իշխանության դեմ, բայց պարտություն և կրել:

Ֆրանսական բուրժուալիան կազմից դուրս և գալիս, վորպեսզի ԽՍՀՄ դեմ կազմակերպի կապիտալիստական պետություններ յերկրների միասնական հակառ: Ֆրանսական կառավարությունը մի շարք միջոցառումներ և ձեռք առել արդելելու համար նոր ապրանքների ներմուծումը Ֆրանսիա և ալիտիվ աշխատում և, վոր նույնն անեն և մյուս յերկրները: Ի պատասխան մեր ապրանքների ներմուծման նկատմամբ Ֆրանսիայի այդ արդելքին խորհրդային կառավարությունը վորոշեց դադարեցնել Ֆրանսիայից մեքենաներ և սարքավորում դնելը: Մենք այդպիսով հարվածեցինք Ֆրանսական կապիտալիստներին: Մի քանի ամսից հետո Ֆրանսիան համոզվեց, վոր այդ նրանց ձեռնառու չե և ստիպված յեղավ փոխելու իր վորոշումը մեր ապրանքների Ֆրանսիա ներմուծումը սահմանափակման մասին: Ֆրանսիայի, Անգլիայի, Ամերիկայի կապիտալիստները բացահայտ կերպով խոսում են ԽՍՀՄ դեմ տնտեսական պատերազմ մղելու մասին և ամեն կերպ արդելք են հանդիսանում կապիտալիստական յերկրների հետ մեր ունեցած առևտրական հարաբերություններին: Դրանով նրանք կամենում են թուլացնել մեր չինարարությունը, չթողնել մեր ժողովրդական տնտեսությանը զարգանալու, հեշտացնել հարձակումը ԽՍՀՄ-ի դեմ:

Ինչպիսի՞նք փաստեր են վկայում կապիտալիստական յերկիրների կողմից ԽՍՀՄ-ի դեմ պատերազմ պատրաստելու մասին:

ՄԵՐ ԱՐԵՎՄՏՅԱՆ ՀԱՐԵՎԱՆՆԵՐԸ ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԵՆ
ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ ԽՍՀՄ ԴԵՄ

ԽՍՀՄ-ի դեմ պատերազմի պատրաստութեան մեջ իմպերալիստները հատուկ ուշադրութեամբ են նվիրում մեր արեւմտյան հարեւանների պատրաստութեանը:

Լեհաստանն ու Ռումինիան Ֆրանսիայի հիմնական դաշնակիցներն են: Այդ պետութիւններից յուրաքանչյուրը կապված է Ֆրանսիայի հետ ռազմական դաշնագրով: Այդ դաշնագրով Ֆրանսիան պետք է Լեհաստանին և Ռումինիային ուղնութեամբ ցույց տա, գրամով, ռազմական գույքով, մարդկանցով և իր նախաորոշումով, յերբ նրանք կուփելու կլինեն ԽՍՀՄ-ի դեմ:

Լեհաստանի ու Ռումինիայի միջև կնքված է ռազմական դաշնագիր ԽՍՀՄ-ի դեմ: Նման դաշնագիր կնքված է նույնպէս Լատվիայի ու Եստոնիայի, Լեհաստանի ու Չեխո-Սլովակիայի միջև: Չեխո-Սլովակիան հանդիսանում է Լեհաստանի և Ռումինիայի ռազմական թիկունքն ու զինանոցը, այն դեպքում, յերբ նա կկուփի ԽՍՀՄ-ի դեմ: Այդպէս ուժեղ կերպով զարգանում է ռազմական արդյունաբերութիւնը, աճում են ռազմական գործարանները, պահեստները և այլն:

Լեհաստանի ու Ռումինիայի ամբողջ ռազմական պատրաստութեանն ընթանում է Ֆրանսիական գլխավոր շտաբի ղեկավարութեամբ: Ֆրանսիան ամեն կերպ խրախուսում է և ոգնում Լեհաստանի, Ռումինիայի, Ֆինլանդիայի և մեր մյուս հարեւանների իմպերալիստական հափշտակիչ պլաններին, վերայն ունի նրանց լավագոյն ձեռք ոգտագործի ԽՍՀՄ-ի դեմ մղած պայքարում:

Լեհական բլաշչի 40 տոկոսը ծախսվում են ռազմական պատրաստութեան վրա: Լեհաստանում, Ռումինիայում, Ֆինլանդիայում և այլ յերկրներում ուժեղ ազիտացիա յեն մղում ԽՍՀՄ-ի դեմ: Այդ յերկրների Փաշիտական կազմակերպութիւնները ձգտում են խզում առաջացնել ԽՍՀՄ-ի հետ: Լեհաստանում պրոպագանդ են մղում հարձակողական պատերազմ սկսել ԽՍՀՄ-ի դեմ, վերաբերի գրաւեն Խորհրդային Ուկրայնան ու Բելոռուսիան և տեղի են մեծապետական Լեհաստան թալթիկ ծովից մինչեւ Սեւ ծովը: Ֆինլանդիայում պրոպագանդ ղեն մղում Ֆինլանդիային միացնելու համար Խորհրդային Կարելիան, Լենինգրադը, Վլատկան և Մարիի մարզը:

ԽՍՀՄ սահմանակից տերիտորիայի վրա լեհական կառավարութիւնը բնակեցնում է նախկին յենթապաններին, Ֆելդֆելերներին և կուլակներին: Իր այդ հալատարիմ ծառաների վրա նա

կհենդի պատերազմի ժամանակ: Բացառիկ դաժանութեամբ Լեհաստանի բուրժուազիան հարածում է հեղափոխական և աղբային շարժումը: Նույնն ենք մենք տեսնում և Ռումինիայում ու մեր արեւմտյան սահմանի այլ պետութիւններում: Ֆրանսիան Լեհաստանին ու Ռումինիային ուժեղ շափով դենք է մատակարարում և պատրաստում է նրանց Խորհրդային Միութեան դեմ:

Վերջերս Մոսկւայում տեղի ունեցաւ «Պրոմ կուսակցութեան» Կենտրոնական Կոմիտեի անդամների դատաւարութիւնը: «Պրոմ կուսակցութեան» իմպերալիստների առաջադրանքներով պարզվում էր արդյունաբերութեան ու գյուղատնտեսութեան մեջ հակահեղափոխական վնասարարական գործունեւութեամբ: Այդ կուսակցութեանը մերկացված էր Պետադավարչութեան կողմից և նրա անդամները հանձնված էլին յարուետարական դատարանին: Դատարանում այդ կուսակցութեան Կենտրոնական Կոմիտեի անդամները պատմում էլին, թե ինչպէս նոր հարձակում էր պատրաստվում ԽՍՀՄ-ի դեմ: Լեհաստանն ու Ռումինիան պետք է համաձայն Ֆրանսիական գլխավոր շտաբի պլանի ամենից առաջ հարձակվէլին ԽՍՀՄ-ի վրա: Միևնույն ժամանակ կապիտալիստական յերկիրները պետք է մեր տերիտորիայի վրա գուրս բերէլին իրենց գործերին և ոռանական սպիտակ-զմարդկանքների ջոկատներին, ինչպէս նաև Լենինգրադի և Ուղեսայի դեմ ուղարկէլին իրենց նախաորոշումը: ԽՍՀՄ ներսում հակահեղափոխականներն, այդ «Պրոմ կուսակցութեան» անդամները, մենչեկներն ու դատակարգային այլ թշնամիները պետք է ձախողէլին մեր շինարարութեան յլանները: Նրանք պետք է փչացնէլին երկտրոկայանները, Փարբիլները, գործարանները, ալկրեկլին տրանսպորտը: Վնասարարները հատուկ ուշադրութեամբ պետք է նվիրէլին մեր ռազմական արդյունաբերութեան ալկրմանը:

Այդպէս էր նրանց ծրագրերը: Նշված էր մինչև իսկ ինտերվենցիայի ժամկետը՝ 1930 թիւը: Այնուհետև այդ ժամկետը փոխել էլին և դարձրել 1931 թիւը: Ինտերվենտներն ու վնասարարներն ալկրան վստահ էլին իրենց հաղթանակի մեջ, վոր «Պրոմ կուսակցութեան» պարագլուխները նախատեսել էլին մինչև իսկ նոր կապիտալիստական Ռուսաստանի ազագա կառավարութեան կազմը:

«Պրոմ կուսակցութեանը» Կենտրոնական Կոմիտեի անդամները խոստովանեցին դատարանում, վոր յեթե հաջողվեր տապալել խորհրդային իշխանութիւնը, մեր յերկիրը կվողողեն բանվորների ու գյուղացիների արյունով: ԽՍՀՄ կհաստատվեր դենեբալներին, կապիտալիստներին ու կալվածատերերին ղիկատուրա, վորոնք անդթաբար կլեղղէլին աշխատավոր մասսաներին: Մեր յերկիրը կդառնար իմպերալիստների գաղութ: Նա կծվատվեր, մաս-մաս կարվէր: ԽՍՀՄ-ի դեմ գործած հարձակման մեջ Լեհաստանի ռազմական ծառայութիւնների համար նրան խոստացված

եր արժանեա Ուկրաինան և Բելո-Ռուսիան, Ռուսիայի խոստաց-
ված եր Ուկրաինայի մի մասը Ուկրա քաղաքով, Ֆինլանդիային
խոստացված եր Կարելիան:

Ինչպիսի՞ դեր են խաղում մեր արեվմուտյան հարեւանները
եւ ՍՀՄ-ի դեմ պատերազմ պատրաստելու գործում:

«ԻՆՏԵՐՎԵՆՏՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐԸ ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԻ ՆԿԱՏԱՄԱՐ»

Իմպերիալիստները հատուկ ուշադրութուն դարձնելով, մեր
արեվմուտյան հարեւանների կողմից ՍՄՀՄ դեմ պատերազմի պատ-
րաստվելուն, իրենց ինտերվենցիայի ծրագրերում լուրջ տեղ էյին
տալիս Անդրկովկասին ինչպիսին անասելի պարզությամբ յերեւան
յեկավ միաստարանների ցուցմունքներում, «Արդյունաբերական
կուսակցութեան» դատավարութեան ընթացքում, այն մասին, վոր
«Անդրիան իր ծովային նավատորմիցով պետք է ոժանդակել ին-
տերվենցիային Սև ծովում, նպատակ ունենալով կորել Սորհրդ-
դային Միութեանից Կովկասի նավթային շրջանները» իսկ «Ֆրան-
սիան հետո չեր մնում Անդրկովկասի նավթի համընդհանուրը,
յենթադրելով ինտերվենցիայի հաջողութեան դեպքում կոնցեսիա-
ներ ստանալ Անդրկովկասի նավթային հարուստ շրջաններում»:

Իմպերիալիստները միշտ ել շահադրդոված են յեղել Անդրկով-
կասի հսկայական հարստութեաններն իրենց ձեռքը գցելու դոր-
ծում (նավթը, մարգանցը, բամբակը և այլն):

Նրանք այդ հարստութեաններն անարգել կերպով շահադր-
ծում և թալանում են յին, յերբ Անդրկովկասի հանրապետութեան-
ների գլուխն էյին կանդանձ հակահեղափոխական կուսակցութեան-
ները՝ մենշեիկները Վրաստանում, մուսաֆաթներն Ադրբեջանում,
դաշնակները Հայաստանում, վորոնք կիրառում էյին այդ հանրա-
պետութեանների ազգային բուրժուազիայի դիկտատուրան: Անդր-
կովկասում Սորհրդային իշխանութեան հաստատվելուց հետո այդ
թալանին մեծահանապես վերջ տրվեց:

Իմպերիալիստները գտնվելով համաշխարհային տնտեսական
սուր ջղնաժամի ճիրաններում նորից իրենց հայացքներն ել ավելի
ուր կերպով ուղղել են դեպի Անդրկովկաս նպատակ ունենալով
վորեւեւ ճանապարհով իրենց ձեռքը գցել, իրենց համար այդքան
անհրաժեշտ հարստութեանները:

Բայց միայն դրանում չե, վոր նրանք շահադրդոված են: Նը-
բանց հիմնական խնդիրն է Անդրկովկասի բուսաբուսական ուժի
և Միութեանի հեղուկ վառելանյութից, վորով և կշխատեն Սոր-
հրդային Միութեանն ուղղակի ուղղակի ուժը և կքայքայեն նրա տնտե-
սութեանն ու աշխարհով կհեշտացնեն Սորհրդային Միութեան
կործանումը:

Իմպերիալիստներն ուժեղ կերպով պատրաստվում են ինտեր-
վենցիայի Անդրկովկասում:

Այդ նպատակով ռուսիական ռազմական նավահանգիստ
Կոնստանցիայում կառուցվում է ռազմա-ծովային բազա, անդրիա-
կան և Ֆրանսիական ռազմա-ծովային նավատորմիցի համար Ան-
դրկովկասի սահմանամերձ Պարսկաստանում անդրկասկան լիմպե-
րիայիցմն իր ռազմա-որսնավատորմիցի համար լայն ծովայով
ալորդրոները և բազաները շինարարութեան և կառարում:

Պաքսկաստանում կառուցվում են յերկաթուղագծեր և ինու-
դային ճանապարհներ, վորոնք ապահովելու յեն անդրկասկան դոր-
քերին՝ յուր մեր սահմանը փոխադրվելու դործը: Այս բոլորն ար-
վում է նրա համար, վորպետքի Պարսկաստանին դարձնեն հենակետ
լիմպերիալիստների կողմից Ս. Միութեանի վրա ՀԱՐՁԱԿՎԵԼՈՒ Ժա-
մանակ և կովի Ժամանակ և կովի դեպքում մեր դեմ հսկայական
գործ կուտակեն:

Իմպերիալիստների դեմ կովելու ինդհանուր շահերից բխող բա-
րեկամական փոխհարաբերութեանները Սորհրդային Միութեան
և Թյուրքիայի միջև, խանդարում է իմպերիալիստներին Թյուր-
քիայի Սորհրդային Միութեան դեմ պատրաստվող ալանտյուրիայի
մեջ քաշելու: Բայց իմպերիալիստներն ամեն կերպ ձգտում են խան-
դարել այդ բարեկամական փոխհարաբերութեանները և Տաճկաս-
տանին քաշել հակախորհրդային բյուկի մեջ:

Սորհրդային Միութեան դեմ կովելու հենակետ ստեղծելու
համար Անդրիան դաշնակցական-հակահեղափոխական կուսացու-
թեան ոժանդակութեամբ ողնում են քյուրդերի դեկալարներին,
Տաճկաստանից անկախ (միանգամայն բնական և, Անդրիայից կա-
խում ունեցող) Քյուրդիստան ստեղծելու պայքարին:

Այս բոլորից միանգամայն պարզ ու ակնհայտ է դառնում, այն
վոր Սորհրդային Միութեան դեմ պատրաստվող ինտերվենցիայի
ծրագրերի մեջ Անդրկովկասը կարեւոր տեղ է գրավում յեկ կարեւոր
տեղ է գրավելու, վոր իմպերիալիստների կողմից Սորհրդային
Միութեան դեմ պատրաստվող հարվածներից մեկը Անդրկովկա-
սին և հասցվելու: Բնականաբար այստեղից պարզ ու վորոշակի է
դառնում այն պատասխանատվութեանը, վոր ընկնում է Կովկաս-
յան Կարմրադրոշ Քանակի վրա: Սորհրդային Միութեան սահ-
մաններն Անդրկովկասում պաշտպանելու դործում:

Ուտուգովկան հարցեր

1. Ինչո՞ւ հատկապես Անդրկովկասը բռնագրավելու մեջ
իմպերիալիստները շահագրգռված են:

2. Ի՞նչ միջոցների յեն օգտում իմպերիալիստները Անդր-
կովկասը բռնագրավելու համար:

«ՍՈՑԻԱԼ.-ՅԱՆԻՍՏՆԵՐԸ-ԲՈՒՐՃՈՒԱԶԻԱՅԻ ԱԳԵՆՏՆԵՐՆ ԵՆ
ԻՆՏԵՐՎԵՆՏԻԱՅԻ ՊԱՏՐԱՍՏԱՄԱՆ ԳՈՐԾՈՒՄ»

«Արդյունաբերական կուսակցութեան» հայտարարման հետ
միաժամանակ, Պետքադարչութեանը հայտարարում է նաև ուր-

առկային մենչեվիկներին հակահեղափոխական միաստարակաճ կադ-
մակերգությունը: «Արդյունաբերական կուսացության» հետ միա-
օրին մենչեվիկները միաստարակական աշխատանք ելին տանում և
պատրաստում էին խորհրդային իշխանության նախապետը:

Մենչեվիկյան «Միութենական բյուրոյի» նկատմամբ կատարած
դատավարությունը, զույգ տվեց նաև ամբողջ աշխարհի պրոլե-
տարիատին, թե ինչպիսի ստոր և հակահեղափոխական դեր են
կատարում, մեր դեմ պատերազմ պատրաստելու գործում 2-րդ
ինտերնացիոնալի կուսակցությունները:

Այդ դատավարությունը բացարձակ կերպով ապացուցեց այն,
վոր իմպերիալիստների կողմից մեր դեմ պատրաստվող ինտերվեն-
ցիայում, սոցիալ-Փաշիստները և մենչեվիկները հանդիսանում են
նրա ուղղակի գործակալները և ինտերվենցիայի ակտիվ հրձիգներն
ու նախապատրաստողը:

Այդ դատավարությունը զույգ տվեց, թե ինչպես սոցիալ-Փա-
շիստները խաբում են աշխատավոր մասսաներին: Աշխատավոր
մասսաների առաջ նրանք իրենց ձևացնում են, վորպես խաղաղու-
թյան կողմնակիցներ: Աշխատավորական մասսաների առաջ, նը-
րանք քողարկում են և թաղցնում բուրժուազիայի կովի ծրագրերը:
Նրանք պնդում են այն, վոր իբր թե պատերազմի վտանգը բայցև-
փիկներն են հնարում և այդ միևնույն ժամանակ, մենչեվիկները
բուրժուազիայի հետ ինտերվենցիա յեն պատրաստում խորհրդա-
յին Միության դեմ: Սոցիալ-Փաշիստները կանգ չեն առնում վոչ
մի միջոցի առաջ, վորպեսզի կազմալուծեն ու քայքայեն աճող
հեղափոխական շարժումը և ջլատեն մեր սոցիալիստական շինա-
րարությունը:

Չկա այնպիսի ստոր սուտ, հերյուրանքներ, գրպարտություն-
ներ, պրովակացիաներ, վորոնց չգիմեն 2-րդ Ինտերնացիոնալի
կուսակցությունները: Աշխատավոր մասսաներին մեր դեմ վտանգ
կանգնեցնելու և մեր դեմ պատերազմ պատրաստելու նպատակով:

«Արդյունաբերական կուսակցության» Կենտկոմի և մենչեվիկ-
միաստարակների նկատմամբ կատարած դատավարությունը վորո-
շակի կերպով յերևան հանեց և այն, թե վորժան բուրժ յեմ մոտա-
լուտ եր ինտերվենցիայի վտանգը: 1930-31 թվի ինտերվենցիայի
ծրագրերը ձախողվեցին:

Բայց այդ, դեռ բոլորովին չի նշանակում, վոր իմպերիալիստ-
ները ռազմական ուժերով և Միությունը կործանելու իրենց
մտադրարքյունից հրաժարվեցին: Մեր դեմ ինտերվենցիայի պատ-
րաստումը սխտեմատիկորեն և ուժեղ քալիվ շարունակվում է:

Պատերազմի վտանգը անընդհատ ուժեղանում է, մենք այդ
մի բույս անդամ չպետք է մոռանանք: Մենք մի բույս անգամ չը-
պետք է մոռանանք և այն, վոր «Արդյունաբերական կուսակցու-
թյունը» ու մենչեվիկները, — ինչպես նրանք խոստովանվեցին դա-

տավարության ընթացքում, հույս էլին դնում աջ ուղիներին և
արդյուկիստներին վրա ու աշխատում էլին հենակետ դնել հիշալ-
ների ներսում:

Վնասարարներն աշխատելով խորհրդային ապարատում և
գործարաններում, ֆարրիկաներում, ջանում էլին ամեն կերպ հե-
տադնել աշերի պայքարը Լենինյան ինտերվենցիայի և ընդ: Ստալինի
դեմ, վորովհետև աշերը պայքարելով ինդուստրացման բարձր
տեմպերի դեմ, դուրսանում են ինտերվենցիայի կուսակցության դեմ, կու-
սակցությունը վորպես դասակարգ համատարած կուլեկտիվացման
հիման վրա վերացնելու դեմ, ալդպիսով փոստորեն ոգնում էլին և
սոցիալ են ինտերվենցիայի նախապատրաստման: Այդ իսկ պատ-
ճառով էլ աջ ուղիներին և «ձախ» ոպորտունիստների դեմ
սարվող պայքարը պետք է շարունակել բայցևփիկյան անողորմ-
թյամբ և անհաշտությամբ:

Ստուգող հարցեր՝

Ինչ դեր են կատարում մենչեվիկները և սոցիալ-Փա-
շիստները խորհրդային Միության դեմ պատրաստվող
ինտերվենցիայում:

ՎՐԱՏԱՐԱՆ ՄԵՆՇԵՎԻԿՆԵՐԸ, ԳԱՇԵՎԻԿՆԵՐԸ, ՅԵՎ ՄՈՒՍԱՎԱԹ-
ՆԵՐԸ ԵՐԸՐԳԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԳԵՄ ՊԱՏՐԱՍՏՎՈՂ ԻՆՏԵՐ-
ՎԵՆՑԻԱՅԻՆ ԱԿՏԻՎ ԶՐԱՆՐԱՆՆԵՐՆ ԵՆ

Ինչպես այն Միության դեմ պատերազմ հրահրելու գործում
պակաս դեր չեն կատարում Անդրկովկասի խորհրդայնացումից հե-
տո, նրա սահմաններից դուրս վոնդված հակահեղափոխական
եմիգրանտները, վրացական մենչեվիկներից, դաշնակցականներից
և մուսավաթներից բաղկացած: Այդ եմիգրացիայի նպատակն է
ոպտագործել իմպերիալիստների հարձակումը խորհրդային Միու-
թյան դեմ, Անդրկովկասը խորհրդային Միությունից անջատելու և
վրաստանում, Հայաստանում ու Ադրբեջանում կապիտալիստա-
կան կարգեր հաստատելու նպատակով: խորհրդային Անդրկովկասի
սահմաններից դուրս վոնդված այդ հակահեղափոխական եմիգրա-
ցիային իրենց սե գործում ակտիվ կերպով ոժանդակում են մեր
յերկրում մնացած ու թաղցնում մենչեվիկի, դաշնակ և մուսավաթ-
հակահեղափոխական տարրերը և ամեն գույնի հակահեղափոխա-
կանները, վորոնց դեմ սարվող պայքարում մենք էլ ամլի զգաստ
ու աչալուրջ պետք է լինենք: վորովհետև այդ ծրագրեր իրագործ-
ման ուղղակի հետևանքն այն կլինեն, վոր կապիտալիստական
յերկրների բուրժուազիան անարգել մուտք կգործեն Անդրկովկաս-
նրա հարստությունները յերկտակ չափապորժման ու կեղեքման
կենթարկվել՝ վրաստանի, Հայաստանի ու Ադրբեջանի աշխատա-
վորությանը, ինչպես իրենց սեփական յերկրի սղղային բուրժուա-
վորությանը, ինչպես իրենց, վրաստանում և Հայաստանում
դիայի կողմից, Ադրբեջանում, վրաստանում և Հայաստանում

բուրժուա-դեմոկրատական իրավակարգերի վերականգնումը, հոգին կհամարենցներ խորհրդային իշխանության որոշ հաստատված ազգամիջյան համերաշխությունը և իր հետ կընկեր ազգամիջյան արյունահեղ պայքար Անդրկովկասի ժողովուրդներին՝ հանուն առանձին ազգային բուրժուադեմոկրատիկ շահերի ավելի հանրապետությունում: Անդրկովկասը իմպերիալիստների համար կդառնար հենակետ խորհրդային Միության դեմ պայքարելու համար:

Խորհրդային Միության դեմ ինտերվենցիա պատրաստելու նպատակով եմիգրանտ՝ դաշնակները մենչևիկները և մուսավաթներն արատահամանում նստած լայն կերպով ոգտագործում են ամեն տեսակ պրովակացիաների ստերի, դադարառնքների բոլոր մեթոդները, վորպեսզի աղիտացիա մղեն խորհրդային Միության դեմ պատրաստվող իմպերիալիստական ինտերվենցիայի դեմ:

Նրանք չամաչելով, իրենց մամուլի և կրթության կերպով դավաճանում են Անդրկովկասի հարստությունները, վորպեսզի գործեն իմպերիալիստների ակտիվացումը, հոգուտ ինտերվենցիայի:

Վրաց-մենչևիկները, դաշնակների և մուսավաթների միացությունները, վորոնք դեռ թաղնվում են խորհրդային Անդրկովկասի հանրապետությունների սահմաններում, արատահամանում նրատաճ իրենց ջոշերի ցուցմունքներով, ամեն կերպ աշխատում են յերկրի ներսում ինտերվենցիայի հող պատրաստել:

Այդ նպատակով նրանք ձգտում են ոգտագործել մեր ամեն մի փոքրիկ դժվարությունները, վորպեսզի խախտեն աշխատավորների վստահությունը դեպի ՀԱՄԿՈՄՈՒՄԻ (ր) քաղաքականությունը և խորհրդային իշխանությունը: Նրանք ձգտում են ոգտագործել ամենափոքր հնարավորություններն անդամ, ազգային ներհակությունները սերմանելու համար:

Սխառագործների դեպի ՀԱՄԿՈՄՈՒՄԻ (ր) դեկլարությունն ունեցած վստահությունը ջրատուտով, խորհրդային իշխանության վարկերեկումով ու ազգային ատերություն թշնամանքի սերմանումով, նրանք ձգտում են խախտել Անդրկովկասի աշխատավորության դասակարգային համախմբվածությունը, միատեսականությունը ու կամքը, հանուն հաղթական սոցիալիստական շինարարության տարիող պայքարում յերկրի պաշտպանունակության ամրացման դործում: Բայց միանգամայն իզուր են այդ բոլոր հույսերը:

Անդրկովկասի բանվոր դասակարգը, աշխատավորությունը, ավելի քան յերբեմիցե համախմբված են Համկոմկուտի (ր) և նրա գլխավոր զծի շուրջը: Այդ համախմբվածությունը ջրատուտ, հակահեղափոխական կուսակցությունների թափափուկներին յերբեք չի հաջողվի: Այդ իսկ պատճառով էլ միանգամայն հասկանալի չեն ու բնական այն, վոր նրանք իրենց գլխավոր հենարանը փնտում են հանձնիս գլուխական կուսակցության և բանդիտական տարրերի: Բայց այս բոլորովին չի նշանակում, վոր մենք կարող ենք թեկուզ

ամենաշնչին չափով թուլացնել մեր դասակարգային գրոնտությունը: Ընդհակառակը դասակարգային պայքարի ներկա ուր պայմաններում, սոցիալիստական շինարարությունը բոլոր ճակատներում լայնածավալ հարձակման ժամանակ մեր դասակարգային գրոնտությունն ու աշխրջությունը պետք է հարյուրապատիկ բարձրացնել: Դասակարգային թշնամին ոգտագործում է ամենափոքրիկ ճեղքվածքը, մեր սոցիալիստական շինարարությունը հարվածելու համար:

Դրա համար էլ հարկավոր է ամեն տեղ և ամեն ժամ պատրաստ լինել վճռական հարված հասցնելու և մերկացնելու դասակարգային թշնամու վտանգություններին, միևնույնն է, թե դա կլինի կուլակը, դաշնակը մենչևիկը կամ մուսավաթը: Մենչևիկները, դաշնակները, մուսավաթները-գրանք համաշխարհային իմպերիալիստների գործակալներն են: Նրանց անմիջապես մերկացնելը և պրոլետարական դեկտատուրայի պատժիչ ոգրաններին հանձնելն ամեն մի աշխատավորի պատվի դործն է: Բայց դրա հետ միասին հարկավոր է ամուր կերպով հիշել ու ջնոհանալ այն, վոր մեր հիմնական խնդիրն է — լայնածավալ սոցիալիստական շինարարության հիման վրա ամրող ճակատով հարձակում գործելով վերջնականապես արմատախիլ անել կապիտալիզմի արմատները մեր յերկրում, լիկվիդացիայի յենթադեմքը կապիտալիստական վերջին դասակարգը-կուլակությունը և հետևաբար այն հիմքերը, վորի վրա դեռ հենվում են կոլկասի հակահեղափոխական կուսակցությունները և նրանց հոգհայրերը — ամրող աշխարհի իմպերիալիստները:

Ստուգող հարցեր:

1) Ի՞նչ դեր են կատարում վրաց-մենչևիկները, դաշնակները, մուսավաթները խորհրդային Միության դեմ իմպերիալիստական ինտերվենցիա կազմակերպելու գործում:

2) Ի՞նչ հետեվանքներ կունենա իմպերիալիստական ինտերվենցիան Անդրկովկասում:

3) Ի՞նչպիսի խնդիր ունենմ հակահեղափոխական մենչևիկների, դաշնակների, մուսավաթների դեմ տարվող պայքարում:

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Կարծիր բանակայինն անպայմանորեն անհրաժեշտ է ծանոթանալ հայ բուրժուադեմոկրատիկ կուսակցության հետ, վորովհետև նա հայաստանի բանվորների և աշխատավոր դուրդացիների ամենակատար թշնամին է: Իսկ թշնամուն շատ լավ պիտի ճանաչել, նրա դեմ հաջող կռիվելու համար:

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԵՅՈՒԹՅՈՒՆՆԸ

Գաղնակցական կուսակցությունը կազմակերպվել է Անդրկով-

կատում անցյալ դարի 90-ական թվականներին, յերբ Անդրկովկասում զարգանում էր հայկական կապիտալը: Բազմի հարուստ նավթահանքերի ու Անդրկովկասի խոշոր կենտրոնների առևտրի խոշոր տոկոսը պանդում էր հայ բուրժուազիայի ձեռքին, իսկ վրացական և թուրքական բուրժուազիան դեռ բավական թույլ էր նրա դեմ կռվելու համար:

Հայ առևտրատրոյություններական բուրժուազիան տիրանալով Անդրկովկասի առևտրին և նշանակալից տեղ գրավելով արդյունաբերության մեջ, վոչ միայն շահագործում էր հայ բանվորներին ու գյուղացիներին, այլև վրացական ու թուրքական բանվորությունն ու գյուղացիությունը: Այդ հենց ամենահարմար միջոցն էր թրքական ու վրացական աղնվականության և բուրժուազիայի համար խաբելու թուրք ու վրացի բանվորությունն ու գյուղացիությունը, վոր հայերը, «նրանց թշնամիներն են»: Դա չափազանց ձեռնաու յեր հայ բուրժուազիային և նրա կուսակցության՝ Դաշնակցությանը, վորը նույն ձեռքով խարում էր հայ աշխատավոր գյուղացիությունը և զրդում էր թուրք աշխատավորության դեմ: Մինչդեռ դրա առկ թաղնված էյին յերեք աղքատ յուններ կապիտալիստների շահերը, վորոնցից ամեն մեկն աշխատում էր ավելի շատ շահագործել և ստանալ թաղանի ամենամեծ բաժինը: Աղքատին խորություններ դնելը պարզապես կապիտալիստների գործն է՝ յերեք յեղապրական ժողովրդների աշխատավորությունն իրարից անջատելու, հեղափոխական շարժումից նրանց կտրելու և ավելի լավ շահագործելու համար: Վո՞ր կուսակցությունը կարող էր պաշտպանել աղքատին խորությունը, յեթե վոչ բուրժուական կուսակցությունը: Դաշնակցությունը, վորպես հայ բուրժուազիայի կուսակցություն՝ վարում էր նրա պայքարը թուրք և վրացի բուրժուազիայի դեմ: Սակայն հայ բուրժուազիան չէր կարող բավարարվել Անդրկովկասի շուկայով. նա աչքը տնկել էր դեպի Տաճկաստան, նրա մի քանի նահանգները ալապես առած «վեց վիլայեթները»: Հայ բուրժուազիան հրապարակ է յեկել իպերիալիզմի չըրջանում և գերադանցապես իր տնտեսական շահերով կապված և յեղել ուսական և արևմտայնվորպական, հատկապես՝ անգլոֆրանսական կապիտալի հետ, վորոնց առևտրական միջնորդն է հանդիսացել արևելքում: Լինելով արևմտայնվորպական և ուսական կապիտալի անրաժամ մասնիկը՝ հայ բուրժուազիան բնականաբար հանդիսացել և արևմտայնվորպական և ուսական իմպերիալիզմի աղետոր Տաճկաստանում, հատկապես Ռուսաստանի, վորի բուրժուազիայի շահերը մաղաչալի անգամ չէր հակասում հայ բուրժուազիայի շահերին:

Դեռ 1870 թվականին հայկական բուրժուազիայի և ուսական իմպերիալիզմի Տաճկաստանում միասնական գործողություններ

դիմելու անհրաժեշտություն մասին գրում է Գրիգոր Արծրունին հայ բուրժուազիայի անցյալ դարի առաջնորդը: Հայ բուրժուազիան պարզապես ուսական կապիտալի մի մասնիկն էր: Գրիգոր Արծրունու համար շահերի վոչ մի ներհակություն զոյություն չունեի ուսական միապետություն ու հայ իմպերիալիստական բուրժուազիայի միջև և Գրիգոր Արծրունին հայ բուրժուազիայի անունից կոչ է անում միացնել «Տաճկահայաստանը» Կովկասին:

Ահա թե ինչու հայ բուրժուազիայի մարտական կուսակցություն Դաշնակցությունն իր հիմնական կոչումը համարում էր «տաճկահայ հարցը» վեց վիլայեթները՝ դրավման խնդիրը, վորպես հայ բուրժուազիայի մարտական խնդիր, դիմելով ավանտյուրաների բաղմաթիվ հայ աշխատավորների զոհարելում էր անում դրան:

Ցարիզմի և նրա հենարան հայ բուրժուազիայի ու կուլակություն և վախատուների ծանր լծի տակ տեքացող հայ աշխատավոր գյուղացիության նկատմամբ Դաշնակցությունը կատարում էր ցարական ժանդարմի դեր: Ցարական կառավարությունը վոչ միայն մատերի արանքով էր նայում Դաշնակցության գործունեությանը, այլև լայն հնարավորություն էր տալիս նրան աշխատելու Այլ կերպ չի կարելի բացատրել այն հանգամանքը, վոր ցարական լրտեսները գտնում էյին մեր կուսակցության ու հեղափոխական կադմակերպությունների տեղերը, հաղարավոր հեղափոխական բանվորներ արքսորում ու դնդակահարում էյին, իսկ դաշնակցական կոմիտեներից և վոչ մեկը չէր ձերբակալվում: Դա ապացուցում է, վոր Դաշնակցությունը գործում էր ցարական կառավարության հետ:

Իսկ տաճկահայ աշխատավոր գյուղացիությունը, հեծում էր մի կողմից՝ սեփական բուրժուազիայի և վախատության, ու մյուս կողմից՝ սուլթանական բռնապետության լծի տակ: Տաճկահայ գյուղացիությունը բնավ չէր արձագանքում Դաշնակցության ավանտյուրաներին, վորոնք կադմակերպվում էյին Տաճկաստանում:

Այդ ուրեմն վո՞րն էր հայ աշխատավոր գյուղացիության աղաատդեման ճանապարհը ցարական բռնապետության, սուլթանիզմի և հայ բուրժուազիայի լծից.—պրոլետարական հեղափոխությունը.—պրոլետարիստական և դեմոկրատիկ սոցիալիզմի հիմնադրանքից Գրիգորին ետդերս իրեն ուղղած մի նամակի պատասխանում:

1894 թվականին հայկական հարցի և նրա հետ միասին ցարիզմի լծի տակ տառապող ժողովրդների աղաատդեման լուծումը, չաղկապելով այն դարիզմի տապարման և հեղափոխության հաղթանակի հետ, վորը կատարվեց Հոկտեմբերյան հեղափոխության ժամանակ:

Հասկանալի չէ, վոր հայ բուրժուազիան և նրա կուսակցություն Դաշնակցությունը, վորպես պրոլետարիատի և աշխատավոր գյուղացիության թշնամիներ՝ պիտի հենվեյին արևմտայնվորպա-

կան և ուսանալն իմպերիալիստներն Վրա: Դաշնակցությունը, վորպես հայ բուրժուազիայի կուսակցություն, անխնա կռիւում եր հեղափոխական շարժման դեմ, վորպես ցարիզմի ամենալաւ դիմադրից, վորովհետեւ ցարական միապետության ստալալումով տապալում եր և «հայկական հարցը», աշխնքն հայ բուրժուազիայի յերազմած «միացյալ անկախ Հայաստանը»:

Այդ մասին կան բազմաթիւ փաստաթղթեր, վորոնք փայլուն կերպով ապացուցում են Դաշնակցության և ցարիզմի ամենասերտ համադրածակցությունը:

«Կարեւոր ե վորպեսզի ամբողջ Յեվրոպայի աչքում հայերը վորպես թշուրջական բռնապետության դոհ մնան», — պատասխանում ե Պոլսի ուսանալն դեսպանը Դաշնակցության կուսակցության դիմումին և առաջարկում ե Դաշնակցությանը հեռու մնալ վորեւի հեղափոխական շարժումից, անգամ Տաճկաստանում, իսկ Դաշնակցությունն ալ խորհուրդն ընդունում ե «ի դեկալարություն»: Ի՞նչ եր պահանջում միապետական Ռուսաստանը: Ավանտյուրաներ ու կոտորածներ սարքել, հնարավորությունն տալ սուլթանական պետության՝ կոտորելու հայերին, վորպեսզի «Յեվրոպայի — աշխնքն իմպերիալիզմի համար հայերը սուլթանական բռնապետության դոհ մնան» և ցարական Ռուսաստանը աշաղխով հնարավորություն ունենա դրավել Տաճկաստանի ալդ մասերը հայկական կոտորածներն դնով:

Կարող եր վորեւի հեղափոխական կամ մանր-բուրժուական կուսակցություն իրադրծել ցարական միապետության ալդ դիվային ծրագրերը, աշխատել նրա խորհրդով ու կոտորել տալ հայ աշխատավորությանն իմպերիալիստների հաղթանակի համար: Իհարկե վոչ: Այդպես կարող եր անել միայն հայ բուրժուազիայի կուսակցությունը, վորի համար բանվորների ու գյուղացիների կոտորածը գրոշի արժեք չունի: Միայն դա բալական ե, վորպեսզի մենք ապացուցենք Դաշնակցության սոցիալական բնույթը, վոր նա հայ բուրժուազիայի հակահեղափոխական կուսակցությունն ե:

Ցարական կառավարության ալդ առաջարկը կատարելու համար Դաշնակցությունը Անդրկովկասի հայ բուրժուազիայի դուժմարներով Ֆիդայական խմբեր եր կազմակերպում, դիմում ու Տաճկաստան ուղարկում՝ Տաճկահայաստանում պարբերաբար ապրամարություններ բարձրացնում, վորպեսզի ալդպիսով առիթ ստեղծեր ուս և յեվրոպական իմպերիալիստների համար միջամտելու և բռնադրաւելու Տաճկահայաստանի շրջանները:

Ֆիդայական ապստամբությունները պատճառ ելին հանդիսանում, վորպեսզի սուլթանական պետությունը պարբերաբար հայկական ջարդեր կազմակերպել, զոգո՛ւ քուրդ ու թյուրք աշխատա-

վորներին հայերի դեմ և դրանով իսկ կասեցնի նրանց յեղաշարժումը: Դաշնակցությունը լալ ծառայություն եր մատուցում նաև Սուլթանին: Իհարկե «տղերք» անմիջապես փախչում ելին և վորջինջանում եր տաճկահայ աշխատավոր գյուղացիությունը, իսկ Արաքսի ալ կողմը և արտասահմանում՝ հանդիստ նստած հայ բուրժուազիան վոչինչ չուներ կորցնելու:

Անդրկովկասում Դաշնակցությունը կատարում եր նույն հակահեղափոխական դրծը: Ինքնին հասկանալի յե, վոր միայն «տաճկահայ» հարցը չեր կարող փրկել Դաշնակցությանը: Յեվ դրա համար 1903-7 թվականներին Դաշնակցությունն սկսեց դրադվել նաև «ոռւսահայ ինդրով», անգամ ցինիկարար իրեն հայտաբարեց «սոցիալիստական կուսակցություն»: Հայ արդյունաբերական կապիտալը աճել եր Անդրկովկասում և անհրաժեշտ եր պաշտպանել ալն, ու կովել հեղափոխական շարժման դեմ, ամեն ջանք դրծ դնել, վորպեսզի հայ բանվորությունն ու գյուղացիությունը չմտանակցի Ռուսաստանի պրոլետարիատի հեղափոխական շարժման, վորովհետեւ հեղափոխության հաղթանակը և ուս միապետության տապալումը կնշանակեր նաև հայ բուրժուազիայի և նրա փաշխայած «միացյալ անկախ Հայաստանի» ծրագրի տապալումը՝ ծրագրի, վորը պետք ե իրադրծվել ցարական Ռուսաստանի ուղղմական ուժով: Հենց դրա համար ել Դաշնակցությունը դիմեց նոր մանյովրի՝ միացնելով «տաճկահայ Վարցին» նաև «ոռւսահայ հարցը»: Եւ անգամ 1905 թվի հեղափոխության ժամանակ իրեն հայտարարեց «պրոլետարիատի դեկալար» կուսակցություն, լինելով՝ պրոլետարիատի և գյուղացիության ամենամոխերիմ թշնամին: Դաշնակցությունը դիմեց ալն մանյովրին, վորպեսզի չկորցնի իր հետեւից զնացող մասսաներին:

Բայց ալդ արավ, հասկանալի յե, վոչ թե նրա համար, վորպեսզի աշուհետե ընթանա ժողովրդի հետ, կանգնի ապստամբական շարժման գլուխ և դեկալարի ալն. ալա՛ղ, նա բնութենց ոռւսահայ հարցի գոյությունը լոկ ալն նպատակով, վորպեսզի ալդ շարժմանը տա իրեն՝ Դաշնակցության համար ցանկալի ազդալին բնույթ, և ալդ շարժումն ամբակուտ կապի տաճկահայ հարցի հետ և ալն ստորադրի «տաճկահայ հարցին»: Նա մի քալ առաջ դնաց զարթնող ժողովրդի հետ՝ հենց նպատակ ունենալով բռնել նրա փելից և շարժմանը հնարավորություն չտալ ծալալվելու և չեղվելու ալդ կուսակցության իդեալների ճանապարհից:

«Հետագա դարգացման ընթացքը վերջնականապես ցուցադրեց դաշնակցական կուսակցության աղալին իդեալներ, մասսաների առջև մերկացրեց նրա դատալարդային բուրժուական ելությունը, ցուցադրեց հայերների «փրկիչների» ելությունը և իսկական դեմքը և հենց դրանով ել Դաշնակցության կրկին դրալ դիւլեմայի առջև, կամ կարվել մասսայից և միանդամայն խորթանալ նրան և ալդպի-

սով վարկարեկել ինքդինքն նրանց աչքում, կամ կատարել նոր կերպարանափոխում, դավաճանելով ամենին ինչ վոր նա ասել էր, ինչի համար վոր նա կուլել էր մինչև այդ ժամանակ:

«Դաշնակցությունն ընտրեց յերկրորդը. նա դադարեց դոտարու շարժման ազդալին բնույթի, ուստի ազգի «պատմական դավաճանության» մասին, «ընդհանուր հայրենիքի դեմ», վորին ձգտում էր իբր թե Արաբսի այս ու այն կողմը պանիսլամիզմի մասին և այլն և այլն, ու հայտարարեց իրեն դասակարգային սոցիալիստական կուսակցություն:

«Հաղնելով սոցիալիստական դիմակ նա տանում է ամենավճռական կոխի բանվորական շարժման դեմ կոկկատում: Նա կոչվում էր մինչև այժմ «հեղափոխական կուսակցություն», վորպեսպի 25 տարվա ընթացքում պայքարի հեղափոխության դեմ, նա կոչվում է այժմ «հեղափոխական» ու «սոցիալիստական» կուսակցություն, վորպեսպի պայքարի հեղափոխության ու սոցիալիզմի դեմ:

«Կոկկատահայ բուրժուազիան ընկանորեն, հանձնառու «Դաշնակցության» տեսել է իր հարադատ դավակին, իր շահերի լավագույն արտահայտչին ու պաշտպանին և դրա համար էլ իր ամբողջ ուժով, նյութապես ու բարոյապես պաշտպանում է այդ կուսակցությանը, — գրում է ընկ. Ստեփան Ծահումյանը»:

Անդրկոկկատում Դաշնակցությունը կատարում էր ցարական ժանդարմի դեր: Նրա խմբապետներն ու ֆիդայիները պաշտպանում էին Մանթաշեփների ու Ղուկասովների հարստությունը և մաուդերի ու պլեաի ուժով հնազանդեցնում էին դարձադուրափոր հայ բանվորներին:

Այս էր Դաշնակցության հակահեղափոխական դործունեությունն Անդրկոկկատում, վորը պոսակվեց հայ թրքական կոստորածներով: Դաշնակցությունը սղնեց ուստական միապետության հեղափոխական շարժման ճնշման դործում: Այդ մասին վկայում է հենց ցարական ախրանկան:

«Հեղափոխական շարժումների ընթացքը, ինչպես վոխորքայության սահմաններում, նմանապես և թիֆլիսում չի կարելի համարել ուժեղացած, այլ ընդհակառակն այժմ նա նկատելիորեն նվազել է հայթյութական ընդհարումների ազդեցության տակ, վորն ուշադրությունն դրազեցրեց ուրիշ կողմ», գրում է Անդրկոկկատյան ժանդարմի պետը — ներքին գործերի մինիստրին:

Միապետությանը հաջողվեց Դաշնակցության և թյուրքական բեկերի ուժերով հարվածել հեղափոխությանը և Անդրկոկկատյան ժողովրդներին ուշադրությունը դարձնել «ուրիշ կողմ», հեռու պահել Ռուսաստանի հեղափոխական շարժումից: Այդ սեփ գործը գլուխ բերեց Դաշնակցությունն իր հայդուկային խմբապետական ճրիպներին խմբերով, մյուս կողմից դուրս յեկան թյուրք բեկերն ու

բուրժուազիան և Անդրկոկկատը շնորհիվ այդ հակահեղափոխական ուժերի՝ դարձավ ազդամիջյան՝ յեղբայրասպան կոկկների թագաերբեմ:

Ամենուրեք հայ թրքական ընդհարումներն սկսվեցին՝ թիֆլիսում, Ֆերիվանում, Ղարաբաղում: Ֆերիվու կողմից էլ աշխատավորությունը տվեց բազմաթիվ դոհեր, ավերվեցին հայկական ու թրքական բազմաթիվ դյուղեր: Ցարական կառավարությունը վոջ միայն չմիջամտեց, այլև ըստ ամենայնի խրախուսում էր կոկիլը: Իսկ այդ ժամանակամիջոցում նա հնարավորություն ունեցավ ճնշել բանվորական շարժումը և Ղրաստանի հեղափոխական դյուղացիության ապստամբությունը:

Դաշնակցությունն ու հայ բուրժուազիան իմպերիալիստական պատերազմի նախորդակին հանդես յեկան արեվմտայնիլոպական ու ուստական իմպերիալիզմի դրոչակի տակ: Այդ բանում նրանց միացան նաև հայկական մենչևիկներն ու սպեցիֆիկները:

Մենչևիկների առաջնորդներից Թադեվոս Ավդալբեկյանը իմպերիալիստական պատերազմի նախորդակին փառաբանելով Դաշնակցության «ճիգերն ու մարտը» մեծամեծ հույսերով, ինչպես ասում է ինքը, սպասում է հայ բուրժուազիայի կուսակցության հաղթանակին ու հանդես է դալիս, վորպես Դաշնակցության և իմպերիալիզմի դադախարանկան դրոչակակիր:

Իմպերիալիստական պատերազմը ամենահարմար միջոցն էր հայ բուրժուազիայի և նրա կուսակցության համար նորից հրապարակ հանել «Տաճկահայ հարցը»: Դաշնակցությունը դիմեց նոր ավանտյուրայի, դալինք կնքեց ուստական միապետության հետ, կաղմակերպեց կամավորական զնդեր Տաճկաստանի դեմ ուղարկելու համար. և դրանով պատճառ դարձավ տաճկահայ աշխատավորության մասսայական կոտորածին:

Հայերին Տաճկաստանի դեմ ողտադործելու ծրագրերը մշակել էին անդլո-ֆրանսական և ուստական իմպերիալիստները:

Ըստ այդ ծրագրի Ռուսաստանն ստանում է Երզնկումը, Բիթլիսն ու Վանը հայ բնակչության նվաղագույն քանակով:

Իսկ մյուս չրջանները բաժանվում էին Անդլիայի և Ֆրանսիայի միջև:

Այսպիսով Տաճկաստանի այդ մարդերը, վորոնք սլտի կաղմեյին հայ բուրժուազիայի «Միացյալ անկախ Հայաստանը» վեր էր ածվում Ֆրանսական, ուստական և անգլիական դադութների:

Սակայն ուստական միապետությունն ուղում էր ստանալ հայկական մարդերն «հայ բնակչության նվաղագույն քանակով», այսինքն առանց հայերի, վորի համար և կոտորածներ էր ստեղծում:

Ինչպես պարզվում է դաշնադրից հայ բուրժուազիայի յերադած «Ինքնավար Հայաստանի» մասին խոսք անդամ լինել չեր կարող:

Այդ մարդերը բաժանված էին այնպես, վորպեսզի «Հայկական հարցը» մեկ ընդմիջտ մեջոնելից վերանար:

Վարանցով Դաշկովի պալատին կից տիրահոջակ Արշակ Զա-
մալյանի ղեկավարութեամբ կազմվում է ազգային բյուրո և Վարան-
ցով Դաշկովի պահանջած հազար Հինգհարյուր հողու փոխարեն,
դաշնակ չեֆերը առխա են տառ հազար հողի թնդանութի միս. այս-
պիսով Դաշնակցութունը մեանում է իմպերիալիզմին, վորպես նրա
դաշնակիցը: Ինչ խոսք, վոր միայն բուրժուազիայի կուսակցու-
թյունը կարող էր միանալ իմպերիալիստներին հետ և նրա դրոշակի
տակ կուվել Տաճկաստանի դեմ:

«Անգործ մնացած» աղերքն իրենց խմբայետներով նորից հրա-
պարակ են դալիս և դիմում են դեպի Տաճկաստան: Հոստրակալան
տականքներից ղեկավարվող այս կիսահորդայական խմբերը ալի-
բաժության ու կոտորածի յեն մատնում իրենց դյուղերում մնացած
թյուրք ու քյուրդ աշխատավորության, լինայելով անգամ կա-
նանց, մանուկներին ու ծերերին, իրենց վրեժխնդրության թույնը
թափելով անդեն մարդկանց վրա: Ի հարկե նույն էլին կատարում
նաև սուլթանական զորամասերը հայ բնակչության նկատմամբ:
Հեռավանքն այն յեղով, վոր մոտավորապես մեկ միլիոն հայ աշ-
խատավորություն կոտորվեց ու մասամբ ազատամենց աշխուհի
քոլոր կալմերը: Կազմված լինելով մեծ մասամբ կանանցից ու յի-
րեխաներից զաղթականների այդ շարանները սովի ու տարափոխիկ
հիվանդութուններին զոհ դարձան և միայն նրանց խղճուկ ընկր-
նեն աղատվելին: Դաշնակցութունն այսպիսով կատարեց բնա-
ջրման իր «պատմական միսխան» լան պես հալածարար մնալով
իմպերիալիստներին:

Սակայն վո՞րն էր բայլչելիկներին դիրքը դեպի իմպերիալիս-
տական պատերազմը. — վերածել իմպերիալիստական պատերազմը
քաղաքացիական կուլի և տապալել ցարական միապետության և
ռուս. բուրժուազիայի տիրապետությունը: Մեր կուսակցության
ղեկավարութեամբ Ռուսաստանի պրոլետարիատը և դյուղացիու-
թյունը 1917 թ., Հոկտեմբերյան հեղափոխության ժամանակ տա-
պալեց բուրժուազիայի և կալվածատերերի լուծը և հաստատեց
Սոցհրգային իշխանություն:

Հոկտեմբերյան հեղափոխությունից հետո հայկական բուր-
ժուազիան և նրա կուսակցութունը հրապարակ յեկան Անդրկով-
կասյան հակահեղափոխության առաջավոր դիրքերում: Սակայն
վորպեսզի պարզ լինի Դաշնակցության հակահեղափոխական դերը,
անհրաժեշտ է պարզել Անդրկովկասյան հակահեղափոխության
դեմքը: Հեղափոխությունից հետո Անդրկովկասում իշխանության
դուլին անցան մենչելիկները, մուսաֆաթն ու Դաշնակցությունը:

Մենչելիկները, դաշնակցականներն ու մուսալաթը — այդ յե-

րեք աղգությունների բուրժուական կուսակցությունները դաշնեք
կնքեցին հեղափոխության դեմ: Այդ իսկ նպատակով արդեն կադ-
մակերպել էին յերեք աղգությունների աղգային բուրժուական
կենտրոններ, աղգային խորհուրդներ՝ իրրեմ հակակշիռ քանվորա-
կան պատգամավորական խորհուրդների: Աղգային խորհուրդներն
ստեղծեցին աղգային զորամասեր, վորոնց վրա հենվում էին, և
այդպիսով Անդրկովկասի իշխանության գլուխ անցան ու կադմա-
կերպեցին Անդրկովկասյան հակահեղափոխությունը — հանձնե-
թամանակավոր կառավարության Անդրկովկասյան կոմիսարիատի,
վորին փոխարինեց աղգամիջյան խորհուրդը:

Կադմակերպվում է Անդրկովկասյան կոմիսարիատը, վորը
դաշնակցելով հյուսիսային հակահեղափոխության հետ Անդրկով-
կասը կտրեց Ռուսաստանից: Շուտով Անդրկովկասյան կոմիսա-
րիատը լուծվեց և կազմվեց Անդրկովկասյան սեյմը, իսկ վերջինս
պաշտոնապես անկախ հայտարարեց Անդրկովկասը, և բոլորովին
անջատվեց Ռուսաստանի սոցիալիստական հեղափոխության հա-
մար մարտնչող պրոլետարիատից:

Տաճիկների առաջխաղացումն ու յերեք բուրժուական կուսակ-
ցությունների միջև յեղած պայքարը, վորոնցից ամեն մեկն աշ-
խատում էր ալիլի մեծ բաժին ստանալ, պատճառ դարձավ սեյմի
ցրվելուն և յերեք աղգային ռեակցիոն կուսակցությունների ղեկա-
վարութեամբ կադմակերպվեցին «անկախ Հայաստան, Վրաստան և
Ադրբեջան»: Այսպիսով սկսվեց Հայաստանում Դաշնակցության
տիրահոջակ պետականության չրջանը:

Հայ բուրժուազիան ու Դաշնակցությունը բնավ չեյին կարող
հրաժարվել «միացյալ» և «անկախ» Հայաստանից: Դաշնակցու-
թյունը նորից սկսեց պատերազմը տաճիկների դեմ և մյուս կողմեց
մենչելիկյան Վրաստանի և Ադրբեջանի հետ:

Սակայն դաշնակցությունը, վորի գործը սկզբից մինչև վերջ
աշխատավորների կոտորածն է յեղել, միայն արտաքին պատերազ-
մով չէր կարող բավարարվել, ուստի և սկսվեց նաև «մաքրել, սրբ-
փելը» յերկրի ներսում ալիերակների կուլտ դարձնելով թյուրքա-
կան դյուղերը:

Սակայն կոտորածի ու թալանի հախտարապես յենթարկվում
էր նաև հայ աշխատավոր դյուղացիությունը, վորոնց կայրն ու
ռենցելավածքը անսլատի կերպով թալանում էին խմբայետներն ու
մուղերիստները: Հայկական Փաշիգի մի սանձարձակ տիրապետու-
թյունը քելով բոլոր աշխատավոր դյուղացիներին պատերազմի
դաշտ, իր մուղերիստների թալանչիական խմբերով կոտորում
էր հայ աշխատավոր դյուղացիությանը, խելով նրա մեկ կտոր
հացը, տանելով վերջին կովն ու յեղը: Այդ սոսկալի ալիերածու-
թյունն էր պատճառը, վոր բաղմաթիվ դյուղեր տարերայնորեն
ապստամբում էին դաշնակցական կառավարության դեմ: Բավա-

կան և հիշատակել, վոր այդ ավադակ պետութեան ավադակախորմ-
բերը որը ցերեկով թախանում, սպանում էլին հենց կառավարու-
թեան շենքի առջև և զեկավարում ու հովանավորում էլին դաշ-
նակցական Դրոյի և մյուս միևնույն կողմից:

«Գիշեր չի անցնում, վոր հարած խմբեր դժոխային աղմու-
կով, բռնալով ու զուռնայի խուլային ճիչերով չանցնեն փողոցնե-
րով... Յերբմն կանգնում են փողոցի մեջանդը և կատաղի հա-
րայհրոցով խմում, սլարում ու հայհոյում, ինչքան ներում են ու-
ժերը, թակելով դալին ու փչելով խուժադուժ զուռնան: Յերբմն
լաղաթի համար սկսում են ատրճանակ արձակել»:

Դաշնակցական Հայաստանը հիշող ամեն վոք գիտե թե ովքեր
են յեղել. այդ քեփի լոթիները. դրանք եղել են սպեկուլյանտները,
խմբապետներն ու մաուգերիստները. գրում է ընկ. Թադևոս
Մանդալյանը:

Սակայն ինչպիսի սլայմաններում է աշխատավորութունը:
Բաւական է հիշատակել, վոր բժշկասանիտարական վարչութեան
տվյալներով 1919 թվին Յերեւանում մեռել են 14 հազար մարդ.
այսինքն՝ այն ժամանակվա աղարեսակցութեան 20%-ը:

Նույն թվին մայիսի վերջին «Սոց. հեղափոխական» թերթի
առաջին համարում մի թղթակից գրում է Սուրմալուից «Փանիկ
գյուղը, վոր մինչև դաղթն ունեցել է 2500 անձ, մինչև մարտի 20-ը
մնացել է 740 հոգի. Եվլիլարը 2400 անձ, մնացել է 700 հոգի, Ալի-
դամարը 1970 անձ, մնացել է 862 հ. Ալեթլուն 1200, մնացել է 450.
Գեջրուն 1912-ից մնացել է 700. այդպես է նաև մյուս գյուղերը:
Վերջին յերկու գյուղերն իրենցից ներկայացնում են կատարյալ
գերեզմանոցներ. Ալիդամարում տուն չկա, բայց չկա, վոր թաղված
մարդ չտեսնվի: Գյուղի գերեզմանատանն այս տարի մեռածներ
թվին ավելի շատ է քան հարյուր տարվա ընթացքում:

«Սովամահութեանը չեն նվազում, ժողովրդի մեծ մասը
խոտեղենով է սնվում. բոլորը նիհար են, թուլակաղմ, սեփական
հողը մշակելու ընդունակութունից զուրկ»*):

Ահա դաշնակների տիրահռչակ Հայաստանի պատկերը, վոր
նկարագրված է Դաշնակցութեան բարեկամ «Սոցիալիստ հեղափո-
խականների» թերթում: Ինչ խոսք վոր իրական դրութեան ավելի
սոսկալի յեր, քան այն, ինչ «տեսնում էր սոցիալիստ հեղափոխա-
կան թղթակիցը, վորի խնդիրն էր, փրկել վոք թե սովայներին,
այլ հայ բուրժուազիայի տիրապետութունը հեղափոխութունից:
Այս սլայմաններում բնականաբար խոսք չէր կարող լինել դյու-
զատնետնութեան և արգելադրութեան մասին:

Ավադակ պետութունը իշխանութեան գլուխ անցած խմբա-
պետ մաուգերի ուժերով ամայացնում էր յերկիրը, մաքրում աղ-

գարնակութունից և նրա արյան գնով՝ քեփեր սարքում Յերեւանի
փողոցներում: Պատկերը լրացնում էր հայ առևտրական բուրժուա-
զիան ու կուլակութունը, վորոնք դրադված էլին Ամերիկայից
ստացված, բայց դողութամբ իրենց ձեռքն ընկած հացի ու ալյու-
րի սպեկուլյայիցով:

Դաշնակցութեան տիրահռչակ կառավարութունը գյուղում
վոք միայն չլուծեց հողային հարցը, այլև ստեղծեց նոր կարվածա-
տիրութուն: Թուրք աշխատավոր գյուղացիութեան հողը տալով
կուլակներին, սլարվածնտի անդամներին և խմբապետներին, իսկ
սովամահ միջակ ու չքավոր գյուղացիութեան հողը անցավ գյուղի
կուլակ, դաշնակ տարրերի ձեռքը, վորովհետև աշխատավոր գյու-
ղացիութեան աշխատունակ մասը դառնում էր դաշնակցական բա-
նակում, գյուղի վոք իշխանութունը մնացել էր կուլակներին ու
մաուգերիստների ձեռքին, վորոնք անխնա թալանում էլին, իսկ
քերքի համարման ժամանակ՝ բերքը տանում էլին դաշնակ «լիա-
զորները»: Բնորոշ է, վոր դաշնակցական կառավարութունը սեր-
մացուն բաժանում էր ըստ հողի քանակի իսկ դա նշանակում է, վոք
սերմացուն բաժին էր ընկնում միայն կուլակութեանը, վորը ամենա-
չինչին գներով տիրացել էր գյուղացիութեան հսկայական հողե-
րին: Այսպիսի սլայմաններում իհարկե աջ ուղղորտյունիստական
է այն ընկերների տեսակետը, վորոնք կարծում էլին, վոր «Հայաս-
տանը սպառ գյուղացիական յերկիր է գուրկ դասակարգային ան-
տագոնիզմից»): Ընդհակառակը գյուղի դասակարգային յերտա-
վորումը վոք միայն մաղաչալի կանդ չէր առել, այլև Դաշնակցու-
թեան ժամանակ հայ կուլակութունն ավելի յեր ճարպակալում,
իսկ չքավոր գյուղացիութունը հասել էր աղքատութեան ծայրա-
հեղ աստիճանին և սոսկալի չահագործվում էր կուլակների ու
սպեկուլյանտների ձեռքում: Մյուս կողմից դաշնակ պետական ա-
վադակախմբերից վորոնք կաղմված էլին ապադասակարգայնաց-
ված սասունցիներից, մշեցիներից, իսկ սրանք ավելի ու թալա-
նել գիտեյին միայն:

«Վորն է դաշնակցական Հայաստանի գոյութեան իմաստը:
Ինչպիսի սոցիալ-դասակարգային սլայմներն էլին հանձնված
նրան:

«Առաջին հերթին դա դաշնակից իմպերիալիզմի և հայ բուր-
ժուազիայի հետ կաղմված հատվածի սլայմներն էր պատնեշ հան-
գիսանալ բայլե իդիմի դեմ և սպառնալիք՝ Տաճկաստանի դիմին:

Յերկրորդ հերթին, ռուս հակահեղափոխական բանակների ու
նրանց ոժանդակող հայ բուրժուազիայի սլայմները՝ թուլացնել
Վրաստանն ու Ադրբեջանը, սպառնալիք իրենց թիկունքն և յու-
րացնել Անդրկովկասի հետագա նվաճումը՝ միացյալ բուրժուական
Ռուսաստանի կողմից:

Յերրորդ հերթին Անդրկովկասի հայ գերադանցապես առև-

*) Գ. Սըրով. Դաշնակցութեան անցյալում և այժմ:

*) Ս. Կասյան:

տրական բուրժուազիայի պատվերը՝ գրավել Տաճկաստանը, վերա-
տին նվաճել Անդրկովկասյան կորցրած շուկաները:

Այդ պատվերները կատարելու համար Դաշնակցությունը հեն-
վում է Հայաստանում սոցիալականների, վաշխառուների, կու-
լակների ու խմբապետների վրա և ուրեմն կատարում մի չորրորդ
պատվեր ևս, դյուրութուն տալիս այդ տարբերին շահագործելու
Հայաստանի գյուղացիությանը, արնաքամ անելու յերկրի աշխա-
տավոր մասսաներին, գլխավորապես վոչ տնտեսական մեթոդներ
միջոցով» գրում է ընկ. Թադևոս Մանդալյանը:

Թե վոր աստիճանի յեր հասնում դաշնակների ստրկությունը
խմբերիալիստների առջև, բնորոշում է հետևյալ դոկումենտը.

«Այսոր յերկեսյան ինձ ընդունեց ղնդապետ Հասկելը: Հաճելի
տպավորութուն է թողնում խոստացավ Հայաստանում կարգը վե-
րականդնել: Պոլսից արդեն հեռադրել է Կլեմանսոյին դաշնակց
գործերը Հայաստան լինելու անհրաժեշտության մասին, պատաս-
խան չի ստացել: Հավանական է չորեքշաբթի, ուղտուտի 20-ին
ուղեկորով Յերեվան. ուղեկցում են նրան՝ կինը և մի քանի սպա-
ներ. սկսած է դիմաւորել սահմանում, Ղարաքիլիսայում, Ալեքսո-
լում և Յերեվանում, պատրաստեցեք Սանահինում և ճանապարհին
չօքնաբժներ, դրեք Հասկելի վաղոնում մի դուլդ պահակներ լավ
դիպրիտլինայով և լավ հագնված: Ռեկվիզիտիայի յենթարկեցեք
Յերեվանում մի բնակարան լողարանով, վարձեցեք աղախին, նվի-
րաբերեցեք ծաղիկներ— Ալեքսոյի և Յերեվանի կայարաններում
կայարանում դրեք պատվավոր կարաուլ...»:

Այսի ջան բնորոշ փաստաթուղթ լինել չեր կարող Դաշնակ-
ցությունը, իմպերիալիզմի լակեյը պատկերացնելու համար: Այն
ժամանակ, յերբ Յերեվանի փողոցներից որեկան հավաքում էին
65 դիակ, դաշնակ մամուլի խոստովանությամբ, դաշնակցական
կառավարության վարչապետ Խատիսյանը ծաղիկներ եր գնում և
լողարան եր պատրաստում Հասկելի կնոջ համար: Ավելի քան ստոր
տեսակի լակեյություն լինել չի կարող: Ահա դաշնակցական կա-
ռավարության, այսինքն իմպերիալիզմի ամենախոնարհ ծառայի,
դաշնակցական կառավարության բարոյական դեմքը:

Այդպիսի պայմաններում մեր կուսակցության հիմնական խն-
դիրն եր տապալել դաշնակների կառավարությունը ու ստեղծել
Խորհրդային իշխանություն: Ինչ խոսք վոր դա միաժամանակ ա-
նողջը պաշար եր իմպերիալիզմի դեմ, վորոնք աշխատում էին
Անդրկովկասը դարձնել խնտրվեցիայի ամենահարմար բազա՝
Խորհրդային Ռուսաստանի դեմ: Դաշնակները արեւմտայնվորա-
կան իմպերիալիզմի լակեյներն էին և նրանց տապալումը միաժա-
մանակ իմպերիալիստների լծի տապալումն եր Հայաստանում և
այն պատերազմը, վոր վարում եր Դաշնակցությունը «հանուն ան-
կախ միացյալ Հայաստանի» իսկական իմպերիալիստական պատե-

րազմ եր: Մեր կուսակցությունը Դաշնակցության վրա նայում եր,
վորպես Հայաստանի բանվորների ու գյուղացիների ամենակատա-
ղի թշնամու և պատրաստվում եր տապալել դաշնակցական կառա-
վարությունը:

Մեր կուսակցության կազմակերպած մայիսիական ցույցերի
խոչըր հաջողությունը ապացուցեց մեր կուսակցության ուժը և
հակադաս չնշանակություն ունեցավ մասսաների քաղաքական
գաստարարակության գործում և այդ ցույցերը առաջադրեցին ապրա-
տամբության անհրաժեշտությունը:

«Մայիսյան ապստամբությունը Հայաստանի բանվորության և
աշխատավոր դյուղացիության անդրանիկ ռազմական մկրտու-
թյունն եր քաղաքացիական կովի բովում: Նա բռնկվեց տարերայ-
նորեն, վորովհետեւ մեր կուսակցության ղեկավարությունը հան-
ձինս Արմենիոմի չի կարողացել (և նույնիսկ չեր կամեցել) նախա-
պատրաստել մասսաները ղինված ապստամբության համար: Ան-
շուշտ սա իր կնիքը դրածեց ապստամբության ընթացքի վրա:

Սակայն, այնուամենայնիվ, մայիսյան ապստամբությունը
կարող եր հաղթանակել, յեթե նրա ղեկավարությունն անհրաժեշտ
վճռականություն ունենար և պողպատե ձեռքով առաջ տաներ այն:
Ապստամբության ճանապարհին կուտակված զգվարություններն
անհաղթելի չէին նույնիսկ մայիսի 13-ին:

Կոմունիստական կուսակցությունը վոչ միայն կարող եր վեր-
ցնել իր ձեռքն իշխանությունն սմբողջ Հայաստանում, այլև
պահպանել այդ իշխանությունը: Վոչ արտաքին անբարենպաստ
պայմանները (Մենշևիկյան վրաստանի դոյությունը), վոչ ել պա-
րենային զգվարությունները ճակատադրական չնշանակություն
չունեցին: Խորհրդային Ռուսաստանի և Ադրբեջանի յեղբայրական
ուզնությամբ Հայաստանի պրոլետարիատը կհաղթանակեր:

Անարյուն հեղաշրջման հույսերը բերին հասցրին ապստամբու-
թյունն իր արյունոտ յելքին: Արյան խնայողությունը մայիսին
ծանր ու թանկ նստեց հետադադում Հայաստանի աշխատավորու-
թյան համար: Մեր հաղթանակը մայիսին, թեկուղ հարյուրավոր
ու հազարավոր յոհերի գնով, կազատեւ յերկիրը ռեակցիայի ու
պատերազմի արհավիրքներից, յիբրեւր կորստից հարյուր հազարա-
վոր մարդկանց», — իրավացիորեն նկատում է ընկ. Մանդալյանը:
Չնայած այդ սխալներին մայիսյան ապստամբությունը Հայաստա-
նի բանվորության ու գյուղացիության հզոր հեղափոխական յե-
լույթն եր դաշնակցական պետության դեմ և նա հող պատրաստեց
Հայաստանի նոյնմերիկյան հեղափոխության համար:

Ապստամբությունը ճնշելուց հետո, դաշնակ կառավարու-
թյունը հավաքեց իր ուժերը հարյուրավոր բանվորներ ու գյուղա-
ցիներ բանտ տրվեցին ու աքսորվեցին: Դաշնակ կառավարությունը
նույն թվի ոգոստոսի 10-ին, իմպերիալիստների հաղթանակից հե-

տո ստորագրեց Սեփրի դաշնադիրը, վորդես Սնդրո-Ֆրանսիական իմպերիալիզմի դինակից: Սակայն շատ կարճ ժամանակից հետո քեմալական Տաճկաստանի զորքերը քշում են Տաճկաստանի մարդերից թալանի սովոր դաշնակներին, վորոնց ուժը միայն պատում էր Զանգիբասարի ու Վեդիբասարի թուրք աշխատավորների վրա: Դաշնակները խայտառակ կերպով փախչում են իրար հետևից տալով Ղարսն ու Ալեքսիոլը և դաշնակ կառավարությունը խայտառակ «դաշինք» է կնքում Տաճկաստանի հետ, ըստ վորի Դաշնակցությունը հայտարարում է, վոր «Ոսմանյան սահմանի մեջ հայ մեծամասնությունն ունեցող վրեժն հողամաս չկա»: Դաշնակցական Հայաստանն իրավունք ուներ պահելու միայն 1500 զինվոր և մի քանի թնդանոթ: Այսպիսով Դաշնակցությունը հայ ամբողջ աշխատավորությունը կոտորել տալուց հետո հայտարարում էր, վոր նա 30 տարվա ընթացքում սուտ է ասել: Բայց դրանից հետո դաշնակ կառավարությունը պատրաստվում էր Պորհրդային իշխանությունից դեմ, վորն արդեն ստեղծվել էր Դիլիջանում և դոյություն ուներ Հայաստանի հեղիմ: Յեվ դաշնակները դիմում էին քեմալական Տաճկաստանին իրենց ողնելու բայլչեկիների դեմ կովելու համար: Բայց Հայաստանի բանվորությունն ու դոյուզադությունը և ողնություն յեկող Կարմիր բանակը քեցին դաշնակներին մեր յերկրից: Այսպիսով մենք տեսանք, վոր Դաշնակցությունը սկզբից մինչև վերջ, իր ումբողջ պատմության ընթացքում յեղել է հայ բուրժուազիայի մարտական կուսակցությունը և հետևողականորեն կենսազործել է նրա իմպերիալիստական ծրագիրը:

Դա բնավ չի նշանակում թե Դաշնակցությունը վոնչացել է. Դաշնակցությունն այժմ նորից հավատարիմ յեվրոպական իմպերիալիզմին դաշնակցում է բոլոր հակահեղափոխական ուժերի, սպիտակ գվարդիականների, մենչևիկների, մուսավաթի հետ ամեն կերպ պատրաստվում է Պորհրդային իշխանության դեմ կովելու համար: Բավական է հիշել միայն քրդական ապստամբությունը, վորը կաղմակերպված էր անգլիացիների ձեռքով: Իր ամբողջ դոյության ընթացքում քրդերին վոխերիմ թշնամի հայտարարող Դաշնակցությունը՝ անմիջապես անցավ քուրդ բեդերի կողմը, նպատակ ունենալով Արեվելքում հարմար բաղա ստեղծելու ինտերվենցիոն բանակների համար և արագացնել ինտերվենցիան Պորհրդային իշխանության դեմ: Դաշնակ չեֆերն արդեն համապատասխան համաձայնություններ կնքել էին անգլիական հրամանատարության հետ ապագա պատերազմի մասին:

Մեզ մոտ Դաշնակցությունը հենվում է մեր յերկրի արդեն վոնչրեցող կուլակ հակահեղափոխական տարրերի վրա: Անշուշտ հիմնական վտանգը մեզ համար Դաշնակցությունն է, վորը միտվորում է իր դրոշակի տակ հայկական մենչեկիզմն ու սպեցիֆիզմը և կոդրատվչչինան: Կարմիր բանակը շատ լավ պետք է ճանաչի

Հայաստանի բանվորների ու դոյուզադիների ամենավոխերիմ թշնամուն և պատրաստ պահի իր ղեներ:

Մենք չենք ուղում կովել, բայց յեթե դաշնակները վորձեն նոքից մեր դեմ գալ, մենք նրանց մի նոր արյունոտ դաս ևս պետք է տանք:

ԵՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՊԱՅԲԱՐՈՒՄ Ե ՀԱՆՈՒՆ ԽԱՂԱՂՈՒԹՅԱՆ

Սկսած 1917 թվի հոկտեմբերից հարկադային իշխանությունն անշեղորեն խաղաղ քաղաքականություն է վարում:

Պորհրդային իշխանությունն առաջին ղեկրետը 1917 թվին հեղափոխություն խաղաղության մասին էր:

Պորհրդային իշխանությունը կովի չի ուղում: Մեզ խորթ և ստոր է հափշտողական քաղաքականությունը: Մենք չենք ձգտում բռնադրավել ու նվաճել ուրիշների հողը, և չահագործել ժողովուրդներին: Սոցիալիստական շինարարության համար անհրաժեշտ է խաղաղություն: Ամեն մի խաղաղ տարի էլ ավելի յե ուժեղացնում մեր խորհրդային յերկիրն ու հնարավորություն տալիս էլ ավելի ծավալելու մեր սոցիալիստական շինարարությունը և բարձրացնել մեր աշխատավորության բարեկեցությունը և նյութական դրությունը:

Պաղաղության համար մղած մեր համառ պայքարը համապատասխանում է վոչ միայն մեր սոցիալիստական շինարարության շահերին, այլ նա համապատասխանում է նաև ամբողջ աշխարհի աշխատավորության և կեղեքվածների շահերին: Պայքարելով խաղաղության համար, մենք այդպիսով պայքարում ենք այն ղրկանքների, կեղեքումների ու սարսափների դեմ, վորը սպառնում է ամբողջ աշխարհի աշխատավորության իմպերիալիստների կողմից պատրաստվող պատերազմի հետևանքով: Ամբողջ աշխարհի աշխատավորները քանի վնում այնքան ավելի պարզություն հասկանում են, վոր միակ խորհրդային իշխանությունն է, վոր պայքարում է պատերազմի դեմ հանուն խաղաղության: Պորհրդային իշխանությունը բաղմիցս անդամ դիմել է կապիտալիստական պետություններին ու առաջարկել ամբողջական կամ մասնակի չափով ղինաթափություն կատարել, բայց մեր բոլոր առաջարկները նրանց կողմից մերժվել են: Մի շարք պետություններ — Տաճկաստանի, Ալվանիստանի, Լիտվիայի և այլոց հետ մենք կնքել ենք չեղոթություն և հարձակման պայմանագրեր, բայց մինչև հիմա մի շարք պետություններ նրանց թվում է լեհաստանը Պորհրդային Միության հետ նման պայմանագրեր կնքել չեն ցանկանում: Պորհրդային Միությունը քաղաքացիական կռիվներից հետո իր բանակը մեծ չափով կրճատել է:

Յարական կառավարությունը խաղաղ ժամանակ ղենքի տակ

Եր պահում մեկ միլիոն 400.000 մարդուց բաղկացած մշտական բանակ, իսկ մեր Կարմիր բանակը ներկայումս իր շարքերում ունի 562.000 մարդ: Մեր բանակը համեմատած մեր լաշնածալալ յերկրի ու ազդարնակության քանակի հետ ամենափոքրաթիվն է ամբողջ աշխարհում:

Այսպես որինակ, Լեհաստանը, վորը մեր յերկրից մի քանի անգամ վորը Ե՝ 300.000 հոգուց բաղկացած ցամաքային դորը ունի, իսկ Ռուսիային 207.000, Ֆրանսիան՝ 705.000 հոգուց բաղկացած մշտական դորը ունի: Բոլոր կապիտալիստական յերկրները բացի րանակից, վոստրիկանությունից և ժանդարմերիայից ունեն նաև հատուկ Ֆաշիստական-ռազմական կազմակերպություններ: Այս վերջիններս իրենց թվով ավելի շատ են, քան մշտական բանակները:

Անշնորհն վարելով խաղաղ քաղաքականություն մենք միշտ ել ձգտել ենք ամրացնել կապիտալիստական աշխարհի հետ մեր խաղաղ-տնտեսական ու առևտրական փոխհարաբերությունները: Մեր տնտեսական հարաբերությունները բոլոր կապիտալիստական յերկրների հետ նույնանման չեն:

Բոլոր կապիտալիստական յերկրները ցանկանում են մեր տաշալումբ, բայց դրա հետ միասին մի շարք պատճառներ խանգարում են վողջ կապիտալիստական աշխարհին, մեր դեմ միասնական ճակատ կազմել ու հնարավորություն չեն տալիս ամեն ժամանակ միասնական ճակատով մեր դեմ դուրս գալու: Այդ պատճառների շարքին են պատկանում կապիտալիստական յերկրների մեջ գոյություն ունեցող խորը հակասությունները, փոխադարձ թշնամությունը:

Նրանցից ամեն մեկը տարբեր շահագրգռվածությամբ է վերաբերվում դեպի Խորհրդային Միության շուկան իր ապրանքներ Վաճառման համար և մեղնից հում նյութեր ստանալուն: Խորհրդային Միության հզորության ուժեղացումը համաշխարհային աշխատավորության համակրանքի ուժեղացումը դեպի Խորհրդային Միությունը նրանց պատրաստականությունը պաշտպան կանդնելու խորհրդային հայրենիքին, հեղափոխական շարժման վերելքն ու մեր համառ խաղաղասիրական քաղաքականությունը ստիպում են մի շարք յերկրների բուրժուադիաինյ ավելի զգուշությամբ և լուրջ կշռադատել: Լավ չի՞ լինի արդյոք առայժմ հրամարվել Խորհրդային Միության վրա հարձակում գործելուց և պաշտպանել նրա հետ տնտեսական կապերը:

Մենք այժմ ակնհայտ ենք, թե ինչպես մի քանի յերկրներ, որինակ՝ Լեհաստանը, Ֆինլանդիան, Կանադան, Ամերիկան՝ Խորհրդային Միության դեմ տնտեսական պատերազմի բացարձակ քաղաքականություն են կիրառում և դիմում են ամեն միջոցի, ուսում, վարպետի մյուս պետություններին նույնպես իրենց որինա-

լին հետևել տան: Այդ նույն ժամանակ մեր առևտուրը նորմալ երադով դարդանում է մի քանի յերկրների հետ, ինչպես որինակ՝ Երմանիայի, Իտալիայի, Յապոնիայի և Տաճկաստանի հետ:

Ռաժեղացնելով և ամրացնելով նման առևտրա-տնտեսական փոխհարաբերությունները, դրանով իսկ միաժամանակ մենք թուացնում ենք իմպերիալիստների կողմից ընդհանուր կապիտալիստական հակախորհրդային ճակատ կազմելու դործը, վիժեցնում ենք հակախորհրդային կամպանիաները և ամրացնում ենք նդհանուր խաղաղության դործը:

Բայց այնուամենայնիվ հարկավոր է ուշիուշով հետևել իմպերիալիզմի ճամբարին — լադերին, նրանց բոլոր այն միտումներին, վորոնց նպատակն է միմյանց հետ համաձայնության դալ, լորպեսզի միացյալ ուժերով ճնշում գործ դնեն մեզ վրա:

Շնորհիվ մեր արտաքին ճիշտ քաղաքականության, մենք կառաջնել ենք խաղաղությունը պաշտպանել:

«Հնարավորություն չտալով թշնամիներին մեղ կոնֆլիկտների մեջ քաշելու, չնայած նրանց կողմից կատարվող մի շարք պրովոկացիաներին, ավանալուրիստական հարձակումներին, պատերազմ հրահրելուն, այդ խաղաղ քաղաքականությունը մենք վարելու յենք, մեր բոլոր միջոցներով ու ուժերով ապագայում նույնպես: Մենք ուրիշի հողից մի թիղ նույնիսկ չենք ուզում, սակայն և մեր հողից վոջ վոքի մի վերջուկ ել չենք տա» (ՍՍՍՌԻՆԻ ճառից 16-րդ կուսճամադումարում):

Յեւ Համկոմկուսի 16-րդ համադումարը հանձնարարեց Կուսկենսկոմին հետագայում նույնպես վարել ամուր ու վնասկան խաղաղ քաղաքականություն և ամրացնել ԽՍՀՄ աշխատավորների համերաշխությունն ու կապը կապիտալիստական և գաղութային յերկրների աշխատավորության ու բանվոր դասակարգի հետ:

Կիրառելով խաղաղության քաղաքականությունը մենք միաժամանակ մերկացնում ենք և մերկացնելու յենք Խորհրդային Միության դեմ պատերազմ պատրաստողներին և նրանց, վորոնք ջողարկում են ուժեղացող պատերազմի վտանգն ու այդպիսով թուլացնում են պրոլետարիատի դառակարդային զդոնությունը, նոր պատերազմների և Խորհրդային Միության վրա նոր հարձակում գործելու պատրաստությունների դեմ տարվող նրա պայքարում:

ԱՇԽՍՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՊԵՏՔ Ե ԱՄՐԱՅՆԻ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԻ ՄԱՐՏԱԿԱՆ ԶՁՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ: Հետագայում նույնպես վարելով անշնորհ խաղաղ քաղաքականություն, Խորհրդային Միության աշխատավորությունը, յերբեք չպետք է մոռանա մեր դեմ պատրաստվող պատերազմի վտանգն ու ամեն կերպ պետք է ձգտել ուժեղացնել Կարմիր Բանակի ռազմական հզորությունը: Վորքան ուժեղ լինի Կարմիր բանակը, այնքան մեծ հնարավորություն կլի-

առաջելու և մենք ձեզ հետ, —ասում է ընկ. ՎԱՐՍՇԻԼՈՎԸ իր յեղույթում կոմսոմոլի Գ-րդ համագումարում, նույնպես խոսելով կովի մասին պետք է հիշենք, վոր մենք վոչ թե պաշտպանվելու յենք միայն զինված բանակով, միաժամանակ կրուվելու յենք և մեր արդյունաբերությունով, մեքենաներով և մեր գործանոցներով ու ինստիտուտներով»:

Այդպիսի կովի մենք պատրաստ պետք է լինենք, վորպեսզի թշնամուն հանդիպենք ամենայն զինվածությունում և այդ կովից հաղթող դուրս դանք: Պարզ է, վորքան ուժեղ ու հզոր լինի մեր ժողովրդական տնտեսությունը և առաջին հերթին ծանր արդյունաբերությունը, այնքան լավագույն ռազմական տեխնիկան ու բազմաթիվ միջոցներ կկարողանանք տալ մեր Կարմիր բանակին և կուժեղացնենք նրա մարտունակությունը:

Այն հսկայական հաջողություները, վոր այժմ մենք մեծ ենք բերել մեր յերկրի ինդուստրացիան ու կուլեկտիվացման բնագավառներում, վստահելի ու ամուր հիմք են ստեղծում խորհրդային Միության պաշտպանության ու Կարմիր բանակի հզորության համար:

«Մեր աչքի առաջ խորհրդային Միությունը փոխում է իր դեմքը, դառնալով խոշոր ժամանակակից ինդուստրիայի և կուլեկտիվացվող մեքենայացված գյուղատնտեսության յերկիր, սրա հետ շաղկապված փոխվում է Կարմիր բանակի նյութական և կազմակերպչական հիմքերը»:

(ՎԱՐՍՇԻԼՈՎ)

Այստեղ, մետաղ, տրակտոր, մեքենա արտադրող հսկա գործարանների կառուցումը, վորոնք մեզ տալու յեն հսկայական քանակություն ջրնիկ, արճիճ, ամուս, յերկաթ պղինձ: Քիմիական—էլեկտրական արդյունաբերության լայնածավալ շինարարությունը—այս բոլորն ուժեղացնում և ամրացնում է մեր սոցիալիստական տնտեսությունն ու նրա պաշտպանունակությունը:

Պատերազմի դեպքում այդ գործարանները, հանքերը պետք է առաքարկեն ու հողան Կարմիր բանակի և խորհրդային Միության պաշտպանության սահանջները, այդ իսկ տրակտորները, մեքենաները, մատուցեն կոզտագործվեն պատերազմի նպատակներին համար: Գործարանը կարելի յե վերաառաքալորել՝ փամփուշտ, հրետանու արկեր արտադրելու համար և այլն:

Թուշի արդյունաբերության 5-ամյա ծրագիրը 10 ու կես միլիոն տոննից մինչև 17 միլիոն տոննի հասցնելը, պողպատի արտադրության ծրագրի լայնացումը, արատորների, ալտոմեքենաների արտադրությունը, նոր էլեկտրականների, գործարանների կառուցումը — այս բոլորը մեծ չափով ուժեղացնում են խորհրդային Միության պաշտպանունակությունը և նրա հզորությունը:

Նրա խորհրդային Միության պրոլետարիատի քանակական աճումը և նրա ամրակույրությունը ու համալրվածությունն ու մարտիկները և պետկազմի մեջ պրոլետարական շերտի աճումը, ել ալելի յե ուժեղացնում պրոլետարական ազդեցությունը բանակում և ուժեղացնում է նրա մարտունակությունը:

Յերկրի պաշտպանունակությունը ամրացնելու համար խոշոր նշանակություն ունի նաև խորհրդային և կուլեկտիվ տնտեսությունների հաջող շինարարությունը: Բարելավվում է և ուժեղանում է Կարմիր բանակի ու ազդաբնակությունը պարենի պաշար ստեղծարելու գործը: Հնարավորություն ունենք պարենի պաշար ստեղծել կովի դեպքի համար: Խորհանտեսությունները, կուլանտեսությունները, ՄՏ կայանները լայն կերպով ոգտագործելով՝ մատուցում են վարպետներ, շոֆերներ, մեխանիկներ, այսինքն ստեղծվում է վորակյալ մարդկային սահանքներ:

Խորհանտեսությունները, կուլանտեսությունները, ՄՏ կայանները վերադաստիարակում են դյուղացիությանը, նախկին անհատ տնտեսատերերը, պատրաստում են քաղաքականապես զարգացած, կարող և կոզեր, գիտակից մարտիկներ հանուն խորհրդային իշխանության:

Համատարած կուլեկտիվացման հիման վրա կուլակությունը վորպես դասակարգ վերացնելը, վորն իմպերիալիզմի գործակալ ու դաշնակիցն է մեր թիկունքում, զգալիորեն ամրացնում է մեր յերկրի պաշտպանունակությունը և Կարմիր բանակի մարտունակությունը:

Ժողովրդական տնտեսության սլանային վարումը, վորը չկա և չի կարող լինել կապիտալիստական յերկրներում մեզ հսկայական առավելություններ է տալիս և՛ յերկրի պաշտպանությունն ուժեղացնելու համար:

Մեր սոցիալիստական շինարարության սլանների մեջ մենք հաշվի յենք առնում նույնպես յերկրի պաշտպանությունն ամրացնելու խնդիրները:

Վորքան արագ, վորքան հաջողությամբ է իրագործվում մեր հնգամյա ծրագիրը, նույնքան պաշտպանունակ է դառնում մեր յերկիրը և ուժեղանում է Կարմիր բանակի հզորությունը:

Այստեղից միանգամայն պարզ է, վոր յերբ աջ ու «ձախ» ոպորտունիստները ձգտում են ջլատել խորհրդային Միության ինդուստրացիան ու կուլեկտիվացման ծրագիրը, յերբ նրանք ծառանում են շինարարության ուժեղ ու արագ տեմպերի դեմ, մեր յերկրի կապիտալիստական տարրերի վրա սոցիալիստական վճռական

հարձակում կատարելու դեմ, նրանք դրանով իսկ գործնականում
ազնում են դասակարգային թշնամուն: Մեր յերկրի պաշտպանու-
թյունը սերտորեն կապված է քաղաքի և գյուղի սոցիալիստական
չինարարության թափերից:

Սոցիալիստական շինարարության տեմպերի թուլացման ա-
մեն մի դեպք, ինդուստրացիան և գյուղատնտեսության կոլեկտի-
վացման դանդաղեցման ամեն մի վորձ իր հետ առաջացնում է
Խորհրդային Միության պաշտպանունակության վիժեցում և Կար-
միր բանակի հզորության թուլացում:

«Կանգնեցնել տեպմերը — ասում է ընկ. ՍՏԱԼԻՆԸ — դա
նշանակում է հետ մնալ, իսկ հետ մնացողներին խփում են:
Մենք չենք ցանկանում ծեծված, խփված լինել: Չե, չենք ու-
ղում: Հին Ռուսաստանի պատմությունը կայանում էր նրա-
նում, վոր հետամնացության պատճառով նրան անընդհատ
հարվածում էին... Ռադական հետամնացության համար,
կուլտուրական հետամնացության համար, պետական հետա-
մնացության համար, արդյունաբերության և գյուղատնտե-
սության հետամնացության համար:

Խփում հարվածում էին, վորովհետև դա ողտարեր էր
և անցնում էր անպատիժ... Այդպես է կապիտալիզմի որեւե-
րը — հարվածել թույլերին, հետմնացածներին: Յանակնում
էք, վոր մեր սոցիալիստական հայրենիքը ինի հարվածված,
ծեծված ու կորցնի իր անկախությունը: Իսկ յեթե այդ չեք
ուղում, դուք պարտավոր եք կարճ ժամանակամիջոցում վե-
րացնել նրա հետամնացությունը և ծափալել իսկական բայ-
լեփիկյան տեմպեր, նրա տնտեսության դարգացման համար»:

Դրա համար ել մենք ուժեղացնում ենք մեր սոցիալիստական
չինարարության տեմպերը: Դրա համար ել կուսակցությունն ա-
նողոք պայքար է մղում բոլոր դուշնի ուղորտունիստների դեմ,
վորոնք ձգտում են կասեցնել մեր ինդուստրացիան և գյուղատն-
տեսության կոլեկտիվացման տեմպերը: Ընկ. ՍՏԱԼԻՆԻ ցուցմուն-
քը — վոր ամենաշատը 10 տարվա ընթացքում տեխնիկական տե-
սակետից մեկն պետք է հասնեն և անցնեն առաջավոր կապիտա-
լիստական յերկրներին, մեկն հաջող կերպով իրագործում են:

Ուժեղացնելով մեր սոցիալիստական շինարարության տեմ-
պերը, իրագործելով 5-ամյակը 4 տարում և տնտեսության վորոշ
նյութերում նույնիսկ 2 ու կես և 3 տարում, այդպիսով մենք ամ-
րացնում ենք Խորհրդային Միության և նրա Կարմիր բանակի
պաշտպանունակությունը:

Ինչու սոցիալիստական շինարարության արագ տեմպերն
ուժեղացնում են ԽՍՀՄ պաշտպանությունը և Կարմիր բանակի
մարտունակությունը:

Ինչու աջ սպորտունիստների քաղաքականությունը

կառաջացնել յերկրի պաշտպանունակության և Կարմիր
բանակի մարտունակության բուլացում:

«ԱՄՈՒՐ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿՈՎ, ՄԵՆԻ ԱՆՀԱՂԹ ԵՆՔ»

«Վորպեսզի պաշտպանենք բանվորների և գյուղացիների
իշխանությունը ավադակներից, այսինքն՝ կալվածատերերից
և կապիտալիստներից, մեզ հարկավոր է հզոր Կարմիր բա-
նակ: Մենք ապացուցեցինք վոչ թե խոսքով, այլ գործով, վոր
մենք կարող ենք այդպիսին ստեղծել, վոր մենք սովորել ենք
Կ. Բան. ղեկավարել, և հաղթել կապիտալիստներին, չնայած
նրան, վոր կապիտալիստներին աշխարհի ամենահարուստ
յերկրները առատորեն ոգնում են դենքով, հանդերձանքով
և այլ ուղղամթերքներով: Բայլչեփիկները գործով այդ ապա-
ցուցեցին»:

Այսպես էր գրում Լենինը բանվորներին ու գյուղացիներին
ուղղած իր նամակում Կոլչակի դեմ տարած հաղթության առթիվ
1919 թվին:

Մեր կուսակցությունը, բանվոր դասակարգը և մեր յերկրի
աշխատավորությունը, ինչպես առաջ նույնպես ել այժմ մեծ
ջանքեր ու խնամք թափելով ամեն ինչ անում է Կարմիր բանակի
մարտական հզորության ամրացման համար, վառ հիշելով Լենի-
նի պատգամը, այն է՝

«Ամուր Կարմիր բանակով մենք անպարտ ենք»:

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԸ — ՊՐՈԼԵՏԱՐԱԿԱՆ ԴԻԿՏԱՏՈՒՐԱՅԻ
ԳՈՐԾԻՔԸ — ԶԵՆՔՆ Ե

Կարմիր բանակը — խորհրդային պետության զինված ուժը,
պրոլետարական դիկտատուրայի բանակն է: Նա պաշտպանում է
սոցիալիստական շինարարությամբ զբաղված Խորհրդային Միու-
թյան բանվորների և գյուղացիների խաղաղ աշխատանքը: Նա
թյան բանվորների հարձակումից պաշտա-
ծառալում է մեր յերկրը թշնամիների հարձակումից պաշտա-
նելու և ճգմելու համար բոլոր նրանց, ովքեր կհորձեն դիպչել
Խորհրդային իշխանությանը:

Մեր բանակը միջազգային պրոլետարիատի բանակն է: Մի-
ջազգային սոցիալիստական հեղափոխության առաջավոր մարտա-
կան ջոկատն է:

ՄԵՐ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԸ ԿՈԶՎՈՒՄ Ե ԲԱՆՎՈՐԱ-ԳՅՈՒՂԱ-
ՅԻԱԿԱՆ: Նա կրում է բանվոր-գյուղացիական կոչումն այն
պատճառով, վոր միակ բանակն է հանդիսանում ամբողջ աշխար-
հում, վորը պաշտպանում է բանվորների և աշխատավորության
հում, վորը պաշտպանում է բանվորների և աշխատավորության
դասակարգային շահերը, վորովհետև նա վերելից մինչեւ ներքեւ

բանվորներին ու աշխատավորներին և կազմված, վորոնք չեն շահագործում ուրիշների աշխատանքը, նրա համար, վոր նա գեռամբողջ աշխարհում միակն և ու առաջինը, վորտեղ հրամատարական պաշտոնները զբաղեցնում են վոչ թե կալվածատերերի, տերտերների, կուլակների, գործարանատերերի, ազնվականների զավակները, այլ բանվորները և աշխատավորները:

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԸ ԲԱՅԱՐՁԱԿ ԴԱՍԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ԲՆՈՒՅԹՈՒՆԻ: Բուրժույներին, կուլակներին, նեպմաններին, բոլոր վոչ աշխատավորական տարրերին ու ձայնագրողներին Կարմիր բանակում տեղ չի տրվում: Սորհրդ. իշխանությունը չի կարող նրանց դենք վստահել, վորը նրանք կգարձեն աշխատավորության դեմ: Սորհրդային իշխանությունը շահագործողներին չի կարող թողնել բանակ, վորտեղ նրանք աշխատավորության շահերի դեմ ուղղված աշխատանք պիտի տանեն: ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿՈՒՄ ՋԵՆՔ ԿՐԵՒՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻՑ ՈՐԾՎՈՒՄ ԵՆ ՄԻՄԻԱՅՆ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԸ:

Կուլակները, նեպմանները, վոչ աշխատավորական յեկամուտով ապրող անձինք և ձայնի իրավունքից զրկվածներն իրենց պարտադիր զինապարտությունն անցնելու համար կանչվում են թիկունքային զորահամալքի, խաղաղ ժամանակ աշխատանքներ կատարելու համար և կովի ժամանակ հատուկ կամանդաներ, թիկունքը և ճակատը սպասարկելու համար:

Այսպիսով Կարմիր բանակը կառուցված է խիստ դասակարգային ընտրությունից հիման վրա, միմիայն աշխատավորներին: Բայց Կարմիր բանակի դասակարգային ելույթունն ու նրա դասակարգային ինտերնացիոնալ բնույթը վոչ միայն նրանով է արտահայտվում, վոր նա համալրվում է բացառապես աշխատավորներին: Կարմիր բանակի դասակարգային խնդիրներն ել բոլորովին տարբեր են, քան թե կապիտալիստական յերկրների բանակներին: ԲՅՎԻ-ի անձնական կազմը դաստիարակությունը նույնպես կառուցված է միանգամայն տարբեր ձևով, քան թե բուրժուական պետությունների վորեւ բանակում: Կարմիր բանակն ամենատեսակապով կապված է յերկրի աշխատավորական մասսաների հետ և ակտիվ կերպով մասնակցում է վողջ սոցիալիստական շինարարությանը: Կարմիր բանակում պետկադրի և չարքային կազմի մեջ փոխհարաբերությունները միանգամայն այլ են: Բանակի ղեկավարությունը և կարգապահությունը նույնպես արմատորեն տարբերվում է կապիտալիստական բանակներից:

Ինչո՞ւ Կարմիր բանակը բանվորա-գյուղացիական է կոչվում:

Ինչո՞ւ վոչ աշխատավորական տարրերը Կարմիր բանակի շարքերը չեն կանչվում:

«ԲԱՆՎՈՐԱ-ԳՅՈՒՂԱՅԻԱԿԱՆ ԴԱՇԻՆՔԸ— ԱՅՆ Ե ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿՆ ԱՄՈՒՐ Ե, ՄԻԱՋՈՒՅՈՒՆՈՒ ՍԵՔՍԻՏԵԼԻ»

Այսպես եր ասում ընդ. Լենինը Կարմիր բանակին ուղղված իր դիմումի մեջ:

«Կարմիր բանակը ասում է նա,— անհաղթելի յե, վորտեհեռե նա միացրել է իր մեջ միլիոնավոր աշխատավոր դյուղացիներին բանվորների հետ, վորոնք այժմ սովորել են պայքարել, սովորել են ընկերական կարգապահությունը, հոգեպես չեն ընկճվում և փոքր պարտություններից հետո կոփվում են»: Կարմիր բանակը կառուցվել է, զարգացել և ամրացել է վորպես բանվոր դասակարգի և աշխատավոր գյուղացիական մասսաների մարտական դաշինքի, բանվոր դասակարգի ու կոմկոսակների մարտական դաշինքի, բանվոր դասակարգի ու մասսաները չեյին ցուրքյան ղեկավարության տակ: Աշխատավոր մասսաները չեյին կարող իրենց դասակարգային թշնամու դեմ հաղթանակ տանել, չեյին կարող Սորհրդային իշխանությունն իրենց ձեռքում պահել, չեյին կարող սոցիալիստական շինարարությանը դրադել, չեյին կարող դասակարգին չհաջողվեր կոմկոսի ղեկավարությանը ամրացնել բանվոր դասակարգի դաշինքը, աշխատավոր դյուղատամբաները չեյին կարող դասակարգի հիման վրա կառուցել բանվորա-գյուղացիական հզոր Կարմիր բանակ:

Աշխատավոր դյուղացիական մասսաները գիտեն և քաղաքացիական փորձից համոզվեցին, վոր միայն դաշնակցելով բանվոր դասակարգի հետ և նրա ղեկավարությանը է, վոր իրենք կկարողանան պաշտպանվել կալվածատերերի, կուլակների, իմպերիալիստների կեղեքումից և կկարողանան ձեռք բերել կյանքի լավագույն պայմաններ:

Յեվ բանվոր դասակարգը թե յերկրում, թե բանակում միշտ ապահովում է այդ դաշինքի ամրացումը, ձեռք է առնում բոլոր միջոցները, վորպեսզի բանվոր դասակարգի և աշխատավոր դյուղացիության այդ մարտական դաշինքը չխախտվի: Մեր դասակարգային թշնամիները միշտ աշխատել են և ձգտում են ներհակադրել թշնամիները բանվոր դասակարգի և աշխատավոր դյուղացիությունը մտցնել բանվոր դասակարգի և աշխատավոր դյուղացիության մեջ, համոզված լինելով, վոր նման ներհակությունը իր հետեվանքով կհանգի Սորհրդային իշխանության խորտակմանը և հետեվանքով կհանգի իշխանության ղեկավարությանը: Բայց այդ գործարանատերերի ու կալվածատերերի հաղթանակին: Բայց այդ նրանց չի հաջողվել և չի յեվ հաջողվի: Բանվոր դասակարգը և նրա ղեկավարությունը աշխատավոր դյուղացիությունը միասնական պայքարով հաղթահարեցին թշնամուն: Բանվորներն ու աշխատավոր դյուղացիությունը միասնական ջանքերով ստեղծել են Կարմիր բանակ: Բանվորների հետ միասին աշխատավոր դյուղացիությունը մասնակցում է Կարմիր բանակի մարտունակության ամրացմանը և բոլոր աշխատանքներին:

Այժմ յերբ բաղձամիլիոն չքավոր ու միջակ գյուղացիական ֆասսաները համոզվելով անհատ տնտեսության նկատմամբ կոլեկտիվ տնտեսության ունեցած առավելությունների մեջ կանգնել են կոլեկտիվ շինարարության ուղիի վրա, ել ավելի ուժեղացավ բանվոր դասակարգի դաշինքը աշխատավոր գյուղացիության հետ: Ել առավել յե ամրանում և լայնանում Խորհրդային իշխանության հիմքերը, վորի համար գյուղում այժմ հիմնական և գլխավոր հենարանը հանդիսանում է կոլեկտիվ գյուղացիությունը: Այս հիման վրա յե ավելի յե ուժեղանում ու ամրանում կարմիր բանակի մարտիկների և հրամկազմի դասակարգային համախմբվածությունը:

Սոցիալիստական շինարարության հաջողության հիման վրա կարմիր բանակը վոչ միայն առատ տեխնիկա յե ստանում, փոխվում է նաև բանակի անձնական կազմը: Բանվոր դասակարգի աճման ու ամրացման հետ կապված, գյուղատնտեսության կոլեկտիվացման հետևանքով կարմիր բանակը համալրում է ստանում հանձնա բանվոր հարվածայինի և կոլեկտիվի:

Բանակում ուժեղանում է պրոլետարական աղղեցությունը ու ուժեղանում է նրա քաղաքական կայունությունը: 1917 թ. բանակում մենք ունեցինք 23,8 տոկոս բանվորներ և բատրակներ, իսկ 1931 թ. սկզբներին 31,2 տոկոս: Այժմ մենք ունենք բաղձաթիվ միավորներ, վորոնց մեջ կոլեկտիվները կազմում են խոշոր հնչող մեծամասնություն գյուղացիական կազմի մեջ 80-90 տոկոս ավելի: Աճում են կարմիր բանակի կուսակցական և կոմյերխտական կազմակերպությունները և ուժեղանում է նրանց աղղեցությունը: Կորամասերի կյանքի կենցաղի ու ուսուցման բոլոր բնագավառներում: Մենք ունենք ամուր պետկազմի կազմը, վորը բանակում ոգտվում է անսասան հեղինակությանը:

Կարմիր բանակի անձնական կազմը համախմբված է լենինյան կոմկուսի և նրա գլխավոր գծի շուրջը: Այսպես—սոցիալիստական արդյունաբերության վիթխարի աճման և կոլեկտիվացման բուռն վերելքի հիման վրա բանվորագյուղացիական դաշինքի ամրացման վրա ուժեղանում է Խորհրդային պետության վերված ուժերի մարտական հզորությունը:

Ինչի վրա յե հիմնված կարմիր բանակի դասակարգային միաձուլությունը:

Ի՞նչ նշանակություն ունի սոցիալիստական հաջողությունները կարմիր բանակի դասակարգային միաձուլությունն ամրացնելու համար:

ԻՆՉՊԻՍԻՆ ԵՐ ՑԱՐԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԸ

Ցարական հին բանակը գործարանատերերի և կալվածատերերի իմպերիալիստական ֆազաֆականության գործիքն էր: Նա ծառայում էր սրանց չահերի պաշտպանության համար, նոր հողեր

բռնագրավելու համար, աշխատավորությունը կեղեքելու համար: Ցարական բանակում գոյություն ունեցող խիստ բաժանում—հրամատարների և ստորին աստիճանավորների: Բանվորները և աշխատավոր գյուղացիները հրամատար (սպա) դառնալու իրավունք չունեցին: Ռազմական դպրոցներն էլին ընդունվում բացառապես գործարանատերերի, կալվածատերերի, առևտրականների, կուլակների և տերտերների տղաները:

Սալգաթն իրավագուրի ստորին աստիճանավոր էր, կամ թե «դեռահաս անասուն»—սովար էր «սեռայա տկառիկնիս», ինչպես նրան անվանում էլին սպաները: Սալգատը ճորտական—ստրկական յենթարկյալության մեջ էր սպայության առաջ: Սալգատի քիթ ու մուկը ջարթելը ցարական բանակում սովորական յերեվույթ էր:

Սալգաթին նայում էլին վորպես թնդանոթի մսի վրա, և միայն այդ:

Սալգաթին մարդ էլ չէին հաշվում: Բաղձաթիվ հաս. վայրերում, արգիների անցքերում նույնիսկ նման հայտարարություններ էր կախված լինում:

Ստորին աստիճանավորներին
և չներին մուտքն արգելվում է

Թատրոններում, ճաշարաններում և մյուս հասարակական տեղերում սալգատը—ղինվորը սպայի ներկայությամբ նստելու իրավունք չունեցող մինչև նրանից թույլտվություն չվերցնել:

ՈՔիցերը զինվորին կարող էր բոլորովին արգելել սովյալ տեղում մնալ: Զինվորը տրամվայի մեջ ներս մտնելու իրավունք չունեցող էր, նա կարող էր տրամվայով զնալ պաշտպանության վաղուցի նախնեցում կանգնած դրուժամբ:

Կարելի յե նման շատ օրինակներ բերել, բայց և վերը բերածն էլ բավական է վորպեսզի հասկանալ թե ցարական բանակի զինվորն ինչպիսի իրավագուրի դրության մեջ էր գտնվում:

Իրավագրվությունը բխում էր նրանից, վոր այդ բանակը մեզ համար ոտար դասակարգի բանակ էր, բուրժուական իրավակարգը պաշտպանող բանակ էր:

Բուրժուազիայի և կալվածատերերի շահերը ցարական բանակի զինվորական մասսայի համար ոտար ու խորթ էր:

Դրա համար էլ, ցարական իշխանությունը ձգտում էր բանակի շարքերը կանգնած բանվորից ու գյուղացուց հլու մեքենա պատրաստել, գործիք, վորն առանց առարկության, առանց վոր-ևե ծպտուն հանելու, խոնարհվեր հրամատարությանը:

Գեներալներից մեկը, ահա թե ինչ էր ասում սալգատի դասարակության մասին:

«Սպան—մանավանդ նորին մեծության գվարդիային ու

չքախմբին պատկառնող սպան, աշխիւքն բարձր դասակարգի
զինված ներկայացուցիչը, սրետք ե հիշի, վոր ստորին աւ-
տիճանավորի նկատմամբ, ներողամտութիւն, վախճակ վե-
րաբերմունք չպետք է թույլ տալ:

Կանգնելով զինվորի առաջ մոռացիր, վոր նա մարդ է:
Զինվորը զինվոր է, զինված ուժ է, բայց հնազանդ, անդի-
տակից և կույր ուժ է:

Զինվորի համար զետակցութիւնը հարկավոր է նույն-
քան, վորքան ձիու համար մետաքսե գուլպաները: Ո՞քիցե-
լը պետք է միանգամայն և ընդմիջտ ի զետակցութիւն ընդու-
նի աշխ, վոր զինվորը «մութիկ է» — գլուղացի յե, կենդանի,
վորն սփռված է խոսալու ընդունակութեամբ և ուրիշ վո-
չինչ»:

Այսպէս ելին դատարարական ցարական բանակի ո՞քիցե-
ները, այսպէս ելին նալուժ ցարական իշխանութեան սարդատին:

Իհարկե, ուրիշ կերպ լինել չեր ել կարող:

Զե՞, վոր ցարական բանակը պաշտպանում էր գործարարու-
թերի շահերը:

Այդ բանակի տիկնեւերն աշխատավորութեան դեմ էր ուղղված:

Դրա համար ել ցարական իշխանութիւնը հարկավոր էր վոր-
պետի բանակի զինվորները լինէին անդիտակից, հետամնաց, ճըն-
շված, հհաւանային իրենց դատակարգային շահերը, և կուրորեն
կատարէին այն ինչ կհրամայէր ազնվական-ո՞քիցիքը:

Սարդատին սովորեցնում էին անձնվիրածութիւն, դեպի ցա-
րը, «հայրենիքը» և հայաւոր:

Սարդատին սովորեցնում էին այն վորով, վոր նա ատի աշ-
խատավորութեան գործի համար պայքարող առաջավոր մարտիկ-
ներին — հեղափոխականներին, վորոնք պայքարում էին, հանուն
ցարի գործարանատերերի և կարվածատերերի իշխանութեան խոր-
տակման:

Ցարական իշխանութիւնը ձգտում էր, տարբեր ազգերի մեջ
ազգային ատելութիւն սերմանել, ուսաների և հրեաների մեջ,
ուկրաինացիների ու թուրքերի մեջ և այլոց: Այդ արվում էր նրա
համար, վորպետի աշխատավորների ուղադրութիւնը հեռացներ
իրենց դատակարգային թշնամիներեց, խանդարեր բոլոր ազգերի
աշխատավորներին համախմբել և խորտակել ընդհանուր թշնա-
մուն — բոլոր ազգերի կարվածատերերին ու գործարանատերերին:

Ցարական բանակի զինվորը վոչ միայն դատակարգային ճընշ-
ման ու հալածանքների յեր յենթարկվում, նա վորպէս մարդ
նույնպէս ստորացվում էր: Զինվորը յենթարկա յեր ամեն տեսակի
վիրավորանքների ու կոպտութեան, և դա ցարական բանակում
սովորական յերեւույթ էր:

Նույնաման իրավագուրի գրութեան մեջ էր գտնվում զինվո-
րութիւնը Դենիկինի, Կոլչակի, Յուդենիչի և մյուսների հակահե-
ղափոխական բանակներում, վորտեղ զինվորին ստորացնում, վի-
րապրում էլին պարտաւր սպաները, կարվածատերերը գործա-
բանատերերը: Խարաղանի կարգապահութեան, խարերաշուխան,
միջոցով ու ծաղրի-ծանակի յենթարկելով զինվորին, նրանք սով-
պում էլին, և իշխանութեան դեմ տարվող կռիւմ ծառայել բոլոր-
ծուարիայի շահերին:

Ինչպիսի դրութեան մեջ էր զինվորը ցարական բանակում
և ինչով էր դա բացատրվում:

ԻՆՉՊԻՍԻՆ ԵՐ ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԸ

Վարպետի լրիվ կերպով պատկերացնել, թե ինչ վերաբեր-
մունք ունեն խորհրդային Հայաստանի բանվորներն ու գյուղացի-
ները դեպի կարմիր բանակը — անհրաժեշտ է մի ակնարկ ձգել
անցյալի վրա:

Հայկական խոշոր բուրժուազիայի կուսակցութիւն — հակահե-
ղափոխական Դաշնակցութեան տիրապետութեան որոք ազդամիջ-
յան կոտորածներն ու ներհակութիւնները 1918 թ. — 20 թ. Հայաս-
տանի տնտեսութիւնը հասցրին քայքայման ու անլիման ծալրահեղ
ստտիճանի: Կորցնելով իր տնտեսական դիրքերը (Բաղուն, Թիֆ-
լիսը, Բաթումը) վախված լինելով ցարական միապետութեան աղ-
քատիկ գաղութ, ակերակ դարձած Յերեւանի նահանգի չըջա-
նալներում, չունենալով իր տրամադրութեան ատկ բաշխանա-
չափ տնտեսական և քաղաքական ուժ՝ նոր շուկաներ ձեռք բերե-
լու համար, հայկական բուրժուազիան բռնում է քաղաքական
ակնառութեան իր ուղին հանուն «մեծ և անկախ» — «ծովից-ծով»
Հայաստանի: Հետեւելով իմպերիալիստական պետութիւնների
ցուցումներին ու խոստումներին՝ Դաշնակցութիւնն իր տիրապե-
տութեան կարճ ժամանակամիջոցում յերկիրը վեր ածեց հրի, սո-
վի, սրբան ու ծալր աղքատութեան մի ո՞ճախ: Բաշխան և վեր-
վիշ Դաշնակցութեան «հանրապետութեան» կարճատեւ անփա-
ռունակ գոյութեան չըջանի կոխները, Ադրբեջանի, Վրաստանի,
Տաճիկստանի հետ, թալանը, կոտորածները, ակերածութիւն-
ները Չանդեղուրում, Ծարուրում Դարալագազում, Մեղրիում,
Աղաբալում, Չանդիբաշարում, Բոյուքմեղիում, թուրքական
գյուղերում, վորտեղ դաշնակների արշունդով ձեռքբերով հազարա-
վոր թուրք աշխատավորութիւն վոչնչացրին, իսկ նրանց գյուղերն
ու ավանները հողին հալածարարեցին:

«Ժողովրդական տնտեսութեան կատարյալ անլուծ, արդյու-
նաբերութեան բացարձակ կործանում»: Դյուրաւորաւորութեան կր-
հատում մինչեւ նախապատերազմեան չափի մեկ քառորդը բաղ-
55

նակցութեան բանակի անմարտունակութեան պատճառը պետք է փնտրել «Հանրապետութեան» փտած ու խարխլած հիմքերում և բանակի ղեկավարական մասսաների ու հայկական բուրժուազիայի և նրա կուսակցութեան—Դաշնակցութեան դատակարգային շահերի միջև գոյութիւն ունեցող խորը անլուծելի հակասութեաններին մեջ: «Ծովից ծով» «Մեծ Հայաստանի» դադարաւորը, այս նպատակի համար Ադրբեջանի, Վրաստանի, Տաճկաստանի հետ տարախոյ պատերազմները և ազգամիջեան կոտորածները չէին բխում այդ զինախորհան մասսաների դատակարգային շահերից: Ահա թէ ինչու ճակատամարտերի վճռական մոմենտին դաշնակցական բանակի շինել հազած բանվորներն ու գյուղացիները լքում էին ճակատը «Վտանկելով դեմ քիւնարկում» և պատերազմին և դաշնակցական տիրապետութեանը:

Դաշնակցական բանակի բնորոշ գծերից մեկն էլ այն էր, վորը իր հերթին խոշոր չափերով վնասում էր նրա մարտունակութեանը, դա հարատե ու մասսայական դատաւարութեանն էր:

Մեր հիշողութեան մեջ գեուեա թաթ է այն որերը, յերբ դաշնակցականները մտրակի և մատգերի ուժով յերկոնները լցնում էին զորանոցները իսկ գեղերները այդ զորանոցները դատարկում էին մասսայական դատաւարութեան հետեանքով: Դատաւարութեանն այնպիսի ծայրահեղ տառիճանի հասաւ, վոր Դաշնակցութեանը հարկադրւած յեղալ հատուկ ահարեկիչ մարմիններ ստեղծել: Նրա գեմ կռիւնու համար:

Ահա մի տիպիկ նմուշ:

Ադր.

«Ի գիտութեան, բոլոր փախչողներին և հայ ժողովրդին հայտնում ենք, վոր մեկին յերրորդ ամսիս գեղերը հայրենիքի և հայ ժողովրդի դաւաճան յերեք հայ զինվորներ գնդակահարվեցին՝ մեկը բանակից ձի գողանալու, իսկ յերկուսը իրենց գնդից փախչելու համար: Հայտնում ենք բոլոր փախչողներին, վոր որ առաջ ներկայանան իրենց զորամասերը և կատարեն իրենց զինախորհան պարտականութեանները, քանի ուշ չէ. յեթե վոչ բոլոր դաւաճանները անխնա կլինթարկվեն նույն պատժին:

Մահ բոլոր դաւաճաններին, վորոնց պատճառով թուրքերը ներս են խուժելու մեր Շիրակը»:

«Ահաբեկիչ—մարմին»

1918 թ. Ալեքսպոլ.

Ահա մի յերկրորդ դոկումենտ ևս:

1919 թ. Ալեքսպոլ.

«Մարտի 4-ի յերկուսի հայրենիքի ու հայ ժողովրդի դատաւարաններից մեկը ևս գնդակահարվեց: Մահ դաւաճաններին»:

«Ահաբեկիչ մարմին»

Այս փաստաթղթերը փառ կեդրով պատկերացնում են դատաւարութեան ահեղ չափերը բանակում և դրա հետեանքով ստեղծված այն խուճապային վիճակը, վորի մեջ գլուխը կորցրել և դաշնակցական կատալարութեանը:

Անխնայորեն գնդակահարվում էին այն բանվոր և չքավոր գյուղացի զինվորները, վորոնք չէին ցանկանում սպանել իրենց դատակարգային պայքարի զինակից ու յեղբայր թուրք գյուղացիներին ու բանվորներին: Անխնա գնդակահարվում և հալածվում էին մերկ ու սովի ճիրաններում առաւորող այն զինվորները, վորոնք «սովից ձի էին գողանում» միան ուտելու և կաշին հագնելու համար:

Յերկրի ներսում տեղի ունեցող սոցիալ-քաղաքական պրոցեսները մասսաների մեջ դեպի Դաշնակցութեանը հետզհետե անող անդուստղ զգուհութեանը, ցայտուն արտահայտութեան և նպատաւոր հող էին դնում զորանոցում:

Ձինախորհան մասսաների հարուցած «հանուն ինչի», «ո՞ւմ դեմ», «ինչի՞» համար ենք կոչում» հարցերին, Դաշնակցութեանը չէր կարողանում պատասխան տալ: Նրա դատաւարականութեան մեթոդը հիմնված էր ստի, խարեւայութեան ու կեղծիքի վրա: Իսկ դատակարգին խարել անհնարին է:

Ձինախորհան մասսաների դատաւարականութեան տիրույթը թիւ նացիոնալիզմն ու «ծովից ծով» Հայաստանի դադարաւորներն էին, վորը յերեք չէր զուգորդվում բանակի մեծամասնութեան դատակարգային շահերի հետ:

Դաշնակցութեանը վորչ պետականութեան քայքայման պայմաններում ուժեղանում ու ծաղկում էր դաշնակցական բանակի կազմալուծումն ու քայքայումը նույնպես: Քայքայվելով դաշնակցական բանակը իր միջից առաջացնում, ջուրում էր այն գիտակից հեղափոխական տարրերին, վորոնք հետագայում—Հայաստանի խորհրդայնացման որերին հանդիսացան հայկական կարմիր դիվիզիայի հիմնական զորաստիւնները:

Պրոլետարիատի դիկտատուրայի ամրացումն Ռուսաստանում, պանծալի կարմիր բանակի հաղթանակները ցարական զենեւորների ու ոտարեկրյա ինտելիկտների դեմ Ադրբեջանի խորհրդայնացումը 1920 թ., Մալիսյան ապստամբութեանը Հայաստանում, կոմունիստների ընդհատակյա համառ ու անդուլ աշխատանքները յերկրում և բանակում բարենպաստ հող էին դնում և ներսից պայթեցնում այն (բանակը):

Դաշնակցական բանակի զինվորների և սպայակազմի առողջ հեղափոխական շերտերը դեռեւս 1920 թ. մալիսյան անցքերի ժամանակ միացան հեղափոխական բանվորութեան և աշխատավոր գյուղացիութեան հետ, իրենց զենքներն ուղղելով դաշնակցական տիրապետութեան դեմ:

դասեր են արդարամբ ընդունելի հետ: 1930 թ. Ֆրանսիայում աշգլիսի 150 ցույցեր են յեղել զինվորների և ծովայինների կողմից: Այդ ցույցերը կատարվել են հետևյալ լոգոններով՝

«Կորչի՛ պատերազմը»

«Կեցցե՛ Կարմիր բանակը»

«Կեցցե՛ն խորհուրդները»

«Կեցցե՛ խորհրդային միությունը»:

Ֆրանսիայում 1930 թ. մանկավորների ժամանակ զինվորները յեղադրացան ընդունելի հետ: Նման հեղափոխական յեղադրանքներ ընդունելի զինվորները և՛ լեհաստանում, և՛ մյուս յերկրներում:

1931 թ. սեպտեմբերին, խոշոր հուլիսներ ծագեցին անգլիական տորմիդի մատրոսների միջև, վորոնց ուժիկն անգլիական կառավարութունը պահանջեց: Եր: Մատրոսները հրաժարվեցին մասնակցել ծովային մանկավորներին, միտինգներ, բողոքի ցույցեր կազմակերպեցին, յերգում ելին հեղափոխական յերգեր: Հուլիսները տարածվեցին անգլիական բանակի մի շարք դորամաներում, վորոնք նավատորմի որինակով մի շարք պահանջներ ներկայացրին կառավարութայնը: 1931 թ. ծովայիններին խոշոր ապստամբութուն ծագեց և՛ Չիլի նավատորմում (Հարավային Ամերիկայի պետութուն):

Բուրժուազիան առանձնակի խստությամբ է իր հաշիվները մաքրում զինվոր-հեղափոխականների հետ և խստագույն միջոցներն է գործադրում պահպանելու բանակը հեղափոխական «վտարակից»:

Սոցիալ-Ֆաշիստներն աշատեղ նույնպես ոգնության են հառնում բուրժուազիային: Ոգտվելով դեռ մնացած մի փոքր հավատից, վոր նրանք ունեն հետամնաց աշխատավորների յերտերի ու մանր բուրժուազիայի յըջանում, նրանք ոգնում են բուրժուազիային՝ քաղաքականապես մշակելու զինվորների մասսաներին: Սոցիալ-Ֆաշիստները ձգտում են ապացուցելու զինվորներին, վոր նրանք ծառայում են ազգի և պետության շահերին, վոր դառակարգային պայքարը կործանում է բերում իրենց պետության համար, վոր իրենց կառավարութունը խաղաղության է ձգտում, մինչդեռ հարևան յերկրները և մանավանդ խորհրդային յերկրը պատրաստվում են զինված հարձակում գործելու իրենց վրա: Այսպես են խճճում զինվորների գիտակցությունը, ստեղծում ու հերյուրանքներով սոցիալ-Ֆաշիստները, վորոնք իրենց սոցիալիստներ և աշխատավորների շահերի պաշտպան են հորջորջում:

Համենայն դեպս, կապիտալիստներն զգալով իրենց մշտական բանակների անհուսալիսությունը, ստեղծում են ռազմա-Ֆաշիստական կազմակերպություններ, վորոնց վրա նրանք կարողանային ամբողջովին հենվել իՍՀՄ դեմ պայքարում և իր յերկրում ու իր

բանակում հեղափոխական շարժման դեմ պայքարի գործում: Ռազմա-Ֆաշիստական կազմակերպությունների թիվն ավելի յե, քան կանոնավոր բանակների թիվը:

Ֆաշիստական կազմակերպությունների անդամները հավաքվում են գլխավորապես բուրժուազիայի, կալվածատերերի, կուլակների, ինտելիգենտների, չինովնիկների զավակներից: Սակայն նրանց մեջ կան նույնպես խարված ու հրապուրված բանվորներ և աշխատավոր գյուղացիներ: Ֆաշիստական այդ կազմակերպությունները գլխավորում են մեծ մասամբ մշտական բանակի սպաները: Ֆաշիստական կազմակերպությունները կանոնավոր կերպով սովորում են ռազմական գործը:

Բուրժուազիան ուժեղ թափով զինում ու քաղաքականապես դաստիարակում է Ֆաշիստական կազմակերպություններին: Ֆաշիստներին առելություն են ներշնչում դեպի իՍՀՄ, դեպի կոմունիստները, դեպի բանվորների ու աշխատավոր գյուղացիների հեղափոխական շարժումները: Ֆաշիստական կազմակերպությունները լավ զինված են և արդեն աշխատում իրենց իրավունքները պաշտպանելու համար: Բուրժուազիան յերկրներում՝ գործադուլների ու հեղափոխական շարժումների դեմ պայքարի համար:

Բուրժուազիան իր բանակներն աշխատեցնում է սրատրաստում ու դաստիարակում, վորպեսզի նրանք միշտ հենարան լինեն կապիտալիստական կարգերի համար, վորպեսզի նրանք կարողանան կովի դուրս գալ իր յերկրի աշխատավորների դեմ, վորպեսզի նրանք հենարան դառնան բուրժուազիայի համար՝ համաշխարհային պրոլետարիատի հայրենիք — իՍՀՄ դեմ պայքարում:

Ո՞րն շահերին են ծառայում կապիտալիստական բանակները:

Ի՞նչ միջոցառումներով է բուրժուազիան ապահովում իր գերիշխանությունը բանակում:

ԻՆՉՈՎ Ե ԱՄՈՒՐ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԸ: ՆՐԱ ՏԱՐԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԲՈՒՐժՈՒԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻՑ:

Կարմիր բանակը կատարյալ հակադրությունն է հին, ցարական բանակի և աշխարհային բուրժուական բանակների:

Մեր բանակը—պրոլետարական պետության գործիքն է: Կարմիր բանակում նպատակների ու խնդիրների մեջ չկա և չի կարող լինել վոչ մի հակասութուն Կարմիր բանակի ու նրա անձնական կազմի միջև: Կարմիր բանակը կայուն յե կոչված պաշտպանելու պրոլետարիատի դիկտատուրայի յերկրը, խորհրդային իշխանության քաղաքականությունը, աշխատավոր մասսաների շահերը, համաշխարհային սոցիալիստական հեղափոխու-

թյան չահերը: Յեւ այդ պատճառով մենք կարիք չենք դրում մարտիկից թաղցնելու մեր Կարմիր բանակի դասակարգային ընույթը, նրա նպատակներն ու խնդիրները:

Կարմիր բանակի Դաշտային կանոնադրքի առաջին կետում սովորաբար ասված է՝

«Կարմիր բանակը հանդիսանում է պրոլետարական պետության, — աշխարհում աշխատավորների առաջին և միակ հայրենիքի, — զենքը:

Նա կոչված է ապահովելու և պաշտպանելու սոցիալիզմի ու պրոլետարական հեղափոխության թշնամիների բոլոր հանցափորձերից ԽՍՀՄ անկախությունը և պահպանելու բանվորների ու գյուղացիների սոցիալիստական շինարարությունը, խաղաղ աշխատանքն ու ազատությունը:

Պաշտպանելով ԽՍՀՄ, նա իր գոյության փաստումն իսկ աջակցում է ամբողջ աշխարհի ճեղքված աշխատավորների՝ իրենց ազատագրման համար մղած պայքարին:

Կարմիր բանակն ուժեղ է՝ իր դասակարգային գիտակցությամբ, անձնուրաց նվիրվածությամբ կոմունիզմի գործին, բանվորա-գյուղացիական լայն մասսաների հետ ունեցած իր կապով և անկեղծությամբ, կարգապահությամբ և Խորհրդային Միության թշնամիներին դիմված ուժերի խորտակիչ ջախջախման համար իր զենքը լիովին ոգտագործելու կարողությամբ»:

Կարմիր բանակում չկա և չեն կարող լինել դասակարգային հակասություններ շարքային ու պետերի կազմերի միջև, վորովհետև պետերի կազմը, ինչպես և ամբողջ բանակը, ջոկվում են բանվորներից և աշխատավորներից, վորովհետև Կարմիր բանակի շարքային ու պետերի կազմերի շահերն ու խնդիրները մեկ են:

Ժամանակակից բուրժուական բանակներում սպայական կազմի ճնշող մեծամասնությունը — բուրժուազիայից կալվածատերերից, մանր բուրժուազիայից է: Միայն կրտսեր հրամատարական պաշտոններում կարելի չէ տեսնել և՛ նախկին աշխատավորների, վորոնք մեծ մասամբ կարել են իրենց կապերն իրենց դասակարգի հետ և անցել են բուրժուազիայի մոտ ծառայության, դարձել են բուրժուազիայի ազենաները:

Այնինչ Կարմիր բանակում հրամատարներին մեջ մենք ունենք յուրաքանչյուր 100 հրամատարին 32 բանվոր, իսկ մնացած աշխատավորները — կոլտնտեսականներ, գյուղացիներ, ծառայողներ են: Այսպիսով Կարմիր բանակը զարդանալով մոտավորապես համար նոր պատրաստվող հրամատարների մեջ բանվորների տոկոսն է՛լ ավելի չէ:

Կարմիր բանակի հենց դասակարգային բնույթից, նրա նպատակներից ու խնդիրներից էլ բխում է մեր բանակի կարգապահության ելույթները և մեր կարգապահության տարբերությունը բուրժուական բանակի կարգապահությունից: Բուրժուական բա-

նակում կան անհատ դասակարգային հակասություններ սպայության և շարքային մասսայի միջև, բուրժուական պետության ու աշխատավորների դասակարգային շահերի միջև, բուրժուական բանակի խնդիրների և զինվորների մասսայի շահերի միջև: Այդ պատճառով բուրժուական բանակներում կարգապահության հիմքն և հանդիսանում զինվորներին — բանվորների ու գյուղացիների դասակարգային ստորադասումը բուրժուազիայից ու կալվածատերերից նշանակված սպաներին: Այդ պատճառով կարգապահությունը բուրժուական բանակներում բոնի դասակարգա-նորեն-հարկադրական բնույթ ունի: Բուրժուազիան ուժով ու խաբրայությամբ զինվորներին հարկադրում է հնազանդվել իր շահերի ոգտին, իր կողմից սահմանած որոշումներին ու կարգերին բանակում:

Իսկ մեր բանակում չկա դասակարգային տարբերություն կարմիր բանակայինների ու հրամատարների միջև: Բոլոր Բանակում որևէքներն ու կարգերը սահմանված են Խորհրդային իշխանության կողմից աշխատավոր մասսաների շահերի ոգտին: Կարմիր բանակում Կարմիր բանակում հիմնված է մարտիկների հեղափոխական գիտակցության վրա, շարքային ու պետերի կազմերի դասակարգային շահերի բնականությունից վրա, Խորհրդային պետության և Կարմիր բանակի նշանակությունն ու խնդիրները բոլոր զինվորականների կողմից գիտակցորեն հասկանալու վրա: Դրանումն է մեր կարգապահության ուժը:

Հրամատարի ու կարմիր բանակայինի փոխհարաբերությունները կառուցված են փոխադարձ հարգանքի վրա, Կարմիր բանակի ամբողջման ընդհանուր դասակարգային շահագրգռվածությամբ սկզբունքների վրա, բանակում որևէքով սահմանված կանոնների ու կարգուկանոնի և յուրաքանչյուր զինվորականի կողմից իր պարտականությունները գիտակցորեն կատարելու վրա:

Կապիտալիստական պետության բանակը պաշտպանում է բուրժուազիայի շահերը, իսկ այդ բանակի մարտիկները — բանվորներ ու գյուղացիներ են: Վորքան քաղաքականապես դարգացած լինի մարտիկը, այնքան ավելի պարզ կգիտակցի, վոր ինքը պայքարում է վոչ թե իր շահերի համար, այլ կապիտալիստների շահերի համար: Վաղաքականապես դրազեղ զինվորը վտանգավոր է բուրժուազիայի համար: Այդ պատճառով բուրժուական բանակներում ձգտում են զինվորներին կոմիսի վորպես մի հլու գործիք իմպերիալիզմի համար, նրան հավատարիմ ծառա դարձնել բուրժուազիայի համար:

Մեր Կարմիր բանակում մարտիկների դաստիարակությունը կառուցված է միանգամայն այլ կերպ: Կարմիր բանակը պաշտպանում է յուրաքանչյուր հրամատարի ու կարմիր բանակայինի շահերը: Վորքան դրազեղ ու գիտակից լինի Կարմիր բանակի մար-

տիկը, այնքան ավելի կամրացնի մեր զորամասերի մարտական հզորությունը, այնքան ավելի հաստատուն կանգնած կլինի պրոլետարական դեկտատուրայի և մեր յերկրում սոցիալիստական շինարարության պաշտպանությունը համար:

Դրա համար, յուրաքանչյուր զորական մասում հսկայական ուշադրություն են դարձնում մարտիկի քաղաքական զարգացման վրա:

Յուրաքանչյուր կարմիր բանակային ակտիվ կերպով պետք է մասնակցի բանակում քաղաքական աշխատանքին, այդպիսով ե՛լ ավելի ամրապնդելով նրա մարտունակությունը:

Վճռն է կարմիր բանակի հիմնական տարբերությունը բուրժուական բանակից:

Ինչի՞ վրա յե հիմնված կարգապահությունը կարմիր բանակում:

Ի՞նչպիսի խնդիրներ է հետապնդում քաղաքական աշխատանքը կարմիր բանակում:

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿՆ ՈՒ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐ ՄԱՍՍԱՆՆԵՐԸ

Բուրժուական ամեն կերպ աշխատում է զինվորներին անջատել աշխատավոր մասսաներից, բանակը հակադրել աշխատավորներին:

Կարմիր բանակում ընդհակառակը — մենք աշխատում ենք վորժան հնարավոր է ավելի սերտ ու ամուր կապ հաստատել մեր բանակի ու աշխատավորների միջև: Կարմիր բանակը պաշտպանում է աշխատավոր մասսաների շահերը, և դրա համար Կարմիր բանակի շահերը մոտ են և հասկանալի աշխատավորներին, և աշխատավոր մասսաներն ամեն կերպ ոգնում են Կարմիր բանակի ամրացմանը:

1918 թ. խորհուրդների 3-րդ համառոտական համագումարում, յերբ նոր եր կազմակերպվել Կարմիր բանակը, Լենինն իր յեկույթում պատմեց հետևյալը.—

«Յես թույլ եմ տալիս ինձ պատմելու ինձ հետ պատահած մի դեպքի մասին: Այդ պատահեց Ֆինլանդական յերկաթուղագծի վազոնում, վորտեղ յես լսեցի մի քանի ֆինների և մի պտռավ կնոջ վազոնում, վորտեղ յես լսեցի մի քանի ֆիններին և մի պտռավ կնոջ յեկույթում, վորովհետև չգիտեյի ֆիննական յեզուն, բայց ինձ դիմեց մի ֆինն և ասաց.

— Գիտե՞ք, ինչպիսի գերորդիկնալ բան ասաց այդ պտռավ կինը: Նա ասաց. «Այժմ հարկավոր չե վախենալ հրացանով մարդուց: Յերբոր յես անտառումն եյի, ինձ պատահեց հրացանով մի մարդ, փոխանակ ձեռքիցս խլելու, նա դեռ ավելացրեց իմ ցախի վրա»:

Յերբ յես այդ լսեցի, — չարունակեց իշի՛նը, — յես ինձուինձ տասցի.— Թող հարյուրավոր թերթեր, ինչպես ել նրանք կոչվելիս լինեն — սոցիալիստական, համարյա—սոցիալիստական և այլն, — Թող հարյուրավորները չափադանց բարձր ձայնով բղթայեն մեզ՝ «դեկտատուրներ», «բուխալատներ» և այլ նման խոսքեր: Թեևք գիտե՞ք, վոր ժողովրդական մասսաների մեջ այժմ բարձրանում է մի ուրիշ ձայն. նրանք իրենց մասին են խոսում՝ այժմ հարկավոր չե վախենալ հրացանով մարդուց, վորովհետև նա պաշտպանում է աշխատավորներին և անողորմ կլինի չահագործողների տիրապետությունը ձեռքից մեջ»:

Կարմիր բանակի ուժը նրա և աշխատավոր մասսաների ամուր տանքակտելի դաշինքի մեջ է:

Բազմաթիվ ֆարքերներ, զործարաններ, հիմնարկություններ, խորհուրդներ, պրոֆիթություններ չեֆեր են հանդիսանում Կարմիր բանակի զորամասերի համար: Բանվորների կողմից կարմիր բանակային զորամասերի վրա չեֆություն վերցնելու հիմնական նպատակն է՝ ե՛լ ավելի ամրացնել պրոլետարիատի ազդեցությունը Կարմիր բանակի վրա, ավելի ամուր կապել նրան խանութի դասակարգի հետ:

Զորամասերի ու նրանց չեֆերի միջև հաստատվում է ամուր բնկերական կապ: Կարմիր բանակայինները հաճախում են բանվորական ակումբները, զործարանները, ծանոթանում են սոցիալիստական արդյունաբերության հետ, բանվոր դասակարգի կյանքի նի աշխատանքի պայմանների հետ, խանութները գնում են Կարմիր բանակայինների ու կենցաղի հետ: Բանվորները գնում են Կարմիր բանակայինների հետ: Բանվորները, ուսումնասիրում են Կարմիր բանակայինները, զորանոցները, կազմակերպում են ընդհանուր կայինների կյանքն ու կենցաղը, կազմակերպում են սպորտահանդեսներ, երգչուխներ, սոցիալատարություններ, սպորտահանդեսներ, և քաղաքային հաճախում են տակտիկական յին խաղեր և այլն: Բանվորները հաճախում են Կարմիր բանակայիններին, դաշտ դուրս դալուն, մանյուվրներին, ծապարասումներին, դաշտ դուրս դալուն, մանյուվրներին, ծապարասում են Կարմիր բանակի ուսուցման ու դաստիարակության հետ:

Զեռնարկության բանվորները ոգնում են իրենց յենթաչեֆ զորամասերին տեխնիկան յուրացնելու գործում, բանակի կարիքներին համար դուրսարարության գործում և այլն:

Կարմիր բանակային զորամասերն իրենց կողմից ոգնություն են ցույց տալիս աշխատավորներին քաղաքական կամպանիաներ անցկացնելու ժամանակ, կազմակերպում են չարաթորյալներ բերքը հավաքելու համար և այլն:

Վոչ մի ուրիշ բանակում չկա և չի կարող լինել այդպիսի ամուր կապ բանակի ու աշխատավոր բնակչության միջև:

Ի՞նչպիսի են Կարմիր բանակի և աշխատավորների միջև փոխհարաբերությունները:

Ի՞նչ նշանակութիւն ունի փաբրիկների, գործարանների բանփութեան շեփութիւնը գործարանների վրա:

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԸ—ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՎՏԻՎ ՄԱՍՆԱԿՑՈՂ

Կարմիր բանակի հիմնական խնդիրը — մարտական ուսուցումն է: Սակայն միեւնոյն ժամանակ կարմիր բանակը հանդիսանում է առաջնակարգ քաղաքական դպրոց:

Կարմիր բանակը մեր յերկրի մեծ սոցիալիստական շինարարութիւնից հետո չի կանգնած: Կարմիր բանակում զինվորականներն ուղտովում են թ. Միութեան աշխատավորներին բոլոր քաղաքական իրաւունքներով: Կարմիր բանակն ու աշխատավոր մասնաւորը միեւնոյն շահերն ունեն: Կարմիր բանակն իր պատգամավորների միջոցով մասնակցում է խորհուրդների և հասարակական կազմակերպութիւնների աշխատանքներին: Կարմիր բանակը մասնակցում է պրոլետարական պետութեան ամբողջ հասարակական-քաղաքական կշիռներին և շինարարութեանը:

Կարմիր բանակն ամեն տարի ամենախուլ, հեռավոր գյուղերն ու գործարաններն է վերադարձնում հարյուր հազարավոր կատարելապես դրագետ մարտիկներին սոցիալիստական շինարարութեան ճակատը. վորոնք նվիրված են կուսակցութեանն ու խորհրդային իշխանութեանը:

Կարմիր բանակային-արձակուրդավորները հսկայական դեր են կատարում գործարաններում, մասնավորապէս գյուղում: Նրանք կուսակցութեանն ու խորհրդային իշխանութեան քաղաքականութեան լավագոյն ազիտատորներն ու հաղորդիչներն են: Նրանք ամբողջում են գյուղի աշխատավորների հավատը դեպի բանվոր դատակարգի և կոմունիստական կուսակցութեան դեկլարութիւնները: Նրանք աջակցում են տարածելու ազգական գիտելիքները գյուղական բնակչութեան մեջ: Նրանք ողնում են կազմակերպելու ռազմական անկյուններ, խրճիթ-ընթերցարաններում և գործարար մասնակցութիւն են ունենում Պաշտ-Ավիաբիմի բջիջներին և մյուս հասարակական կազմակերպութիւնների աշխատանքներում: Նրանք հող են տանում գյուղացիութեան լուսավորութեան, դպրոցների, խրճիթ-ընթերցարանների բանալու մասին, թերթերի բաժանորդագրութիւն են կազմակերպում և այլն: Նրանք պայքարում են գեղծարարութիւնների, բյուրոկրատիզմի և այլ բացերի դեմ, վորոնք դեռևս գոյութիւն ունեն գյուղում տեղական մարմիններում և հիմնարկութիւններում, կոտայնաշխույժում, հարստական կազմակերպութիւններում: Նրանք ակտիվ պայքար են տանում կուսակային տարրերի դեմ, վորոնք փորձում են քայքայել սոցիալիստական շինարարութիւնը գյուղում: Յեւ գյուղացիութեան լայն մասսաները, տեսնելով կարմիր բանակային-ար-

ձակուրդավորների ակտիվ գործունեութիւնը, հաճախ նրանց ներկայացուցիչներ և անդամներ են ընտրում գյուղատնտեսութեան ղեկավարներ և այլն: Շարքային կարմիր բանակայինների մեջ կան լուսավորված խորհուրդներ և համագումարներում, կենտրոնական անդամներ և միութենական հանրապետութիւնների կենտրոնական կոմիտեի անդամներ:

Արձակուրդավորները հատուկ դեր են կատարում գյուղատնտեսութեան սոցիալիստական վերակառուցման մեջ, գյուղում կոլեկտիվ տնտեսութիւններ կազմակերպելու ու նրանց վարկ տալու մեջ: Այսպէս կարմիր բանակայինները հանդիսանում են առաջավոր, ակտիվ խմբակը կոլտնտեսական շինարարութեան կազմակերպչական ու պրոպագանդի գործում:

Տասնյակ հազարավոր կարմիր բանակայիններ ամեն տարի կուսակցականներ են դառնում բանակի շարքերում: Կարմիր բանակային-արձակուրդավորներից մեր յերկրի դանազան անկյուններում կազմակերպված են տասնավոր սթանչիլի կոլտնտեսութիւններ ու կոմունաներ:

Ամենից շատ խոշոր կարմիր բանակային կոմունաներ գոյութիւն ունեն Հեռավոր արեւելքում: Այն կոլտնտեսութիւններին, վորոնք կազմակերպված են կարմիր բանակային-արձակուրդավորներից, նույնպէս և այն կոլտնտեսութիւններին, վորոնք իրենց մեջ են ընդունում կարմիր բանակային-արձակուրդավորներին, վերապահվում են նրանց մի շարք շատ կարեւոր և դնահատեղի արտոնութիւններ ու առավելութիւններ:

Այսպէս՝ կարմիր բանակը հսկայական դործ է կատարում գյուղը նոր, սոցիալիստական սկզբունքներով վերակառուցելու մեջ: Յուրաքանչյուր կարմիր բանակային հենարան պետք է լինի կուսակցութեան և խորհրդային իշխանութեան համար կոլտնտեսութիւնների շինարարութեան գործում. նա պետք է հասկանա, որ իր յերկրի վրա կոլտնտեսութեան առավելութիւնները, թե վորոնք են կոլլեկտիվ տնտեսութեան մեջ և ակտիվ ազիտատորը պետք է ինքը մասնի կոլտնտեսութեան մեջ և ակտիվ ազիտատորը լինի կոլտնտեսութիւնների ու նրանց կազմակերպչական-տնտեսական ամբողջման համար:

Ի՞նչ փաստեր կան այն մասին, վոր կարմիր բանակը համադիստանում է առաջնակարգ բաղաժական դպրոց:

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԻ ԻՆՏԵՐՆԱՅԻՆԱԼ-ԴԱՍԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ԲՆՈՒՅԹԸ

Կարմիր բանակն իր շարքերում միախմբում է Պեր խորհրդային Միութեան մեջ բնակվող բոլոր ազգութիւնների աշխատավորներին: Կարմիր բանակը պաշտպանում է աշխատավորների շահերը անկախ նրանից, թե ինչ ազգութեան են նրանք պատկանում:

Կարմիր բանակը — ԽՍՀՄ բոլոր ազգութիւնները աշխատա-
վորները զինված հենարանն են, վորոնք ի մի յեն համախմբվել
միատեղ պայքարելու պրոլետարիատի գիկտատուրայի, սոցիա-
լիզմի համար:

Կարմիր բանակը — ամբողջ աշխարհի աշխատավորների շահերի
պաշտպանն են — համաշխարհային պրոլետ. հեղափոխ. առա-
ջավոր կայուն ջոկատն են, ԽՍՀՄ-ի՝ համաշխարհային պրոլետա-
րիատի հայրենիքի — հավատարիմ պահապանն են: Կարմիր բա-
նակը ամրացնելով պրոլետարական պետութեան մարտական հզո-
րութիւնն ու պաշտպանունակութիւնը, այդպիսով իսկ ուժե-
ղացնում են նաև միջազգային պրոլետարիատին, նրա՝ իր ազատա-
գործութեան համար մղած պայքարում, սոցիալիզմի համար պայ-
քարում: Կարմիր բանակը ազատագրում է բերում բոլոր յերկիր-
ները աշխատավորներին և ճնշված ժողովուրդներին կապիտա-
լիստների, կալվածատերերի, կուլակների տիրապետութիւնից:
Կապիտալիստական յերկրների պրոլետարիատը սիրում է
Կարմիր բանակին, նայում է նրա վրա վորպես իր դասակարգային
շահերի պաշտպանի վրա, վորպես համաշխարհային հեղափոխու-
թեան առաջամարտիկի վրա: Բանվոր դասակարգը մեծ սիրով ու
հուսով է հետեւում Կարմիր բանակի մարտական հզորութեան աճ-
մանը:

Ամենքին հայտնի յէ, թէ ինչպիսի հակայական ողնութիւն
ցույց տվին մեզ բանվորները կապիտալիստական յերկրներում
քաղաքացիական պատերազմի ժամանակ: Այժմ նույնպես բանվոր
դասակարգը հեղափոխական շարժմանն ու ԽՍՀՄ պաշտպանու-
թեան պայքարին իր ակտիվ մասնակցութեամբ ողնում է՝ քայքա-
յելու բուրժուազիայի հակախորհրդային պատերազմական պլան-
ները:

Գաղութների հարստահարված ժողովուրդները, վորոնք հա-
մառ. պայքար են մղում իրենց ազատագրութեան համար ոտաբեր-
կըյա և իր բուրժուազիայի ճնշումից, նույնպես հաստատ զիտեն,
վոր հանձինս Խորհրդային Միութեան և Կարմիր բանակի նրանք
ունեն իրենց հալածարիմ պաշտպանն ու բարեկամը: Միջազգա-
յին հեղափոխական պրոլետարիատի բաղձաթիվ կազմակերպու-
թիւններ իրենց վրա յեն վերցրել Կարմիր բանակի զորամասերի
և կենսագործում են այն: Դրանով էլ ավելի յեն ամ-
րապնդվում Կարմիր բանակի ու միջազգային պրոլետարիատի
կապը:

Կարմիր բանակն իր հերթին ակնդետ ուշադրութեամբ հետե-
վում է համաշխարհային պրոլետարիատի հեղափոխական — դա-
սակարգային պայքարին: Կարմիր բանակը զիտե, վոր յեթե իմպե-
րիալիստները նոր հարձակում գործեն մեր վրա, նա կունենա իր
հուսայի դաշնակիցը, թշնամու թիկունքում: Կարմիր բանակը

հաստատ համոզված է, վոր «մեր ինդիւրն են՝ ամբարնդել դաշինքը
համաշխարհային պրոլետարիատի հետ, և հիշել, վոր մեր թշնամու՝
համաշխարհային կապիտալիզմի հետ կռիվ բռնվելիս, մեր բա-
նակը — դա վոչ միայն մեր յերկրի բանվորներն ու գյուղացիները
կլինեն, այլև ամբողջ աշխարհի պրոլետարիատը, վորը վեր կկենա
խորհրդային հանրապետութեան պաշտպանութեան համար — հա-
մաշխարհային պրոլետարիատի հայրենիքի պաշտպանութեան հա-
մար» (Կազանովիչ):

Այսպես ուրեմն, մեր Կարմիր բանակը միջազգային պրոլետա-
րիատի բանակն է: Նա բոլոր յերկրները աշխատավորները դասա-
կարգային շահերին պաշտպան է կանգնած: Կարմիր բանակը իր
էյուլթյամբ ինտերնացիոնալ-դասակարգային բանակ է:

Յեւ հենց այդ վորով է դաստիարակվում մեր Կարմիր բանա-
կը: Կարմիր բանակի ինտերնացիոնալ-դասակարգային դաստիա-
րակութիւնը հանգիստում է Կարմիր բանակի ամբողջ ուսուց-
ման ու դաստիարակութեան կարելիորագույն մոմենտներից մեկը:

Կարմիր բանակում, ինչպես և մեր Խորհրդային Միութեան
մեջ մի ազգութեան կողմից մյուսի վրա ճնշում չի կարող լինել
կամ մի ազգութեանը մյուսի նկատմամբ նախապատվութիւն չի
տրվում: Բոլոր ազգութիւնները մեր Միութեան մեջ և Կարմիր
բանակում հավասար իրավունքներ ունեն:

ԽՍՀՄ բոլոր ազգութիւնների աշխատավորները միահամուռ
ջանքերով սոցիալիզմ են կառուցում, նրանք բոլորը որդանապես
շահագործված են խորհրդային պետութեան հենարանի — Կարմիր
բանակի ամրացման մեջ:

ԲԳԿ Բանակում վճռական պայքար է տարվում ամեն տեսակ
ազգայնական տարաձայնութիւնների դեմ, տեղական նացիոնա-
լիզմի և մեծապետական չովինիզմի դեմ, վորն այժմ դիւսավոր վը-
տանդ է հանդիսանում, ամեն տեսակի թշնամական հարաբերու-
թիւնների դեմ՝ տարբեր ազգութիւններ ինքնատավորների միջև,
վորովհետեւ այդ տարաձայնութիւնը թուլացնում է Կարմիր բա-
նակի մարտունակութիւնը:

Կարմիր բանակայինը դաստիարակվում է բոլոր ազգութիւն-
ների աշխատավորները դասակարգային համերաշխութեան վորով
և զեպի բոլոր ազգերի բուրժուազիան, կալվածատերերը, կուլա-
կութիւնը դասակարգային ատելութիւն տածելու վորով: Այլ է
բուրժուական յերկիրներում և այդ յերկրների բանակներում:

Այնտեղ մի շարք ազգութիւններ ողտվում են արտոնութիւն-
ներով, մյուս ազգութիւնները — վորքամասնութիւնը — հա-
րստահարվում են, հալածվում են: Բուրժուազիան միշտ աշխա-
տում է ազգային յերկպառակութեան միջոցով հրահրել ազգային
ատելութիւնը աշխատավորների միջև, նրանց ուշադրութիւնը

կուսակցութեան ղեկավարութեան աշխատավորները չեն ին կարող հաղթութիւն տանել իրենց դասակարգային թշնամու դեմ:

Ինչպէս պատերազմում զորամասը կարիք ե զգում փորձված, համարձակ ե վճռական հրամատարի, այնպէս ել դասակարգներէ պայքարում, աշխատավորներն իրենց պաշտպանութեան համար պայքարում չեն կարող հաղթել, յեք ե կրակ չեն ունենա գլուխ կանգնած փորձված, կայուն ու վնասակա առաջնորդ—կոմունիստական կուսակցութիւնը: Մեր ուսուցիչները—ընկ. բնկ. Լեւինս ու Ստալինը բազմաթիւ անգամ են ապուցուցել այդ:

«Պայքարում՝ առանց յերկաթե ու կռիված կուսակցութեան, —ասում եր բնկ. Լեւինս,—առանց ամբողջ ազնիւ մասից վստահութիւն վայելող կուսակցութեան, վորն ընդունակ ե հետեւել մասսաների տրամադրութեանը ե ազդել նրա վրա, հնարավոր չե հաջողութեամբ աշխատի պայքար մղել:

«Առանց կուսակցութեան, —ասում եր բնկ. Ստալինը,— վորպէս հիմնական ղեկավար ուժի, անկար ե վորք ե յերկարատեւ ե հաստատուն պրոլետարիատի դիկտատուրա»:

Կուսակցութեան այդ ղեկավարութիւնը նրանումն ե, վոր կուսակցութիւնը, վորպէս պրոլետարիատի առաջավոր, ամենից ակնի գլխակից ե միաձուլ ջոկատ, կազմակերպում ե բանվոր դասակարգը, նրա շուրջն ե համախմբում աշխատավոր մասսաներին, դաստիարակում ու կռիւում ե նրանց դասակարգային թշնամիներէ դեմ պայքարում ե նրանց դործնելութիւնն ուղղում ե սոցիալիզմի շինարարութեանը:

«Վաչ մի կարեւոր քաղաքական կամ կազմակերպչական հարց մեզանում չի վնասում մեր խորհրդային կազմակերպութիւններէ կողմից, առանց կուսակցութեան ղեկավար ցուցումներէ» (Ստալին):

Խորհուրդներէ, պրոֆմիութիւններէ, հասարակական—քաղաքական, կոոպերատիւ կազմակերպութիւններէ միջոցով կուսակցութիւնն անխղիւ կապված ե աշխատավոր մասսաների հետ: Իրենց կուսակցականները միշտ առաջին շարքերում, իրենց անձնական որինակով, անձնադրութեամբ, կարգապահութեամբ ու հաստատուածութեամբ մասսաներին դրսևում են սոցիալիզմի շինարարութեան մեջ ե այն թշնամիներէ պաշտպանելու գործին:

Կարմիր բանակում նույնպէս, ինչպէս յերկրում, ղեկավար դերը Կարմիր բանակի շինարարութեան բոլոր ճյուղերում ե կարմիր բանակային մասսաներին դաստիարակելու մեջ պատկանում ե կոմունիստական կուսակցութեանը:

Մեր կուսակցութիւնն ու նրա լեւինսյան կենտրոնական Կոմիտեն հանդիսանում են Կարմիր բանակի կազմակերպիչներն ու կառուցողը:

Կոմունիստական կուսակցութեան ղեկավարութեամբ կազմա-

կերպից Կարմիր բանակը, վորը հաղթանակ տարավ աշխատավորներէ թշնամիներէ դեմ:

Կոմունիստական կուսակցութեան ղեկավարութեամբ ընթացում Կարմիր բանակի ամբողջ շինարարութիւնը, կազմակերպումը ե նրա պետերի կազմի պատրաստութիւնը:

Կուսակցութեան ղեկավարութեամբ մեր բանակը, այժմ ես, հաղեցված տենիկայով, ամբողջում ե իր մարտունակութիւնը:

Մեր բանակն ամբողջելու կարելիորապէս միջոցառումներն անց են կացվում մեր կուսակցութեան ղեկավար ցուցումներով: Կուսակցութեան ղեկավարութեամբ մեր բանակն անց ու դարձավ մի հզոր ու ահեղ ուժ մեր թշնամիներէ համար:

Կուսակցութիւնն իր ղեկավարութիւնը Կարմիր բանակում իրականացնում ե հեղ. ուղի. խորհուրդներէ, քաղաքական մարմիններէ, կոմիսարներէ ու հրամատարներէ միջոցով, զորամասերէ կուսակցական կազմակերպութիւններէ միջոցով: Քաղաքական մարմինները, մտնելով Կարմիր բանակի կազմակերպութեան ընդհանուր սխեմի մեջ, միաժամանակ հանդիսանում են ել կոմունիստական կուսակցութեան մարմիններ: Կարմիր բանակի Քաղաքական վարչութիւնը (ԲԳԿԲ ՎՊ), լինելով ՆՍՉՄ Հեղ. Ռազմ. խորհուրդի կենտրոնական վարչութիւնը, միաժամանակ հանդիսանում ե ՀամԿ(Բ) ԿԿ Ռազմական բաժինը:

Քաղաքացիներէ մարում են ամբողջ կուսակցական ե քաղաքական—կուսակցական աշխատանքը Կարմիր բանակում: Քաղաքացիները ղեկավարում են կուսակցական ու կոմիսարներ բանակի կազմակերպութիւններին, վորոնք գոյութիւն ունեն Կարմիր բանակի զորամասերում ու հիմնարկութիւններում, հսկում են նրանց կազմին ե ուղղութիւն են տալիս նրանց գործունելութեանը: Քաղաքացիները բանակում հսկայական աշխատանք են տանում կուսակցական ու կոմիսարներին կազմակերպութիւններէ, հրամատարներին ու կոմիսարներին միջոցով:

Այդ ամբողջ աշխատանքը, ինչպէս յուրաքանչյուր կուսակցական կազմակերպութեան աշխատանքը բանակում, ուղղված ե այն բանին, վոր վորքան հնարավոր ե ակնի լավ ամբողջել մեր բանակի մարտունակութիւնը, վորպէս պրոլետարական դիկտատուրայի գործիք: Այս հիմնական կարելիորապէս խնդիրը կուսակցական կազմակերպութիւնները լուծում են՝ բանակի անձնական կազմի մարտական պատրաստութեան ե դաստիարակութեան աշխատանքում պետական ցույց տրվող ակնի ավելցում միջոցով, քաղաքական պատրաստութեան մասսայի հետ սերտորեն շփման ու լայն քաղաքական—դաստիարակչական աշխատանքի միջոցով, կուսակցականներէ ցույց տված անձնական որինակի միջոցով, ուսուցման, կարգապահութեան ե կենցաղում ցուցադրվող որինակի դիկտատուրայի միջոցով:

տիրապետութեան հաստատման բանակներ: Նրանք չեղել են և
մոռում են վորպես կապիտալի տիրապետութեան բանակներ:
Բոլոր յերկրների բուրժուազիան ստում և, յերբ ասում և թե
բանակը քաղաքականապես չեղող և: Այդ սխալ և: Բուրժուա-
կան պետութեաններում բանակը զրկված և քաղաքական իրա-
վունքներէջ, նա հեռացված և քաղաքական ասպարիղից—այդ
ձիւտ և: Սակայն այդ բոլորովին չի նշանակում, վոր նա չեղող
և քաղաքականապես: Ընդհակառակը, միշտ և ամէն տեղ, բո-
լոր կապիտալիստական յերկրներում բանակը ներգրավվել
և ներդրավում և քաղաքական պայքարի մէջ, ծառայելով
վորպես գործիք բանվորներին ճնշելու համար: Մեր կարմիր
բանակն այդ բանակներէջ տարբերվում և այն առանձնահատ-
կութեամբ, վոր նա հանդիսանում և բանվորների և գյուղա-
ցիների իշխանութեան հաստատման գործիք, պրոլետարիատի
ու կալվածատերերի լծից բանվորներին ու գյուղացիներին
ազատագրելու գործիք: Մեր բանակն աշխատավորների ազա-
տագրութեան բանակն և: Հին ժամանակ, նույնիսկ հենց այժմ
կապիտալիստական յերկրներում ժողովուրդը վախենում ևր և
շարունակում և վախենալ բանակից, ժողովրդի ու բանակի
միջև գոյութեան ունի մի անջրպետ, վորն անջատում և բա-
նակին ժողովրդից: Սեղանում ընդհակառակը,—ժողովուրդն
ու բանակը կազմում են մի ամբողջութեան, մի ընտանիք:
Վոչ մի տեղ աշխարհում այնպիսի հոգատար վերաբերմունք
չկա ժողովրդի կողմից դեպի բանակը, ինչպես մեզանում:
Սեղանում սիրում են բանակին, հարգում են նրան, հոգ են
առնում նրա մասին: Ինչո՞ւ: Վորովհետեւ աշխարհում առաջինը
բանվորներն ու գյուղացիները ստեղծեցին իրենց սեփական
բանակը, վորը վոչ թե պարոններին և ծառայում, այլ նախկին
առուկներին, ներկայումս ազատագրված բանվորներին ու
գյուղացիներին:

բարեկամութեան կապերը ամրացնելու վրա, ճշմարիտ ժողովուրդներին ազատագրելու դադափարի վրա, Խորհրդային Միութեան կազմի մէջ մտնող սոցիալիստական հանրապետութեաններին ազատութեան ու անկախութեան պաշտպանութեան դադափարի վրա : Դրանումն է մեր նպատիւը բանակի ուժի ու հզօրութեան յերկրորդ և հիմնական աղբյուրը : Դրանումն է այն յերաշխիքը, վոր մեր բանակը կրիտիկական մոմենտին կզանի խոշորագուէն աջակցութիւնն բոլոր արդուութեաններին ժիւիոնապօր մասսաների կողմէց, վորոնք բնակված են մեր լայնածավալ յերկրում :

ՀՀ Ազգային գրադարան

40. 409